

MĚSTSKÁ KNIHOVNA HODONÍN
Přír. č. 434448
Sign. _____

© ARTUR, 2005

Translation © Karel Kraus, 1956

Poetry translation © František Hrubín – dědic, 1956

Grafic design © Vladimír Vimr 2005

ISBN 80-86216-57-8

Pierre-Augustin
Caron de Beaumarchais

FIGAROVA SVATBA
neboli
BLÁZNIVÝ DEN

Komedie o čtyřech jednáních

*Poprvé provedena královskými dvorními herci divadla
Comédie Française v úterý 27. dubna 1784*

... za to, že vás pobavila
odpusťte jí pravdivost.

Písnička ze hry

OSOBY

HRABĚ ALMAVIVA, velký corregidor Andalusie
HRABĚNKA, jeho choť
FIGARO, hraběcí komorník a kastelán
ZUZANKA, hraběčina první komorná a Figarova nevěsta
MARCELINA, hospodyně
ANTONIO, zámecký zahradník, Zuzančin strýc a Fanynčin otec
FANYNKA, Antoniova dcera
CHERUBÍN, první páže hraběte
BARTOLO, sevillský lékař
BAZILIO, hraběčin učitel hry na klavír
DON GUSMAN GOUSSAUPASSE, předseda soudu
BERCQUEDEBERRE, písař, Gusmanův tajemník
SOUDNÍ SLUHA
PABLESQUE, mladý pastevec
MLADÁ PASTÝŘKA
PEDRILLO, hraběcí štolba

Němé úlohy:

Skupina sluhů. Skupina vesničanek. Skupina vesničanů.

Děje se na zámku Aguas-Frescas, tři míle od Sevilly.

CHARAKTERY A OBLEČENÍ

HRABĚ ALMAVIVA má být hrán velmi vznešeně, ovšem s půvabem a nenuceně. Má sice zkažené srdce, ale to mu nikterak nebrání, aby vždy vystupoval jako člověk *jemných mravů*. Za oněch časů bylo zvykem, že vznešení lidé pokládali všechno ucházení o ženu za žertovnou hru. Dobře podat úlohu hraběte je tím obtížnější, že tato postava vždycky vyjde s prázdnou. Ale poněvadž ji zahrál skvělý herec (pan *Mollé*), dala vyniknout všem ostatním úlohám a zajistila úspěch kusu.

V prvním a druhém dějství je oblečen v loveckém, s holínkami do půl lýtek podle starého španělského kroje. Od třetího dějství až do konce má pak i skvělý kabát tohoto kroje.

HRABĚNKA, na kterou mocně působí dva protichůdné city, musí být velmi zdrženlivá ve své vznětlivosti a stejně umírněná v svém hněvu. A hlavně nesmí dávat najevo nic, co by v očích diváka snižovalo její milou a ctnostnou povahu. O tuto úlohu, jednu z nejnesnadnějších ve hře, získalo si nesmírnou zásluhu veliké nadání slečny *Saint-Valové* mladší.

V prvním, druhém a čtvrtém dějství je oděna ve volné říze a na hlavě nemá žádnou ozdobu: je doma a je pokládána za churavou. V pátém dějství je oblečena jako *Zuzanka* a má taky její vysoký účes.

FIGARO. Nelze dost doporučit herci, který bude hrát tuto úlohu, aby se dal co nejvíc proniknout jejím duchem, tak jako to učinil pan *Dazincourt*. Kdyby v ní hledal cokoli jiného než zdravý rozum, okořeněný veselím a jiskřivým vtipem, zvláště kdyby ji sebedůvěrou nadsadil do karikatury, zneuctil by tuto roli, o níž první komik divadla, pan *Préville*, usoudil, že by měla dělat čest umění každého herce, který by dovedl vystihnout její četné odstíny a dobral by se celkové koncepce. Oblečen je jako v *Lazebníku sevillském*.

ZUZANKA: Čiperná, vtipná a smavá dívka, nemá však onu málem nestoudnou rozpustilost našich svůdných komorných. Její roztomilá povaha je vylíčena v předmluvě, kterou by si pro správné pojetí role měla prostudovat každá herečka, pokud neviděla slečnu *Contatovou*.

V prvních čtyřech dějstvích má bílý, velmi půvabný živůtek s malými šusky, stejnou sukni, čepeček, kterému se od té doby v obchodech říká *à la Zuzanka*. Při slavnosti ve čtvrtém dějství jí hrabě vsadí na hlavu čepec s dlouhým závojem, s vysokými pery a s bílými stuhami. Do pátého dějství oblékne řízu své velitelky a účes ponechá bez ozdoby.

MARCELINA je vtipná žena, od přirozenosti trochu prudká, ale různé poklesky a zkušenosti změnily její povahu. Jestliže herečka, která ji bude hrát, se povznese s příslušnou hrdostí až k mravní velkomyslnosti, jež nastává po scéně poznání v třetím dějství, velmi prospěje zajímavosti díla. Je oblečena jako španělské matrony, v nenápadných barvách, s černým čepcem na hlavě.

ANTONIO ať jeví jen podnapilost, která postupně vyprchává, takže v pátém dějství je už téměř neznatelná.

Oděn je jako španělský venkovan, jehož rukávy splývají do zadu. Má bílý klobouk a bílé střevíce.

FANYNKA je dvanáctileté velmi naivní děcko. Její šatičky se skládají z hnědého živůtku se stříbrnými tkanicemi a knoflíky a ze sukně křiklavé barvy. Na hlavě nosí černý čepeček s pery. Podobně jsou oblečeny i ostatní vesničanky na svatbě.

CHERUBÍN. Tato role nemůže být hrána jinak, než byla, totiž mladou, velmi hezkou ženou. Nemáme v žádném divadle tak mladého chlapce, který by byl schopen správně vycítit všechny její jemné odstíny. Před hraběnkou je nadmíru nesmělý, jinak ovšem rozkošný nestyda. Neklidná a neujasněná touha je podstatou jeho povahy. Žene se do puberty, ovšem bezhlavě, neuvědoměle, a cele se poddává každé příhodě. Konec konců není snad matky, která by si v hloubi srdce nepřála, aby její syn byl právě takový, i když by tím sebevíc trpěla.

V prvním a ve druhém dějství má bohatý oblek španělských dvorních pážat, bílý a stříbrem vyšívaný; lehký modrý pláštík přes rameno a peřím zdobený klobouk. Ve čtvrtém dějství je v šněrovačce, sukni a čepci mladých venkovanek, které ho přivádějí. V pátém dějství má důstojnický stejnokroj, kokardu a kord.

BARTOLO. Charakter i oblečení jako *v Lazebníku sevillském*. Zde má jen podružnou úlohu.

BAZILIO. Charakter i šat jako *v Lazebníku sevillském*. I on zde má jen podružnou úlohu.

GOUSSAUPASSE má mít ono šťastné a prostoduché sebevědomí hovad, která se však už ochočila. Jeho koktavost mu dodává jen většího půvabu, ovšem smí být sotva patrná; herec, který by v ní hledal komiku role, by se těžce zmýlil a hrál by přímo proti smyslu. Celá komika záleží v protikladu vážnosti jeho stavu a směšnosti jeho povahy. Čím méně tu bude herec přehánět, tím víc projeví skutečného nadání.

Nosí talár španělských soudců, který není tak široký jako u našich prokurátorů; je skoro jako sutana. Mohutná paruka, španělský jazýčkový límec kolem krku a v ruce dlouhou bílou hůlku.

BERCQUEDEBERRE. Je oblečen jako soudce, jenže bílá hůlka je kratší.

SOUDNÍ SLUHA. Oděn jako typ veseloherního sluhy, jenže celý v černém; černý má i plášť a meč, který však nosí po boku, bez koženého opasku. Nemá holínky, nýbrž černé boty, nosí dlouhou bílou splývavou paruku s tisíci kudrnami a krátkou bílou hůlku.

PABLESQUE. Venkovský šat s volně visícími rukávy, krátká barevná kazajka, bílý klobouk.

MLADÁ PASTÝŘKA. Je oblečena jako *Fanyinka*.

PEDRILLO. Vesta, kazajka, opasek, karabáč, služební boty, na hlavě sítko, jezdecký klobouk.

NĚMÉ POSTAVY. Některé mají soudcovský šat, jiné vesnický, ostatní livrej.

PRVNÍ DĚJSTVÍ

Na scéně poloprázdný pokoj s velkou lenoškou pro nemocného uprostřed. Figaro měří podlahu sáhem. Zuzanka si před zrcadlem upravuje na hlavě kytíčku pomerančových květů – svatební vínek.

PRVNÍ VÝSTUP

FIGARO, ZUZANKA.

FIGARO: Devatenáct stop krát šestadvacet.

ZUZANKA: Podívej se, Figaro, na ten věneček: líbil by se ti takhle líp?

FIGARO (*uchopí ji za ruce*): Úžasně, ty moje rozkošná. Taková pěkná panenská kytíčka ve vlasech hezkého děvčete, a ještě k tomu ráno v den svatby – jak líbezný pohled pro zamilovaného ženicha!...

ZUZANKA (*odtáhne se*): Co tu pořád měříš, hošíčku?

FIGARO: Ale dívám se, Zuzanko, jestli se tu bude dobře vyjímat ta krásná postel, co dostaneme od Jeho Milosti.

ZUZANKA: V tomhle pokoji?

FIGARO: Vždyť nám ho přenechal.

ZUZANKA: Jenže já ho nechci.

FIGARO: Proč?

ZUZANKA: Nechci ho a dost.

FIGARO: Řekni aspoň proč?

ZUZANKA: Nelíbí se mi.

FIGARO: Přece máš snad nějaký důvod?

ZUZANKA: A co když ho nechci říct?

FIGARO: Ó, jak nás mají v hrsti!

ZUZANKA: Kdo se mnoha důvody ohání, málo důvěry získá. Jsi můj sluha, nebo ne?

FIGARO: Nejvhodnější pokoj z celého zámku, zrovna uprostřed mezi oběma byty, a tobě nejde pod nos! Kdyby se v noci udělalo milostpaní nevolno, zazvoní, a ty hup!, uděláš dva kroky a jsi u ní. A kdyby si vzpomněla Jeho Milost? Zacinká ze svého pokoje, a já šups!, udělám tři skoky a už jsem tam.

ZUZANKA: To je ohromné! Ale až jednou ráno zacinká a pošle tě na nějakou pořádnou a dlouhou pochůzku, hup!, udělá dva kroky a bude u mne ve dveřích a šups!, udělá tři skoky...

FIGARO: Co tím chcete říci?

ZUZANKA: Jen klid, a raději mě vyslechni.

FIGARO: Tak mluv, Bože můj, oč jde?!

ZUZANKA: Jde o to, příteli, že pan hrabě Almaviva, který se už nabažil krasavic z celého okolí, se teď chce vrátit na zámek, ovšem ne ke své ženě. Tvoje ženouška mu padla do oka, chápeš? A počítá, že tenhle pokojíček by nebyl marný. Aspoň ten povedený Bazilio, můj ctihodný učitel zpěvu, který mu oddané obstarává takové zábavičky, to do mne hučí den co den, při každé hodině.

FIGARO: Bazilio! Ty můj holoubku! Jestli kdy někdo dostal jak se patří na chrám Páně svatého Bouchala takovou čerstvě uříznutou lískovkou, která po hřbetě jen tančí...

ZUZANKA: A tys myslil, duše dobrá, že to věno dostávám pro tvoje krásné oči nebo za tvé zásluhy?

FIGARO: Snad jich mám dost, abych se to mohl domnívat.

ZUZANKA: Tady vidíš, že i chytrák se spálí.

FIGARO: To se rádo říká...

ZUZANKA: Ale nerado se tomu věří.

FIGARO: To je ovšem chyba.

ZUZANKA: Pamatuj si, že mi dal věno jen proto, abych mu poskytla, ovšem tajně, onu čtvrt hodinku mezi čtyřma očima, která podle starobylé výsady pánů... Víš, jak to bylo odporné!

FIGARO: To vím až moc dobře, a kdyby pan hrabě byl to hanebné právo nezrušil tenkrát, když se ženil, jakživ bych si tě byl nevzal na jeho panství.

ZUZANKA: No vidíš! Jestli se ho tedy vzdal, teď toho lituje a zrovna na tvé nevěstě je chce dneska zas tajně uplatnit.

FIGARO (*drbe se na hlavě*): To jsou noviny, že mi hlava puká a čelo pučí...

ZUZANKA: Tak si je nedrb!

FIGARO: Co by se stalo?

ZUZANKA (*směje se*): Kdyby se ti tam udělal pupínek, pověřiví lidé by se...

FIGARO: Jen se směj, nestydo! Ale dostat se na kůži tomu arcitaškáři, nastražit mu past, a pak ještě shrábnout jeho zlatáčky!

ZUZANKA: Nu ovšem, intriky a peníze, to je tvůj živel.

FIGARO: No to víš, že bych se nestyděl.

ZUZANKA: Ale bál?

FIGARO: Bál nebál – odvaha, to nic není. Jde o to, aby člověk nejenom vyvázl z nebezpečí, ale aby je obrátil ve svůj prospěch. Vlézt k někomu v noci za ženou a dostat pořádně napráskáno, to je to nejmenší. To už dokázalo tisíce nejhlupejších darebů. Ale...

Vedle v pokoji někdo zvoní.

ZUZANKA: Milostpaní se probudila. Kladla mi na srdce, abych s ní v den své svatby promluvila první.

FIGARO: Co to zase má znamenat?

ZUZANKA: Pastýř jí namluvil, že opuštěným manželkám to přináší štěstí. Zatím pa, ty můj fi-fi, Figárku! A myslí na to, co nás čeká.

FIGARO: Tak mi dej pusinku, aby se mi líp myslelo.

ZUZANKA: Dneska mám líbat svého milého? Já ti dám! Co by tomu zítra řekl můj manžel? (*Figaro ji líbá.*)

ZUZANKA: Pomalu! Pomalu!

FIGARO: Ty vůbec nevíš, jak tě mám rád.

ZUZANKA (*upravuje si pocuchané šaty*): Kdypak mi to přestaneš, ty dolezo, omílat od rána do večera?

FIGARO (*tajemně*): Až budu mít příležitost dokazovat ti to od večera do rána.

Zvonek zazní už podruhé.

ZUZANKA (*je až u dveří a na prstech mu posílá polibek*): Tady máte tu pusinku, pane, a to vám musí stačit.

FIGARO (*rozběhne se za ní*): Ale takhle jsem vám ji nedával!

DRUHÝ VÝSTUP

FIGARO (*sám*): Je to přece jen rozkošné děvče! Samý smích, pořád do růžova, veselá jak májové kotě, vtipná, pro lásku přímo stvořená, prostě k pomilování! A přitom počestná!... (*Rychle přechází a mne si ruce.*) Ach, Milosti! Ty můj milostpanáčku! Vy mě tedy chcete... napálit! Taky mně vrtalo hlavou, když mě jmenoval kastelánem, proč si mě bere s sebou na vyslanectví za kurýra. Ale teď už chápu, pane hrabě! Mělo být hned trojí povýšení najednou: vy zplnomocněný ministr, já politický harcovník a Zuzka coby místodržící vládkyně domu, taková příruční

paní velvyslancová – no a pak hyjé, kurýre! Zatím co já bych si to tamhle někde hnal trap-trap, vy byste zase s mou ženuškou dělal jinak hop-hop, a to by se to jezdilo! Já bych se štval, bláto až za ušima, pro slávu vašeho rodu, a vy byste ráčil přispívat k zachování mého! Jak bohulíbá to vzájemnost. Ale abyste to nepřehnal, Milosti. Obstarávat v Londýně záležitosti svého pána a zároveň svého sluhy! Zastupovat u cizího dvora současně krále i mne, to je snad trochu moc, pane, to je na vás moc! – A tobě, Bazilio, ty kluku vykutálená, tobě ještě ukážu, zač je toho loket! Já tě... ale ne, raději to sehraju s nimi, ať se pak posekají mezi sebou. Teď je každá chvíle drahá, pane Figaro! Se svatbou si musíte pospíšet, aby vám neutekla, odklidit Marcelinu, která si na vás dělá laskominy, shrábnout penízky a svatební dary, šikovně zhatit hraběcí choutky, dubovou holí přeměřit pana z Baziliů a...

TŘETÍ VÝSTUP

MARCELINA, BARTOLO, FIGARO.

FIGARO (*přeruší se*): ... A jeje, jeje, pan doktor Panděro, ten nám tu ještě scházel! Ó, dobrý den, znejmilejší pane doktore! Co vás přivádí na zámek? Snad ne moje veselka se Zuzkou?

BARTOLO (*pohrdavě*): To jste uhodl, milánku, že ne.

FIGARO: Bylo by to od vás vskutku velkomyslné!

BARTOLO: Já vím, a velepitomé.

FIGARO: Když si vzpomenu, že jsem měl tu smůlu a zrovna vaši svatbu musel překazit!

BARTOLO: Nic lepšího nevíte?

FIGARO: Že se vám tu nikdo nepostaral o mezka?

BARTOLO (*má vztek*): Dejte mi svatý pokoj, žvanile užvaněná!

FIGARO: Přece se nebudete zlobit, doktore? Lidé od vašeho řemesla nemají ale kouska srdce! Neznají sliťování ani nad tím nebohým zvířetem... opravdu... jako by to byl člověk! Buďte sbohem, Marcelino. Ještě pořád se chcete se mnou soudit?

Rub lásky tvé se zove nenávisť?

Ať rozhodne tady pan doktor.

BARTOLO: Oč jde?

FIGARO: Ona vám to vylíčí, že vás budou uši brnět. (*Odejde.*)

ČTVRTÝ VÝSTUP

MARCELINA, BARTOLO.

BARTOLO (*divá se za ním*): Ten lump se nezměnil! A pamatujte na má slova, že ta kůže drzá, podšitá, mu zůstane až do hrobu, jestli ji s něho nesedřou za živa...

MARCELINA (*otočí ho k sobě*): Že jste konečně přišel, doktore Loudo? Pořád takový důležitý a škrobený – jeden by mohl desetkrát umřít, než se dočká vaší pomoci, jako tenkrát, když se vzali rovnou před vaším ostražitým nosem.

BARTOLO: Pořád zatrpklá a kousavá! Povězte mi raději, kvůli komu jsem musel tak naléhavě přijít na zámek? Stalo se něco panu hraběti?

MARCELINA: Ale kdepak.

BARTOLO: Anebo stůně Rosina, ta věrolomná hraběnka? Aby Pámbu dal.

MARCELINA: Ta se trápí.

BARTOLO: Proč?

MARCELINA: Manžel ji zanedbává.

BARTOLO (*má radost*): Á, to je správný choť, pomstil mě!

MARCELINA: Člověk se v hraběti nevyzná. Je žárlivý a přitom nevěrný.

BARTOLO: Nevěrný z nudy, žárlivý z ješitnosti, to známe.

MARCELINA: Dneska například vdává naši Zuzanku za Figara a zahrnuje ho při tom sňatku...

BARTOLO: Který se zásluhou Jeho Excelence stal nevyhnutelný!...

MARCELINA: Snad ani ne, ale Jeho Excelence by se chtěla při té příležitosti tajně povyrazit s ženuškou...

BARTOLO: Pana Figara? Jistě bude mít pro takový obchůdek pochopení.

MARCELINA: Bazilio tvrdí, že ne.

BARTOLO: Ten darebák je tu taky? Toť učiněná peleš lotrovská! A co tu dělá?

MARCELINA: To nejhorší, co může. Ale vůbec nejhorší na tom je, že mě už tak dlouho otravuje svými milostnými touhami.

BARTOLO: Takového nápadníka bych se byl už dvacetkrát zbavil.

MARCELINA: A jak, prosím vás?

BARTOLO: Tim, že bych si ho vzal.

MARCELINA: To jsou nechutné a surové žerty. Proč byste mne nezbavíte za tu cenu? Není to vaše povinnost? Kdepak zůstaly vaše sliby? Už si ani nevzpomenete na našeho Emánka, plod naší bývalé lásky? To nebyl důvod, abyste si mě vzal?

BARTOLO (*sejme klobouk*): Proto jste mě sem vyštvala ze Sevilly, abych tu poslouchal vaše třesky plésky? A ten prudký záchvat vdavekchtivosti, který vás zas popadl...

MARCELINA: No dobrá, tak už o tom nemluvme. Ale když vás jakživ nic nemohlo přimět, abyste si mě vzal, jak by se slušelo, pomozte mi aspoň vdát se za někoho jiného.

BARTOLO: Ó prosím, beze všeho! Jen ven s tím! Ale kterýpak nešťastník, Pánubohu i ženám protivný?...

MARCELINA: No kdo jiný, doktore, než hezký, veselý, roztomilý Figáro?

BARTOLO: Ten lotr?

MARCELINA: Nikoho nezarmoutí, vždycky je v dobré míře, žije dneškem a pro radost, o budoucnost se nestará, a na to, co bylo, ani nevzdechne, je rozpustilý, ale šlechetný, šlechetný! ...

BARTOLO: Asi jako zloděj.

MARCELINA: Jako velmož. Prostě rozkošný. Jen kdyby nebyl taková potvora ukrutná!

BARTOLO: A co Zuzanka?

MARCELINA: Kdyby byl donucen splnit slib, který mi dal, tak ho ta pletichářka nikdy nedostane. Teď jde o to, doktůrku, jestli mi v tom pomůžete.

BARTOLO: Zrovna dneska, když se žení?

MARCELINA: To už se zhatily jinačí svatby. Kdybych se vám nestyděla odhalit takové malé ženské tajemství!...

BARTOLO: Jaképak tajemství mohou ženy mít před svým tělesným lékařem?

MARCELINA: Ale vždyť víte, že před vámi žádné nemám. Naše pohlaví je vznětlivé, ale bojáché. Třebaže rozkoš nás určitým způsobem láká, i ta nejodvážnější žena cítí v sobě nějaký vnitřní hlas, který jí říká: Buď hezká, jestli můžeš, buď počestná, jestli chceš, ale vždycky buď opatrná, protože musíš. A když tedy každá žena musí být aspoň opatrná, uvědomuje si taky, jak na tom záleží. Proto bychom nej-

dřív mohli Zuzanku postrašit, že se všude povídá o těch nabídkách, které dostala.

BARTOLO: A co z toho?

MARCELINA: Až s ní bude hanba cloumat, bude odmítat hraběte ještě vytrvaleji a ten zas, aby se jí pomstil, bude podporovat moje námitky proti její svatbě, no a já bych se pak určitě dostala pod čepec.

BARTOLO: Má pravdu. Hrome, provdat starou hospodyní za toho ničemu, který mě připravil o mladou ženušku, to by věru nebyl špatný tah!

MARCELINA (*rychle*): A který by měl jen švandu z toho, že zklamal moje naděje.

BARTOLO (*rychle*): A který mi tenkrát ukradl sto zlatých, které jsem dodnes neoželel.

MARCELINA: Ach, jaká rozkoš!...

BARTOLO: Potrestat takového zlosyna...

MARCELINA: Ale kde! Vzít si ho, doktore, vzít si ho!

PÁTÝ VÝSTUP

MARCELINA, BARTOLO, ZUZANKA.

ZUZANKA (*nese čepec se širokou stuhou a přes ruku ženské šaty*): Vzít si ho! Vzít si ho! Kohopak? Snad mého Figara?

MARCELINA (*zatrpkle*): Proč ne? Vy si ho taky berete!

BARTOLO (*směje se*): To může odseknout jen ženská, když má vztek! Zrovna jsme mluvili, Zuzičko, jaké štěstí ho potká, když vás dostane.

MARCELINA: A co teprve pana hraběte, jenže o tom se nemluví.

ZUZANKA (*udělá poklonu*): Vaše služebnice, madam. Vy už asi ani neumíte jinak než jízlivě.

MARCELINA (*udělá poklonu*): Já jsem vaše služebnice, madam. Jakápak jízlivost? Co je na tom špatného, že takový svobodomyslný pán chce mít taky nějaký podíl na radostech, které sám zaopatřuje svým lidem?

ZUZANKA: Které sám zaopatřuje?

MARCELINA: Ovšem, madam.

ZUZANKA: Ještě štěstí, že madam je svou žárlivostí vyhlášena právě tak, jako její nároky na Figara jsou nepodložené.

MARCELINA: Kdybych to dovedla jako madam, jistě mohly být podloženy líp.

ZUZANKA: Ó, to ovšem dovede, madam, jen velmi zkušená dáma!!

MARCELINA: A to naše poupátko jistě není! Je nevinoučké jako hejtman od dragounů!

BARTOLO (*táhne Marcelinu pryč*): Sbohem – Figaro má krásnou pannu nevěstinku!

MARCELINA (*klaní se*): A Jeho Milost tajnou snoubenku.

ZUZANKA (*klaní se*): Která si vás neobyčejně váží, madam.

MARCELINA (*klaní se*): Jestlipak mě madam taky někdy pocítí svou náklonností?

ZUZANKA (*klaní se*): Na to se může madam úplně spolehnout.

MARCELINA (*klaní se*): Madam je opravdu tak rozkošná...

ZUZANKA (*klaní se*): Že to madam ani nedá spát.

MARCELINA (*klaní se*): A hlavně ctihodná!

ZUZANKA (*klaní se*): To snad mají být matróny.

MARCELINA (*je úplně pobouřena*): Matróny! Matróny!

BARTOLO (*zadrží ji*): Marcelino!

MARCELINA: Pojdme už, doktore, nebo se neznám. Poroučím se, madam! (*Pokloní se.*)

ŠESTÝ VÝSTUP

ZUZANKA (*sama*): Jen si jděte, madam! Jdi už, ty metrice! Vašich úkladů se bojím asi zrovna tolik, jako si dělám z těch vašich urážek. – Ale podívejte se na tu Sibylu! Že si přečetla pár knížek a otráвила mládí paní hraběnky, už by chtěla na zámku všechno re-gírovat! (*Šaty, které nesla, přehodí přes židli.*) Teď ani nevím, pro co jsem vlastně přišla.

SEDMÝ VÝSTUP

ZUZANKA, CHERUBÍN.

CHERUBÍN (*přibíhá*): Ach, Zuzko! Dvě hodiny už číhám, kdy budeš aspoň na okamžik sama. Tak je to tedy: ty se vdáváš a já, já odcházím.

ZUZANKA: Proč by měla moje svatba vyhnat ze zámku první páže Jeho Milosti?

CHERUBÍN (*žalostně*): To on mě, Zuzanko, propouští.

ZUZANKA (*napodobí ho*): Že jste si, Cherubíne, zas něco spískal!

CHERUBÍN: Včera večer mě přistihl u tvé sestřenice Fanny, když jsem s ní zkoušel tu naivku, tu roličku, víš, co má hrát na dnešní slavnosti. A jak se ti rozvzteklil, když mě tam viděli – *Ven*, povídal, *vy malý...* Před ženou bych se neodvážil opakovat to sprosté slovo, kterého užil. No prostě: *ven*, povídá, *a zítra mi už nebudete spát na zámku*. Jestli ho neuchlácholí paní hraběnka, ta moje kmotřička rozkošná, nic mi už nepomůže, Zuzko, to si pamatuj, a budu do smrti nešťastný, protože tě už nikdy neuvidím.

ZUZANKA: Že mě neuvidíte? Mne? Teď jsem tedy na řadě já! Copak vy už tajně nevzdycháte pro mou paní?

CHERUBÍN: Ach, Zuzko, jak je vznešená a krásná! Ale tak nedostupná!

ZUZANKA: To znamená, že já nejsem a na mne že si každý může dovolit...

CHERUBÍN: No dovol, ty zlá, copak já bych si někdy dovolil bez dovolení – ty to dobře víš! Máš ty ale štěstí! Kdykoli ji můžeš vidět, promluvit s ní, ráno ji oblékat a večer svlékat, knoflíček po knoflíčku... Ó, Zuzko, co já bych za to dal!... Co to tu neseš?

ZUZANKA (*posmívá se*): Ó, přeshťastný čepeček a blaženou stuhu, která v noci obepíná kadeře krásné kmotřičky...

CHERUBÍN (*živě*): Stuzku na noc! Dej mi ji, srdíčko moje!

ZUZANKA (*schovává stuhu*): Pročpak ne raději: její srdíčko! Jak je hned familiární! A je to ještě jenom takový usmrkánek. (*Cherubín jí stuhu vytrhne.*) Co je s tou stuhou?!

CHERUBÍN (*obíhá kolem velké lenošky*): Řekneš, žes ji někam založila, roztrhala, že se ztratila. Prostě něco jí už řekneš.

ZUZANKA (*pobíhá za ním*): Z vás bude za tři nebo za čtyři roky, vzpomeňte si na mne, ten největší rošťáček!.. Dáte mi tu stuhu? (*Chce mu ji vzít.*)

CHERUBÍN (*vytáhne z kapsy romanci*): Nech mi ji, Zuzko, nech mi ji, já ti za ni dám svou romanci. Vzpomínka na tvou krásnou paní bude naplňovat zármutkem každíčkou chvíli mého života, ale když pomyslím na tebe, bude to jediný paprsek radosti, který ještě vůbec může kdy potěšit moje srdce.

ZUZANKA (*vytrhne mu romanci z ruky*): Potěšit vaše srdce, vy potvůrko jeden! To si mě asi pletete s tou svou Fanynkou. U ní vás přistihli, po milostpaní vzdycháte, a nakonec byste chtěl ještě mě kašulírovat.

CHERUBÍN (*blouzní*): Na mou čest, že je to tak! Já už nevím, čím jsem. Od jisté doby cítím v prsou takový nepokoj, stačí, když se na ženu jenom podívám, a už se mi rozbuší srdce, slova *láska a rozkoš* je rozechvívají a mámí. Prostě potřebuji, musím někomu říkat miluji vás, a doléhá to na mne tak neodbytně, že si to říkám třeba docela sám, nebo tvé paní, nebo tobě, nebo stromům, oblakům, větru, který ta slova unáší spolu s mým marným voláním. – Včera jsem potkal Marcelinu...

ZUZANKA (*směje se*): Hahahaha!

CHERUBÍN: Co na tom? Je to žena! Je to dívka! Dívka! Žena! Jak sladká jsou ta slova! Jak svůdná!

ZUZANKA: On je blázen!

CHERUBÍN: Fanynka je něžná, ta mě aspoň vyslechne, ale ty? Kdepak!

ZUZANKA: To je neštěstí! Ale poslyšte, pane! (*Chce mu vytrhnout stuhu.*)

CHERUBÍN (*vytočí se jí a utíká*): Haha, to víš! Co tě nemá, tu nedostaneš, leda přes mou mrtvolu! Ale jestli se ti zdá, že jsem nabídl málo, přidám tisíc hubiček. (*A začne ji honit sám.*)

ZUZANKA (*uhýbá a uniká mu*): Tisíc faciček, jestli se ke mně jen přiblížíte! A budu to žalovat milostpaní! Nic za vás nebudu orodovat, naopak, sama řeknu panu hraběti: dobře děláte, Milosti, jen vyžeňte toho zlodějíčka a pošlete ho hezky k rodičům, protože je to takový malý uličník, který předstírá, že miluje paní hraběnku, a zatím pořád chce na mně vyloudit hubičku.

CHERUBÍN (*zahlédne vcházet hraběte; zděsí se a vrhne se za lenošku*): Teď jsem ztracen!

ZUZANKA: Co se vám stalo?

OSMÝ VÝSTUP

ZUZANKA, HRABĚ, CHERUBÍN, *kteřý se schoval.*

ZUZANKA (*zpozoruje hraběte*): Jéje!... (*Přitočí se k lenošce, aby zakryla Cherubína.*)

HRABĚ (*přiblíží se*): Jsi nějak rozrušená, Zuzanko! Povídáš si tu sama pro sebe a srdíčko ti asi prudce buší... je to ostatně pochopitelné... v takový den.

ZUZANKA (*zmateně*): Co si přejete, Milosti? Kdyby vás tu někdo našel se mnou...

HRABĚ: To bych moc nerad, aby mě tu přistihli. Ale ty víš, jakou náklonnost k tobě cítím. Bazilio ti nesmlčel mou lásku. Je to jediná chvílička, kdy ti mohu vyložit své úmysly. Vyslechni mě. (*Usedá do lenošky.*)

ZUZANKA (*rychle*): Nechci nic slyšet.

HRABĚ (*vezme ji za ruku*): Jenom slůvko. Víš, že mě král jmenoval velvyslancem v Londýně. Figara si vezmu s sebou. Poskytnu mu skvělé místo. No a poněvadž povinností ženy je, aby následovala svého manžela...

ZUZANKA: Kdybych tak směla promluvit!

HRABĚ (*přitahuje ji k sobě*): Jen mluv, miláčku, mluv! Už dneska užij toho práva, které na mne budeš mít po celý život.

ZUZANKA (*zděšeně*): Ale já nechci, Milosti, nechci nic takového! Prosím vás, odejděte!

HRABĚ: Ale napřed mi ještě pověz...

ZUZANKA (*už se hněvá*): Už nevím, co jsem to chtěla.

HRABĚ: Bylo to něco o povinnostech ženy.

ZUZANKA: No dobrá: Když jste tedy, Milosti, unesl tam od doktora svou choť a z lásky jste se s ní oženil, když jste kvůli ní zrušil takové to ohavné panské právo...

HRABĚ (*vesele*): Které tolik trápilo děvčátka! Ach, Zuzičko, je to rozkošné právo! Kdyby sis tak chtěla o něm se mnou popovídat v zahradě, až se setmí, dovedl bych se za takový maličký projev přízně jaksepatří odměnit.

BAZILIO (*hovoří ve vedlejším pokoji*): Jeho Milost není u sebe v pokoji.

HRABĚ (*vstane*): Čí je to hlas?

ZUZANKA: Bože, já nešťastná!

HRABĚ: Vyjdi ven, aby sem nepřišel.

ZUZANKA (*zmateně*): A vás tu mám nechat?

BAZILIO (*venku křičí*): Jeho Milost byla u paní hraběnky, ale vyšla už odtamtud. Já se jdu podívat.

HRABĚ: A není tu, kde se schovat! Eh, leda za tou lenoškou... Ale je to bída. Jenom ho nějak rychle vyhod!

ZUZANKA mu zastoupí cestu, on ji mírně odstrkuje, ona ustoupí a dostane se tak mezi něho a páže. Ale zatím co se hrabě shýbá, aby se skryl za opěradlem, CHERUBÍN odtamtud vyklouzne a zděšeně se vrhne na lenošku, klesne na kolena a přikrčí se. Zuzanka popadne šaty, které přinesla, přikryje jimi páže a postaví se před lenošku.

DEVÁTÝ VÝSTUP

HRABĚ a CHERUBÍN v úkrytu, ZUZANKA, BAZILIO.

BAZILIO: Slečno, neviděla jste náhodou pana hraběte?

ZUZANKA (*přikře*): Chm, proč bych ho měla vidět? Dejte mi pokoj.

BAZILIO (*přistoupí k ní*): Kdybyste byla jen trošku rozumnější, moje otázka by vás vůbec nepřekvapila. Figaro ho totiž hledá.

ZUZANKA: To tedy hledá někoho, kdo mu hned po vás přejí to nejhorší?

HRABĚ (*stranou*): Teď aspoň uvidíme, jak mi slouží.

BAZILIO: Když někdo chce prospět ženušce, znamená to, že musí škodit manželovi?

ZUZANKA: Podle těch vašich odporných názorů jistě ne, vy kuplíři!

BAZILIO: Chce tu na vás někdo něco jiného, než co stejně budete štědře dávat tomu druhému? To, co vám včera zakazovali, bude zítra, po sladkém obřadu, vaší povinností.

ZUZANKA: Ničemo!

BAZILIO: I kdyby se všechno na světě bralo smrtelně vážně, manželství bude vždycky jen veliká fraška, a tak jsem si myslel...

ZUZANKA (*je pobouřena*): To je hrůza! Kdo vám vůbec dovolil sem přijít?

BAZILIO: Ale šla, přece nebude hned vystrkovat drápky?! Potěš vás Pámbu, to se ví, že bude po jejím! Ale nemyslila si, že by pan Figaro mohl stát v cestě panu hraběti. Tomu nevěřím. A nebýt toho pážátka...

ZUZANKA (*nesměle*): Pana Cherubína?

BAZILIO (*napodobí ji*): *Cherubino di amore*, který vás pořád obletuje. Ještě dnes ráno se tu motal a čekal jen, co odejdu, aby sem vklouzl. No řekněte, jestli to není pravda?

ZUZANKA: To je sprostá pomluva! Jděte pryč! Jste špatností prolezlý.

BAZILIO: Když člověk něco prokoukne, tak je hned špatný. Není snad pro vás i ta romance, s kterou dělá takové tajnosti?

ZUZANKA (*zlostně*): Ano, toť se ví, že pro mne!

BAZILIO: Jestli ji ovšem nesložil pro paní hraběnku! Když obsluhuje u stolu, ví Bůh, že ji očima zrovna

hlítá!... Ale s tím ať si, holenku, nezahrává. V tomhle punktu nejsou s Jeho Milostí žádné žerty.

ZUZANKA (*je pobouřena*): Jste učiněný bazilišek, když můžete roztrušovat takové pusté výmysly, abyste zničil nebohé dítě, které upadlo v nemilost u svého pána.

BAZILIO: Vymyslel jsem si to já? Říkám jen to, o čem mluví všichni.

HRABĚ (*vstane*): Že o tom mluví všichni?!

ZUZANKA: Pane na nebi!

BAZILIO: A jéje!

HRABĚ: Utíkejte, Bazilio, ať ho rovnou vyženou z domu!

BAZILIO: To mě mrzí, že jsem sem lezl!

ZUZANKA (*zmateně*): Bože můj! Bože můj!

HRABĚ (*k Baziliově*): Ještě nám tu omdlí. Posadíme ji do lenošky.

ZUZANKA (*prudce ho odstrčí*): Nechci se posadit. Takhle sem vniknout – to je neslýchané!

HRABĚ: Ale, má milá, vždyť jsme u tebe dva. Opravdu se nemusíš ničeho bát!

BAZILIO: Mne jenom strašně mrzí, že jsem si dobíral páže, když vy jste to slyšel. Nechtěl jsem nic jiného než vyzkoumat její city, poněvadž v podstatě...

HRABĚ: Padesát zlatých, koně a vyhnat ho k rodičům.

BAZILIO: Milosti, že si trochu zalaškoval?

HRABĚ: Je to zkažený klouček. Zrovna včera jsem ho přistihl s tím zahradníkovým děvčetem.

BAZILIO: S Fanynkou?

HRABĚ: Přímo v jejím pokoji.

ZUZANKA (*je pobouřena*): Jeho Milost tam asi měla taky nějaký zástož!

HRABĚ (*pobaveně*): Jsem rád, že to bere takhle.

BAZILIO: To už vypadá slibněji.

HRABĚ (*vesele*): Ale ne, hledal jsem tvého strýčka Antonia, toho věčně namazaného zahradníka, poněvadž jsem mu chtěl dát nějaké příkazy. Klepám, a dlouho mi nikdo nejde otevřít. Když konečně vyšla tvoje sestřenice, vypadala rozpačitě. To mi bylo podezřelé, a tak se s ní dám do řeči a přitom se tam trochu porozhlížím. Za dveřmi byla nějaká záclona, závěs nebo co, která přikrývala věšák na šaty. Dělá jako by nic a pomaloučku, polehoučku odhrnu ten závěs (*napodobuje ten pohyb a stáhne šaty s lenošky*), a koho tam nevidím, jako... (*Spatří páže.*) Á...

BAZILIO: Chacha!

HRABĚ: To se teď taky povedlo.

BAZILIO: Ještě líp.

HRABĚ (*k Zuzance*): Výborně, slečinko! Sotva se zasnoubila, a už nějaké tentočky! Proto jste chtěla být sama, abyste mohla přijmout moje páže? A vy, pane, jste zřejmě nenapravitelný? To vám ještě scházelo, abyste si bez ohledu na paní kmotru vzal na mušku její první komornou a manželku svého přítele! Ale já nedovolím, aby Figaro, člověk, kterého si vážím a kterého mám rád, se stal obětí takového podvodu. On přišel s vámi, Bazilio?

ZUZANKA (*je pobouřena*): Tady nejde o žádný podvod a o žádnou oběť. Byl tu, už když jste mluvil se mnou.

HRABĚ (*zlostně vyjede*): Co to povídáš? Chraň Bůh, aby to bylo pravda! Ani jeho nejhorší nepřítel by mu nemohl přát takové neštěstí.

ZUZANKA: Prosil mě o přímělu u paní hraběnky. Chtěl, abych mu u vás vymohla odpuštění. A váš příchod ho tak vyděsil, že se schoval za tu lenošku.

HRABĚ (*zlostně*): To je bohapustá lež! Sotva jsem přišel, hned jsem si do ní sedl.

CHERUBÍN: Vždyť já jsem se, Milosti, strachy trásl vzadu za ní.

HRABĚ: To je zas nový podvod! Tam jsem se přece schoval já.

CHERUBÍN: Promiňte, ale vtom se já právě přikrčil tady.

HRABĚ (*rozzlobí se ještě víc*): Je to ale hádě, taková zmije malá! On to všechno slyšel!

CHERUBÍN: Ale kdepak, Milosti! Já dělal všechno možné, jen abych nic neslyšel.

HRABĚ: Taková úskočnost! (*Zuzance.*) A ty si Figara nevezmeš.

BAZILIO: Ovládněte se, někdo jde.

HRABĚ (*vytáhne Cherubína z lenošky a postaví ho na nohy*): On by si tu klidně zůstal dřepět, aby ho všichni viděli!

DESÁTÝ VÝSTUP

CHERUBÍN, ZUZANKA, FIGARO, HRABĚNKA, HRABĚ, FANYNKA, BAZILIO, *několik sluhů, vesničanky a vesničané v bílém.*

FIGARO (*který nese ženský čepec ozdobený bílým peřím a bílými stuhami, hovoří k hraběnce*): Jen vaší zásluhou, milostivá paní, mohlo se nám dostat takového dobrodiní.

HRABĚNKA: Vidíte je, pane hrabě, oni pořád nechtějí pochopit, že tu přece nemám žádný vliv. Ale poněvadž jejich prosba není nerozumná...

HRABĚ (*v rozpacích*): Nevím, ale asi to bude hodně...

FIGARO (*tiše k Zuzance*): Teď mi pomoz. Ale vydatně.

ZUZANKA (*tiše k Figarovi*): Stejně to nebude nic platné.

FIGARO (*tiše*): Ale jen pojd!

HRABĚ (*k Figarovi*): Co chcete?

FIGARO: Vaši poddaní, Milosti, jsou vám tak vděční, že jste z lásky k milostivé paní hraběnce zrušil to ohavné právo...

HRABĚ: No dobrá, to právo je zrušeno, tak co ještě chceš?

FIGARO (*zlomyslně*): Že je vskutku načase, aby se ušlechtilost našeho dobrotivého pána zaskvěla před celým světem. A když se tedy já z ní dneska smím těšit, vroucně bych si ji taky přál, jako první, při své svatbě oslavit.

HRABĚ (*ještě rozpačtěji*): Ty žertuješ, příteli! Zrušení toho hanebného práva byla jenom splátka na dluh mravnosti a počestnosti. Španěl může dobývat krásné ženy něžností, ale vyžadovat od ní tu první a nejsladší povinnost jako otrockou dávkou, ó, to je snad barbarská tyranie, a ne uznané právo urozeného Kastilce.

FIGARO (*vezme Zuzanku za ruku*): Dovolte tedy, aby tahle dívka, jejíž čest jste uchránil svým šlechtným odříkáním, veřejně přijala z vašich rukou panenský čepce ozdobený perím a bílými stuhami, symbol vašich čistých úmyslů. Tento slavnostní obřad opakujte při každé svatbě a sborová píseň ať provždy uchová vzpomínku...

HRABĚ (*rozpačtě*): Kdybych nevěděl, že je zamilovaný, a k tomu ještě básník a muzikant – a že má tedy trojnásobný nárok, aby se mu prominula každá ztřeštěnost, tak...

FIGARO: Přidejte se, přátelé!

VŠICHNI: Milosti! Milosti!

ZUZANKA (*k hraběti*): Proč se vyhýbáte chvále, když si ji tak zasloužíte?

HRABĚ (*stranou*): Ta zmije!

FIGARO: Jen se na ni podívejte, Milosti. Nikdy už ne-

bude žádná nevěsta tak hezká, aby mohla podat lepší důkaz o tom, jak veliká je vaše obět.

ZUZANKA: Mě teď vynech, musíme vychvalovat jeho ušlechtilost.

HRABĚ (*stranou*): Všecko je to jen komedie.

HRABĚNKA: Já se k nim připojuji, pane hrabě. Tenhle obřad mi vždycky bude milý, protože vznikl z něžné lásky, kterou jste kdysi ke mně cítil.

HRABĚ: Kterou cítím pořád, paní hraběnko. A jen proto svoluji.

VŠICHNI: Vivat!

HRABĚ (*stranou*): Dostali mě. (*Nahlas.*) Aby ta slavnost vyzněla ještě skvěleji, chtěl bych jen, abychom ji maličko odložili. (*Stranou.*) Musím dát rychle vyhledat Marcelinu.

FIGARO (*k Cherubínovi*): A co vy, šibale? Proč nejásáte?

ZUZANKA: Je zoufalý. Pan hrabě ho vyhání.

HRABĚNKA: Ach, smilujte se nad ním, pane.

HRABĚ: Nezaslouží si milost.

HRABĚNKA: Ale vždyť je tak mladý!

HRABĚ: Ani ne tolik, jak si myslíte.

CHERUBÍN (*chvěje se*): Když jste si bral paní hraběnkou, nezřekl jste se vladařského práva šlechtně odpouštět.

HRABĚNKA: Vzdal se jen toho práva, které vás všechny tak soužilo.

ZUZANKA: Kdyby se byla Jeho Milost zřekla práva odpouštět, jistě by to bylo první, čeho by chtěl tajně znovu nabýt.

HRABĚ (*rozpačtě*): Nu ovšem.

HRABĚNKA: A proč by ho chtěl znovu nabýt?

CHERUBÍN (*k hraběti*): Pravda, Milosti, choval jsem se lehkomylně, ale jakživ jsem ani slůvkem neprozradil...

HRABĚ (*v rozpacích*): Dost už, to stačí...

FIGARO: Co tím chce?...

HRABĚ (*rychle*): Dost už, dost. Všichni se dožadují, abych mu odpustil, budiž, souhlasím, a půjdu dokonce ještě dál. Dávám mu jednu setninu v mém pluku.

VŠICHNI: Vivat!

HRABĚ: Ovšem s podmínkou, že k němu okamžitě odcestuje do Katalónie.

FIGARO: Zítřka, Milosti!

HRABĚ (*naléhá*): Taková je má vůle.

CHERUBÍN Poslechnu.

HRABĚ: Pozdravte kmotřičku a požádejte ji, aby vám zachovala svou přízeň.

CHERUBÍN *poklekne před hraběnkou na jedno koleno, ale nezmůže se ani na slovíčko.*

HRABĚNKA (*je dojata*): Když vás tu nemůžeme mít už ani dnes, jděte, mládenče. Volá vás nové povolání. Plňte je důstojně. Dělejte čest svému dobrodinci. A vzpomínejte na tento dům, kde vaše mládí našlo tolik shovívavosti. Buďte oddaný, čestný a statečný. Budeme se těšit z vašich úspěchů.

CHERUBÍN *vstane a vrátí se na své místo.*

HRABĚ: Jste velmi dojata, paní hraběnko!

HRABĚNKA: Já se tomu ani nebráním. Kdoví, jaký osud čeká to dítě, když bylo vehnáno na tak nebezpečnou dráhu! Je příbuzný mých rodičů, a co víc, je můj kmotřenec.

HRABĚ (*stranou*): Vidím, že Bazilio měl pravdu. (*Nahlas.*) Mladý muži, obejměte ještě Zuzanku... naposled.

FIGARO: A proč, Milosti? Na zimu k nám přece vždycky přijede. A tak mě taky polib, kapitáne! (*Obejme ho.*) Sbohem, Cherubínku. Teď povedeš, hochu, trochu jiný život. Teď už se, hrome, nebudeš celý den motat v ženských pokojích. Nech si zajít chuť na kobližky a na dortíčky se šlehačkou. Už se nebude hrát na slepou bábu nebo na fanty. Zato bude, holenku, vojna jako řemen: opálení rozdrbaní chlapíci s dlouhou těžkou puškou, a pěkně: vpravo v bok, vlevo v bok, kupředu, za slávou pochodem v chod. Ale ať nám po cestě nezakopneš, leda že by nějaká dobře mířená kulka...

ZUZANKA: Fuj, že se nestydíš!

HRABĚNKA: Co mu to předpovídáte?

HRABĚ: A kde je Marcelina? To je opravdu zvláštní, že tu není s vámi!

FANYNKA: Odešla do městečka, Milosti, po té pěšině, co vede ze statku.

HRABĚ: A kdy se vrátí?

BAZILIO: Až Pámbu dá.

FIGARO: Kdyby tak Pámbu dal a už nikdy nedal...

FANYNKA: Pan doktor si ji vedl pod paží.

HRABĚ (*rychle*): Copak doktor je tady?

BAZILIO: Ona se ho hned zmocnila...

HRABĚ (*stranou*): Ještě nikdy mi nepřišel tak vhod.

FANYNKA: Byla celá uhřátá, při chůzi mluvila hlasitě a pak se zastavila, rozkládala rukama, takhle... a pan doktor ji zas takhle rukama uklidňoval. Zdálo se, že se hrozně zlobí! A pořád jmenovala bratránka Figara.

HRABĚ (*vezme ji za bradu*): Snad... nastávajícího bratránka.

FANYNKA (*ukazuje na Cherubína*): Už jste nám odpustil, Milosti, ten včerejšek?...

HRABĚ (*přeruší ji*): Na shledanou, maličká, na shledanou.

FIGARO: To s ní cloumá ta zatrachtílá láska. Ještě by nám byla pokazila celou slavnost.

HRABĚ (*stranou*): Však ona ji taky pokazí, za to ti ručím. (*Nahlas.*) Pojďme, má milá. Bazilio, zastavte se pak u mne.

ZUZANKA (*k Figarovi*): Přijdeš za mnou, hošíčku?

FIGARO (*tiše k Zuzance*): Tak co, jak jsem to zaonačil?

ZUZANKA (*tiše*): Tys přece kouzelník!

Všichni odcházejí.

JEDENÁCTÝ VÝSTUP

CHERUBÍN, FIGARO, BAZILIO.

Zatím co ostatní odcházejí, FIGARO zadrží CHERUBÍNA a BAZILIA a přivede je zpátky.

FIGARO: Tak pojďte, vy dva! S tím obřadem nám to vyšlo, z čehož plyne, že dnes večer se koná i moje svatba. Ale teď si musíme důkladně zopakovat role. Ne jako ti herci, kteří hrají vždycky nejmizerněji, zrovna když kritika je nejvíc nabroušena. Zítra už je pozdě bycha honit. Proto ať nám ty úlohy dneska padnou jako ulité.

BAZILIO (*obmyslně*): Moje úloha je těžší, než si myslíš.

FIGARO (*za zády mu naznačuje, že ho seřeže*): Však taky ani netušíš, jaký úspěch ti vynese.

CHERUBÍN: Zapomínáš, příteli, že odjíždím.

FIGARO: Ty bys tu přece rád zůstal?

CHERUBÍN: Ach, jestli bych rád!

FIGARO: Tady pomůže jenom lest. Nenadělej kolem toho odjezdu moc řečí. Cestovní plášť přes rameno, docela veřejně si sbal svých pět švestek, všichni ať si všimnou, že kůň na tebe čeká před vraty, a pěkně cvalem až ke statku. Potom se vrátíš pěšky zadními dvířky. Pan hrabě bude myslit, žeš odjel. Jenom mu nechod' na oči. Já se už postarám, abych ho po svatbě nějak uchlácholil.

CHERUBÍN: Jenže Fanyňka ještě neumí roli!

BAZILIO: A čemu ji tedy, u všech kozlů, učíte celý ten týden, co jste u ní pečený vařený?

FIGARO: Dneska nemáš celý den co dělat, tak jí, pro smilování boží, dej aspoň hodinu!

BAZILIO: Ale dejte si pozor, mládenče, dejte si pozor! Tatíkovi to nejde pod nos. Dcerunka už dostala napohlavkováno. Vy se s ní neučíte! Cherubíne, Cherubíne! Ještě ji přivedete do neštěstí! Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu!...

FIGARO: Zas už má nějaké pořekadlo, maťula jeden! Tak aspoň dopověz, hnidopichu, co praví moudrost předků? Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se jednou...

BAZILIO: Přijde s plným.

FIGARO (*na odchodu*): To není tak hloupé, to se ti náhodou povedlo!

DRUHÉ DĚJSTVÍ

Na jevišti nádherná ložnice, v přístěnku, na pódiu, velké lůžko. Dveře, jimiž se vchází, se otvírají a zavírají v třetí kulise vpravo. Dveře do vedlejšího pokojíku jsou v první kulise vlevo. Dveře v pozadí vedou do ženských pokojů. Na druhé straně okno.

PRVNÍ VÝSTUP

ZUZANKA a HRABĚNKA vcházejí dveřmi vpravo.

HRABĚNKA (*klesne do široké lenošky*): Zavři dveře, Zuzanko, a všechno mi to pověz, ale do puntíku!

ZUZANKA: Já jsem milostpaní nic nezatajila.

HRABĚNKA: Zuzko, vážně tě chtěl svádět?

ZUZANKA: Ale kde! Jeho Milost přece nenadělá se služkou velké cavyky: chtěl si mě koupit.

HRABĚNKA: A to pážátko bylo při tom?

ZUZANKA: Totiž – byl schovaný za tou velkou lenoškou.

Přišel mě požádat, abych mu u vás vyprosila milost.

HRABĚNKA: A pročpak se neobrátil na mne přímo? Zuzko, byla bych ho snad odmítla?

ZUZANKA: To byla moje řeč. Ale když on tak litoval, že musí pryč, a hlavně že musí opustit milostpaní! Ach, Zuzko, ona je tak vznešená a krásná! Ale tak nedostupná!

HRABĚNKA: Copak dělám, Zuzko, takový dojem? Já, která se ho vždycky zastávala!

ZUZANKA: A pak, když viděl, že nesu vaši stuhu, co nosíte na noc, tak se na ni vrhl...

HRABĚNKA (*usměje se*): Mou stuhu?... Takové dětinství!

ZUZANKA: Chtěla jsem mu ji vzít, ale on byl, milostpaní, jako lev. Oči mu jen svítily... nedostaneš ji, jen přes mou mrtvolu, vykřikl, a ten jeho něžný, vysoký hlásek zrovna přeskakoval.

HRABĚNKA (*dychtivě*): No a co dál, Zuzko?

ZUZANKA: Co dál, milostpaní? Co jeden pořídí s takovým malým nezdobou? To je kmotříčka sem, a když já bych chtěl zas tam – a poněvadž by se neodvážil políbit ani lem milostpaniných šatů, pořád se pokoušel objímat mne.

HRABĚNKA (*roztouženě*): Nechme už těch... těch pošetilostí... Tak co ti nakonec, chudinko, řekl můj manžel?

ZUZANKA: Že jestli nebude po jeho, začne nadřžovat Marcelině.

HRABĚNKA (*vstane, přechází a prudce se, ovívá vějířem*): Už mě vůbec nemiluje.

ZUZANKA: Proč by tedy tak žárlil?

HRABĚNKA: Jako všichni manželé, má milá! Jen a jen z ješitnosti. Příliš jsem ho milovala. Omrzela jsem se mu svými něžnostmi a moje láska ho začala unavovat. A to je jediná křivda, které jsem se na něm dopustila. Ale nemyslím, že by ti tvoje poctivost mohla uškodit! Figara dostaneš. Teď se musíme spolehnout jedině na jeho pomoc. Přijde sem?

ZUZANKA: Jakmile uvidí, že odjeli na hon.

HRABĚNKA (*ovívá se*): Pootevři to okno do zahrady. Je tu takové vedro!...

ZUZANKA: To je tím, že milostpaní tak vzrušeně mluví a tak prudce přechází. (*Jde otevřít okno v pozadí.*)

HRABĚNKA (*dlouze se zamyslí*): Kdyby mi tak vytrvale neunikal... muži se těžce prohřešují!

ZUZANKA (*volá od okna*): A, jeho Milost zrovna jede na koni přes zelinářskou zahradu, a za ním Pedrillo se dvěma, se třemi, se čtyřmi chrty.

HRABĚNKA: Máme tedy dost času. (*Usedne.*) Někdo klepá, Zuzko?

ZUZANKA (*běží otevřít a prozpěvuje si*): A, to je můj Figaro! Můj Figaro!

DRUHÝ VÝSTUP

FIGARO, ZUZANKA, HRABĚNKA, *která sedí.*

ZUZANKA: Jen pojď, miláčku! Milostpaní je už tak netrpělivá!...

FIGARO: A co ty, Zuzinko? – Milostpaní nemá proč. Vždyť taky vlastně o nic nejde. Pan hrabě vidí, že máme roztomilou ženušku, a chtěl by si z ní udělat milenku. To je úplně přirozené.

ZUZANKA: Přirozené?

FIGARO: Mne jmenoval kurýrem a Zuzku velvyslanským radou. To není špatný nápad.

ZUZANKA: Kdy už přestaneš?

FIGARO: A poněvadž Zuzanka, moje nevěstinka, ten dekret nepřijala, bude podporovat Marcelinu v jejích spádech. To je přece nad slunce jasnější. Pomstít se těm, kdo škodí našim záměrům, tím, že zhatíme jejich. Tak to dělá přece každý. A tak to ostatně uděláme i my. No a toť vše.

HRABĚNKA: Že můžete, Figaro, tak lehkomyšlně mluvit o úmyslech, které nás všechny, jak tu jsme, připraví o štěstí?

FIGARO: A kdo říká, milostpaní, něco takového?

ZUZANKA: Místo aby ses trápil našimi starostmi...

FIGARO: Nestačí, že se jimi zabývám? Ale abychom postupovali právě tak metodicky jako on, musíme nejdříve zchladit jeho zápal pro to, co patří mně, tím, že mu nadrobíme starosti o to, co patří zas jemu.

HRABĚNKA: To jste sice hezky vystihl, ale teď jde o to, jak?

FIGARO: Na tom už se pracuje, milostpaní. Dostal o vás takovou falešnou zprávičku...

HRABĚNKA: O mně?! Vy jste se zbláznil!

FIGARO: Och, to snad on by se měl zbláznit.

HRABĚNKA: Když je tak žárlivý!...

FIGARO: Tím líp. Chce-li člověk s lidmi jeho zrna něco pořídit, stačí, aby jim trochu zpěnil krev. A v tom se ženy vyznají dokonale! Počkat, až se jim dělají červené kruhy před očima, pak to ještě kapánek zaonačit, a už je můžete vodit za nos, kam chcete – třeba do Guadalquiviru. Poslal jsem po Baziliovovi anonymní lístek, v kterém se Jeho Milosti oznamuje, že nějaký záletník se při té dnešní slavnosti pokusí dát si s vámi schůzku.

HRABĚNKA: Takové bohapusté výmysly na účet počestné ženy!...

FIGARO: Je málo takových žen, milostpaní, u kterých bych si to mohl dovolit, abych netrefil do černého.

HRABĚNKA: Za to bych měla poděkovat!

FIGARO: Jen řekněte: není hezké, když si ho na celý den pěkně osedláme, takže se bude točit kolem své choťi a láteřit po celou tu dobu, co si chtěl lebedit u naší ženušky?! Vždyť teď už neví, kde mu hlava stojí: má prohánět tuhle, nebo si hlídat tamtu? A v tom zmatku – vidíte? Podívejte se: tamhle letí po pláni a štve zajíce, který už nemůže. Svatba je na spadnutí, a on ještě proti ní nic nepodnikl a před milostpaní se taky jakživ neodváží mít nějaké námitky.

ZUZANKA: To ne, ale zato Marcelina, ta modrá punčocha, ta se jistě odváží.

FIGARO: Brrr. Máme, věru, pro strach uděláno! Vzkážeš Jeho Milosti, že za soumraku přijdeš do zahrady.

ZUZANKA: S tímhle ty počítáš?

FIGARO: Prosím tě! Ale pamatuj si: kdo nic nechce, taky nic nemá, nic nesvede a za nic nestojí. To je moje heslo.

ZUZANKA: Docela pěkné!

HRABĚNKA: Jako ten jeho nápad. Copak byste dovolil, aby tam šla?

FIGARO: Právě naopak. Nastrojím někoho do Zuzčiných šatů, a když ho překvapíme zrovna při schůzce, jak se z toho pan hrabě vyvlékne?

ZUZANKA: A komu chceš dát moje šaty?

FIGARO: Cherubínovi.

HRABĚNKA: Ten odjel.

FIGARO: To se uvidí. Necháte mi volnou ruku?

ZUZANKA: Když jde o intriku, to je na něho spolehnutí.

FIGARO: O intriku? Třeba o dvě, tři, o čtyři najednou, a to ještě mohou být křížem krážem zašmodrchané. Já jsem přece rozený dvořan.

ZUZANKA: Přijímat, brát, víc ještě chtít: v těch slovech přece všechno je.

HRABĚNKA: Má tolik sebedůvěry, že tím nakonec nakazí i mne.

FIGARO: Nic jiného bych si nepřál.

ZUZANKA: Jak jsi to tedy říkal?

FIGARO: Co bude Jeho Milost pryč, pošlu vám sem Cherubína. Pěkně ho učešte, oblékněte, já ho schovám a vpravím mu do hlavy, co má dělat. A pak začne, Milosti, ten tanec! (Odejde.)

TŘETÍ VÝSTUP

ZUZANKA, HRABĚNKA, která sedí.

HRABĚNKA (*drží krabičku s líčidly*): Bože můj, Zuzko, jak to vypadám!... A teď přijde ten mládenec!...

ZUZANKA: Milostpaní tedy nechce, aby se z toho zas dostal?

HRABĚNKA (*roztouží se před zrcátkem*): Já?... Uvidíš, jak mu vycinkám.

ZUZANKA: Musí nám zazpívat tu svou romanci. (*Podává ji hraběnce.*)

HRABĚNKA: Ale vždyť jsem tak rozcuchaná...

ZUZANKA (*směje se*): Stačí, když přičísnu tyhle dvě lokýnky, aby mu milostpaní mohla líp vycinkat.

HRABĚNKA (*vzpamatuje se*): Co to povídáte, slečno?

ČTVRTÝ VÝSTUP

CHERUBÍN – *tváří se zahanbeně*, ZUZANKA, HRABĚNKA, která sedí.

ZUZANKA: Jen pojdte dál, pane důstojníku, čekáme vás.

CHERUBÍN (*postoupí, chvěje se*): Bože, jak mě ten titul rmoutí, paní hraběnko! Připomíná mi, že musím opustit místa, kde..., kmotřičku, která je... tak hodná!...

ZUZANKA: A tak krásná!

CHERUBÍN (*s povzdechem*): Ach ano!

ZUZANKA (*napodobí ho*): Ach ano! Čistý mládeneček, s těmi svými dlouhými, svatouškovskými řasami. Tak zazpívejte, ptáčku modráčku, milostpaní tu romanci.

HRABĚNKA (*rozvírá romanci*): Od koho... jste říkala, že je?

ZUZANKA: Hleďte, jak se provinile začervenal. Nebo je tak na dva prsty tlustě naličen?

CHERUBÍN: Je snad zakázáno... uctívat...

ZUZANKA (*strčí mu pěst pod nos*): Darebo, že to povím všecko?!

HRABĚNKA: Nu... zazpívá nám?

CHERUBÍN: Ach, paní hraběnko, když já se celý třesu!...

ZUZANKA (*směje se*): Ale ňo-ňo-ňo-ňo-ňoumičko! Když si to milostpaní přeje, vy skromňoučký autore! Budu ho doprovázet.

HRABĚNKA: Vezmi si mou kytaru.

HRABĚNKA *sedí a drží v ruce papír, aby mohla sledovat zpěv*. ZUZANKA *stojí za lenoškou a preluduje, dívajíc se do not přes rameno své paní*. PÁŽÁTKO *stojí před ní se sklopěnýma očima. Tento výjev přesně odpovídá krásné rytině podle Vanlooova obrazu, nazvaného Španělský rozhovor*.

Romance.

Nápěv: Malbruk do boje táhne.

První sloka.

*Kůň štve se bez ustání,
(ach, je mi smutno, k uzoufání!)
ženu se širou plání,
do krve ostruhy.*

Druhá sloka.

*Od krve ostruhy,
bez štolby, bez sluhy,
tam u studánky v stráni*)
(ach, je mi smutno, k uzoufání!)
v myšlenkách na svou paní
pláču a pláču jen.*

*) Při představení se zpívala romance od tohoto verše.

Třetí sloka.

*Pláču a pláču jen,
na smrt jsem připraven.
Do jasanu v té stráni
(ach, je mi smutno, k uzoufání!)
píšu jméno své paní.
Tu kolem jede král.*

Čtvrtá sloka.

*Tu kolem jede král,
s ním páni opodál.
Královna znenadání
(ach, je mi smutno, k uzoufání!)
ptá se: „Proč pláče, páni,
kdo způsobil mu žal?“*

Pátá sloka.

*„Kdo způsobil mi žal?
Proč bych to nepřiznal.
Miluji jednu paní,
(ach, je mi smutno, k uzoufání!)
královno, do skonání
budu ji milovat.“ *)*

Šestá sloka.

*„Budou ji milovat,
z té lásky umřu snad.“
Královna hlavu sklání:
(ach, je mi smutno, k uzoufání!)
„Je snad jen jedna paní?
Já vám chci paní být.“*

*) Zde hraběnka zarazí páže a složí papír. Ostatek se na divadle nezpívá.

Sedmá sloka.

„Já vám chci paní být.
Chci za páže vás mít.
Helenka je tu k mání,
(ach, je mi smutno, k uzoufání!)
kapitán na mé přání
dá dcerku jenom vám!“

Osmá sloka.

„Dá dcerku jenom vám.“
„Ach, ne, chci zůstat sám,
dál štvát se širou plání
(ach, Je mi smutno, k uzoufání!)
a zemřít pro svou paní.
Útěchou pohrdám.“

HRABĚNKA: Je to půvabně prosté... a je v tom i cit.

ZUZANKA (*odkládá kytaru na židli*): Ó, pokud jde o city,
to je náš mládeneček... Ale počkejte, pane důstoj-
níku, už vám řekli, že chystáme na večer takový
žert a chtěly bychom předem vědět, jestli vám pad-
nou moje šaty?

HRABĚNKA: Obávám se, že ne.

ZUZANKA (*měří se s ním*): Je tak velký jako já. Nejdřív
sundáme ten pláštík. (*Rozepíná ho.*)

HRABĚNKA: Co kdyby někdo přišel?

ZUZANKA: Děláme snad něco špatného? Půjdu za-
mknout. (*Odbíhá.*) Ale teď bych chtěla vědět, co mu
dáme na hlavu?

HRABĚNKA: Na toaletním stolku mám takový čepeček.

ZUZANKA (*vejde do vedlejšího pokojíku, jehož dveře jsou
po straně jeviště.*)

PATÝ VÝSTUP

CHERUBÍN, HRABĚNKA, která sedí.

HRABĚNKA: Až do začátku slavnosti se hrabě nedoví, že
jste na zámku. A potom mu řekneme, že nás na-
padlo, zatím co jste čekal na jmenovací dekret...

CHERUBÍN (*ukazuje jí ho*): Když já už ho, paní hraběnko,
tady mám. Bazilio mi ho odevzdal.

HRABĚNKA: Tak rychle? Báli se, aby neztratili ani minu-
tu. (*Čte.*) Měli tak naspěch, že dokonce zapomněli
přiložit pečeť. (*Vrací mu dekret.*)

ŠESTÝ VÝSTUP

CHERUBÍN, HRABĚNKA, ZUZANKA.

ZUZANKA (*vchází s velkým čepcem*): Pečeť – na co?

HRABĚNKA: Na jeho dekret.

ZUZANKA: To si pospíšili!

HRABĚNKA: Taky jsem říkala. Je to můj čepeček?

ZUZANKA (*usedne vedle hraběnky*): Ten nejhezčí. (*Prozpě-
vuje si se špendlíky v ústech.*)

*Teď hezky ke mně otočit,
ty milý malý poeto!*

(*Cherubín poklekne, Zuzanka mu dává čepce na hlavu.*)
Není roztomilý, milostpaní?

HRABĚNKA: Uprav mu límeček trochu víc po žensku.

ZUZANKA (*upravuje ho*): Tak... ale koukněte na toho
usmrkánka, jaká je z něho hezká holčička! Vážně,
já na něho žárlím! (*Vezme ho za bradu.*) To přece ne-
jde, aby někdo byl takhle hezký!

HRABĚNKA: Je to ale blážínek! Musíme mu ohrnout rukávy, aby bylo líp vidět manžetky... (*Ohrnuje rukáv.*)
Co to tu má na ruce? Stuhu?

ZUZANKA: A dokonce vaši stuhu. Jsem ráda, že to milostpaní sama viděla. Stejně jsem mu říkala, že to na něho povím! A kdyby do toho nebyl přišel pan hrabě, určitě jsem mu tu stuhu vzala. Mám skoro takovou sílu jako on.

HRABĚNKA: A je na ní krev! (*Rozvazuje stuhu.*)

CHERUBÍN (*zahanbeně*): Ráno, když jsem chtěl odjet, upravoval jsem koni uzdu. A on pohodil hlavou a přezkou udidla mě škrábl na ruce.

HRABĚNKA: Kdo to jakživ viděl, stuhou ovazovat...

ZUZANKA: A ještě k tomu ukradenou stuhou. – To je pořád udidlo... stúhlo... třmínky... podpínky!... Já se v těchhle názvech vůbec nevyznám. – Ale jak má bílou tu ručičku! Jako ženská! Bělejší než já! Jen se podívejte, milostpaní! (*Porovnává je.*)

HRABĚNKA (*chladně*): Přineste mi raději kousek náplasti z mého toaletního stolku.

ZUZANKA se směje a žertem ho strefí do hlavy; on upadne na obě ruce. Zuzanka vstoupí do vedlejšího pokojíku po straně jeviště.

SEDMÝ VÝSTUP

CHERUBÍN *na kolenou*, HRABĚNKA *sedí*.

HRABĚNKA (*chvíli nepromluví, dívá se na stuhu. Cherubín ji hltá očima*): Pokud jde o tu stuhu, pane... mám ji ze všech nejraději kvůli barvě... moc jsem se zlobila, že jsem o ni přišla.

OSMÝ VÝSTUP

CHERUBÍN *na kolenou*, HRABĚNKA *sedí*, ZUZANKA.

ZUZANKA (*vrací se*): A čím mu zavážeme ruku? (*Podává hraběnce náplast a nůžky.*)

HRABĚNKA: Až půjdeš pro ty svoje šaty, které mu chceš půjčit, vezmi tam stuhu z jiného čepce.

ZUZANKA odchází dveřmi v pozadí a odnáší pážeti pláštík.

DEVÁTÝ VÝSTUP

CHERUBÍN *na kolenou*, HRABĚNKA *sedí*.

CHERUBÍN (*se sklopenýma očima*): Ta, o kterou jsem přišel, by mě byla hnedlinko uzdravila.

HRABĚNKA: Copak má nějakou zázračnou moc? (*Ukazuje na náplast.*) Tohle vám pomůže líp.

CHERUBÍN (*rozpačité*): Stuha, která... byla ovinuta kolem hlavy... nebo se dotkla kůže nějaké...

HRABĚNKA (*přeruší ho*): ...cizí osoby, působí pak hojivě na rány? O téhle vlastnosti jsem nevěděla. Ale abych ji vyzkoušela, ponechám si tu stuhu, kterou jste měl na ruce. A při prvním škrábnutí provedu ten pokus... na některé služce.

CHERUBÍN (*lítostivě*): Vy si ji necháte, a já odjízím.

HRABĚNKA: Neodjíždíte navždy.

CHERUBÍN: Jsem tak nešťastný!

HRABĚNKA (*dojatě*): Teď se tu dá do pláče! To všechno ten surový Figaro s tím svým proroctvím! ...

CHERUBÍN (*blouznivě*): Ach, přál bych si už co nejdřív skončit, jak mi to předpověděl! Kdybych věděl na jisto, že umřu v tu chvíli, snad by se má ústa odvážila...

HRABĚNKA (*přeruší ho a otírá mu oči svým kapesníčkem*):
Mlčte už, mlčte, jste dítě! Všecko, co říkáte, je takový nesmysl! (*Někdo klepe na dveře, hraběnka zvýší hlas.*)
Kdo to tak klepe?

DESÁTÝ VÝSTUP

CHERUBÍN, HRABĚNKA, HRABĚ za dveřmi.

HRABĚ (*zvenčí*): Proč jste se zamkla?

HRABĚNKA (*je zmatena, vstane*): To je můj manžel! Bože na nebi!... (*K Cherubínovi, který také vstal.*) A vy jste bez pláště, u krku rozhalený, s nahýma rukama! A k tomu ještě sám tady se mnou! Je to tu v nepořádku, a on dostal ten anonymní lístek! A je tak žárlivý!...

HRABĚ (*zvenčí*): Vy neotevřete?

HRABĚNKA: Já totiž... jsem sama.

HRABĚ (*zvenčí*): Sama! A s kým tam tedy mluvíte?

HRABĚNKA (*vymýšlí si*): ... No přece s vámi!

CHERUBÍN (*stranou*): Po tom, co se stalo včera a dneska ráno – to by mě určitě zabil na místě! (*Běží k toaletnímu pokojíku, vstoupí tam a zavře za sebou dveře.*)

JEDENÁCTÝ VÝSTUP

HRABĚNKA (*je sama, vytáhne klíč a běží otevřít hraběti*):
Ach, to se nemělo stát! To se nemělo stát!

DVANÁCTÝ VÝSTUP

HRABĚ, HRABĚNKA.

HRABĚ (*poněkud přísně*): Nemíváte ve zvyku se zamykat!

HRABĚNKA (*je popletena*): Já jsem... tady kramařila... ano, trochu kramařila se Zuzkou. A ona si na chvíli odběhla k sobě do pokoje.

HRABĚ (*zkoumavě*): Ale vypadáte a mluvíte hodně neklidně!

HRABĚNKA: Není divu... prosím vás... to se vůbec nedivte... mluvily jsme zrovna o vás... a ona odešla, jak vám říkám.

HRABĚ: Mluvily jste o mně!... Vrátil jsem se, poněvadž jsem neměl klid. Když jsem sedal na koně, dali mi lístek, kterému nepřikládám sice žádnou víru, ale... přesto mě znepokojil.

HRABĚNKA: Co to říkáte, pane?... Jaký lístek?

HRABĚ: Nesmíme si zakrývat, že vy nebo já jsme obklopeni velmi... špatnými lidmi! Naznačují mi, že někdo, o kom jsem se domníval, že tu není, prý se během dne pokusí promluvit s vámi.

HRABĚNKA: Ať už by se to chtěl odvážit kdokoli, musel by vniknout až sem, protože po celý den nehodlám odejít ze svého pokoje ani na krok.

HRABĚ: Ani večer, na Zuzančinu svatbu?

HRABĚNKA: Za nic na světě. Jsem velmi churavá.

HRABĚ: Štěstí, že je tu doktor. (*Páže převrhne ve vedlejším pokoji židli.*) Co je to tam za hluk?

HRABĚNKA (*ještě zmateněji*): Jaký hluk?

HRABĚ: Někdo převrhl kus nábytku.

HRABĚNKA: Já... já aspoň neslyšela nic.

HRABĚ: To tedy v duchu musíte být něčím velmi zaujata!

HRABĚNKA: Zaujata? A čím?

HRABĚ: Tady v tom pokojíku, paní, někdo je.

HRABĚNKA: Chm... a kdo by tam měl být, pane?

HRABĚ: Na to se vás ptám já! Já jsem právě přišel.

HRABĚNKA: No ale... nejspíš Zuzanka, která tam uklízí.

HRABĚ: Jenže vy jste říkala, že šla k sobě do pokoje!

HRABĚNKA: K sobě... nebo sem – já nevím kam.

HRABĚ: A jestli je to Zuzanka, proč tedy vypadáte tak zmateně?

HRABĚNKA: Zmateně... kvůli komorné?

HRABĚ: Jestli kvůli komorné, to nevím, ale určitě zmateně.

HRABĚNKA: Určitě máte a zajímá ta dívka vás, pane, víc než mne.

HRABĚ (*zlostně*): Zajímá mě dokonce tolik, paní, že ji chci okamžitě vidět.

HRABĚNKA: Takové přání jistě míváte častěji, jak si aspoň myslím, ale vaše podezření je tak neodůvodněné...

TŘINÁCTÝ VÝSTUP

HRABĚ, HRABĚNKA, ZUZANKA, která *vchází se šaty a bouchne dveřmi v pozadí*.

HRABĚ: Že bude tím snadnější je vyvrátit. (*Volá, otočen k toaletnímu pokojíku.*) Vyjděte, Zuzko, poroučím vám to!

ZUZANKA *se zastaví u přístěnku v pozadí*.

HRABĚNKA: Je tam, pane, skoro nahý. Copak to jde, takhle vyrušovat ženy v jejich soukromí? Zkoušela si právě šaty, které jí dávám k svatbě, a utekla, když vás zaslechla.

HRABĚ: Jestli má takový strach se ukázat, může snad aspoň promluvit. (*Obrátí se ke dveřím pokojíku.*) Odpovězte, Zuzanko, jste tam vedle v pokojíku?

ZUZANKA, která *zůstala v pozadí, uskočí do přístěnku a schová se tam*.

HRABĚNKA (*rychle, otočena k pokojíku*): Zuzko, zakazuji ti odpovídat! (*K hraběti.*) Takové násilnictví! Kdo to jakživ viděl?!

HRABĚ (*přiblíží se k pokojíku*): Dobrá, když neodpovídá, tak se na ni podívám, ať je oblečena nebo ne.

HRABĚNKA (*zastoupí mu cestu*): Nikde jinde tomu nemohu zabránit, ale doufám, že aspoň v mém pokoji...

HRABĚ: A já zas doufám, že se už brzy dovím, kdo je ta tajemná Zuzanka. Žádat vás o klíč by bylo, jak vidím, zbytečné! Ale takové slabé dveře lze celkem snadno vyrazit. Hola, kde jste kdo?!

HRABĚNKA: Přivolávat lidi a z nějakého podezření udělat veřejný skandál, aby se měli na zámku čemu posmívat?

HRABĚ: Máte pravdu, paní, stačím na to sám. Dojdu si jen k sobě pro náčiní... (*Odchází ke dveřím, ale vrátí se.*) Ale aby tu všechno zůstalo tak, jak je, byla byste tak laskavá a doprovodila mě bez skandálu a bez hluku, kterého se tak bojíte?... Takovou maličkost mi jistě neodmítnete!

HRABĚNKA (*zmateně*): Kdo by se vám, pane, chtěl protivit?

HRABĚ: Ach, zapomněl jsem na dveře ke služebným. Musím je taky zamknout, abyste byla plně ospravedlněna. (*Jde zamknout dveře v pozadí a vytáhne z nich klíč.*)

HRABĚNKA (*stranou*): Bože můj! To byla osudná neroz-
vážnost!

HRABĚ (*vrátí se k ní*): Teď, když je ten pokoj zamčený,
přijměte, prosím, moje rámě. (*Hlasitěji.*) A ta Zuzan-
ka tam v pokojíku ať na mě laskavě počká, a to nej-
menší, co by se jí mohlo stát, až se vrátím...

HRABĚNKA: Tohle je, pane, opravdu ta nejhorší přího-
da... (*Hrabě ji odvede a zavře dveře na klíč.*)

ČTRNÁCTÝ VÝSTUP

ZUZANKA, CHERUBÍN.

ZUZANKA (*vyjde z přístěnku, běží k pokojíku a mluví do klí-
čové dírky*): Otevřte, Cherubíne, otevřte honem, to
jsem já, Zuzanka! Otevřte a pojdte ven!

CHERUBÍN (*vyjde*): Ach, Zuzko, to byla děsná scéna.

ZUZANKA: Odejděte, nemáte ani minutku času!

CHERUBÍN (*zděšeně*): Ale kudy?

ZUZANKA: Já nevím, ale jenom už, proboha, odejděte!

CHERUBÍN: Když je tu všude zamčeno?

ZUZANKA: Už vás tu našel před chvílí, a kdyby na vás
padl teď znovu, tak byste z toho asi živ nevyšel!
A my bychom byly ztraceny! – Běžte to povědět
Figarovi...

CHERUBÍN: Okno do zahrady není snad příliš vysoko.
(*Běží se podívat.*)

ZUZANKA (*poleká se*): Celé poschodí! To je vyloučeno!
Ach moje nebohá paní! A co teprve má svatba! Bože,
Bože!

CHERUBÍN (*vrátí se*): Pod ním jsou melouny. Ať na to
padne jeden nebo dva záhony!

ZUZANKA (*zadrží ho a vykřikne*): Vždyť se zabije!

CHERUBÍN (*blouznivě*): Ano, Zuzko, raději bych se vrhl
třeba do hořící propasti, než abych jí ublížil!...
A tenhle polibek mi přinese štěstí. (*Políbí ji, běží
k oknu a vyskočí.*)

PATNÁCTÝ VÝSTUP

ZUZANKA (*sama, vykřikne hrůzou*): Ach!... (*Na chvíli do-
padne do židle. Pak se těžkým krokem jde podívat z okna
a vrátí se.*) Už je hezky daleko. Dareba jeden! Je prá-
vě tak lehkomyšlný, jako je hezký! Jestli o něho se
ženské nebudou prát... Ale raději už rychle na jeho
místo. (*Vstupujíc do pokojíku.*) Teď můžete, pane
hrabě, vypáčit zámek, když vás to baví. Ať mě hrom,
jestli se vám jediným slovíčkem ozvu! (*Zavře se.*)

ŠESTNÁCTÝ VÝSTUP

HRABĚ, HRABĚNKA *se vracejí do pokoje.*

HRABĚ (*nese kleště, které odhodí na židli*): Všechno zůsta-
lo tak, jak jsem to opustil. Než mě donutíte, paní,
abych vyrazil ty dveře, pomyslete na následky.
Ptám se vás ještě jednou: chcete otevřít?

HRABĚNKA: Jak může, pane, takový strašlivý rozmar
porušit povinnou úctu mezi manžely? Dovedla
bych omluvit, kdybyste takhle zuřil z lásky, třeba-
že je to nesmysl. Pro takovou pohnutku bych snad
zapomněla, jak je to pro mne urážlivé. Ale cožpak
se může slušně vychovaný člověk dát unést pou-
hou ješitností?

HRABĚ: Ať je to z lásky nebo z ješitnosti, buď otevřete ty
dveře, nebo je okamžitě...

HRABĚNKA (*zastoupí mu cestu*): Přestaňte, pane, prosím vás. Vy se vskutku domníváte, že bych se mohla zpronevěřit své povinnosti?

HRABĚ: Myslete si, co chcete, paní, ale já musím vidět, kdo je v tom pokojíku.

HRABĚNKA (*zděšeně*): No dobrá, pane, uvidíte. Ale na před mě vyslechněte... pokud možno klidně.

HRABĚ: Není to tedy Zuzanka?

HRABĚNKA (*zdráhavě*): Ale není to taky nikdo... koho byste se musel obávat... chystali jsme na dnešní večer takový žert... opravdu docela nevinný... a já vám přísahám...

HRABĚ: Co mi přísaháte?

HRABĚNKA: Že ani jeden z nás neměl nejmenší úmysl vás urazit.

HRABĚ (*prudce*): Ani jeden z vás? Je to tedy muž.

HRABĚNKA: Je to dítě, pane.

HRABĚ: No a kdo?

HRABĚNKA: Neodvažuji se vyslovit jeho jméno!

HRABĚ (*zuřivě*): Já ho zabiju!

HRABĚNKA: Milostivý Bože!

HRABĚ: Tak už mluvte!

HRABĚNKA: Ten malý... Cherubín...

HRABĚ: Cherubín! Ten nestyda! Teď se to vysvětlilo... moje podezření i ten lístek.

HRABĚNKA (*spíná ruce*): Jen si, pane, proboha nemyslete...

HRABĚ (*dupe. Stranou*): Ale já si najdu to zatracené páže! (*Nahlas.*) No tak otevřete, paní, teď už vím všechno. Nebyla byste ráno tak rozrušena, když jste se s ním loučila, on by byl odjel, jak jsem mu nařídil, nebyla byste si vymýšlela takové falešné báchorky o Zuzance, nebyl by se tak úzkostlivě skrýval, kdyby na tom všem nebylo nic hříšného a zločinného.

HRABĚNKA: Báł se, že vás rozhněvá, kdyby se ukázal.

HRABĚ (*bez sebe, křičí, obrácen k pokojíku*): Pojď už ven, ty malý ničemo!

HRABĚNKA (*uchopí ho kolem pasu a odtahuje ho*): Ach, pane, bojím se o něho, když jste takhle rozhněvaný! Nevěřte, proboha, nějakému falešnému podezření, a proto, že ho uvidíte neupraveného...

HRABĚ: Neupraveného!

HRABĚNKA: Ano, bohužel. Právě se chtěl převléknout za ženu, má na hlavě můj čepec, je jenom v kazajce, bez pláště, s rozhaleným límcem, s nahýma rukama... zrovna si zkoušel...

HRABĚ: A vy jste nechtěla ani na krok vyjít ze svého pokoje! Jste nehodná žena! Taky že odtud nevyjdete... dlouho! Ale napřed ještě musím odtud vyhnat toho nestydu, aby mi už jakživ nepřišel na oči!

HRABĚNKA (*padne na kolena, spíná k němu ruce*): Ušetřte toho dítěte, pane hrabě! Nikdy bych si neodpustila, že mou vinou...

HRABĚ: Váš strach jen zvětšuje jeho zločin.

HRABĚNKA: Je nevinen. Chtěl už odjet, to já jsem ho dala zavolat.

HRABĚ (*zuřivě*): Vstaňte! Jděte mi z očí... Jsi hodně opovážlivá, když se odvažuješ přimlouvát se za něho!

HRABĚNKA: Dobrá! Půjdu vám z očí, pane! Vstanu. Dokonce vám dám i klíč od pokojíku. Ale ve jménu vaší lásky...

HRABĚ: Mé lásky! Falešnice!

HRABĚNKA (*vstane a podává mu klíč*): Slibte mi, že necháte to dítě odejít a že mu neublížíte. Váš hněv ať potom dopadne na mne, jestliže vás nemohu přesvědčit...

HRABĚ (*bere si klíč*): Už nechci nic slyšet!

HRABĚNKA (*vrhne se do lenošky a zakryje si oči kapesníkem*): Pane Bože! Teď je po něm!

HRABĚ (*otevře dveře a ucouvne*): To je Zuzanka!

SEDMNÁCTÝ VÝSTUP

HRABĚNKA, HRABĚ, ZUZANKA.

ZUZANKA (*vychází a směje se*): Já ho zabiju! Já ho zabiju.
No tak zabijte to hanebné páže!

HRABĚ (*stranou*): To jsem se důkladně přepočítal! (*Pohlédne na hraběnku, která je ohromena.*) A vy, vy také předstíráte údiv?... Třeba tam nebyla sama. (*Vejde.*)

OSMNÁCTÝ VÝSTUP

HRABĚNKA sedí, ZUZANKA.

ZUZANKA (*přiběhne k paní*): Vzpamatujte se, milostpaní, on už je daleko. Vyskočil...

HRABĚNKA: Ach, Zuzko, já jsem mrtvá!

DEVATENÁCTÝ VÝSTUP

HRABĚNKA sedí, ZUZANKA, HRABĚ.

HRABĚ (*vychází z pokojíku a vypadá zaraženě. Po chvílce*):
Není tam nikdo. Tentokrát jsem se tedy zmýlil. –
Paní hraběnko?... Komedii umíte hrát výborně.

ZUZANKA (*vesele*): A co já, Milosti?

HRABĚNKA, která si před ústy drží kapesník, aby se vzpamatovala, neodpovídá.

HRABĚ (*přistoupí k ní*): Byl to snad žert?

HRABĚNKA (*trochu se vzpamatuje*): A proč ne, pane?

HRABĚ: Ale jak ošklivý žert! Smím se zeptat, co vás k tomu?...

HRABĚNKA: Zasluhujete snad, aby vás člověk šetřil, když takhle řádíte?

HRABĚ: Jde o čest, a vy to nazýváte řádění?!

HRABĚNKA (*hovoří se stále větší jistotou*): Vzala jsem si
vás proto, abyste mě věčně zanedbával a ještě k tomu
mě pronásledoval svou žárlivostí? Nevím, jak
se snáší tohle dvojí počínání. To si snad můžete dovolit
jen vy.

HRABĚ: Ach, nejste, paní, trochu bezohledná?

ZUZANKA: Jen vás milostpaní měla nechat, abyste přivolal lidi.

HRABĚ: Máš pravdu, je na mně, abych požádal za prominutí... Odpusťte, jsem tak zahanben!...

ZUZANKA: Ale řekněte, Milosti, jestli si to trochu nezasloužíte?!

HRABĚ: Proč jsi tedy nevyšla, ty šejdířko, když jsem tě volal?

ZUZANKA: Zrovna jsem se strojila do nejlepšího, a to bylo nějakých špendlíků! Ostatně, když mi to milostpaní zakázala, jistě k tomu měla své důvody.

HRABĚ: Místo abys mi vyčítala moje chyby, pomoz mi raději usmířit paní.

HRABĚNKA: Ne, pane, takovou urážku nelze odčinit. Odejdu k uršulinkám, beztak vidím až příliš dobře, že je na čase.

HRABĚ: Myslíte, že byste toho nikdy nelitovala?

ZUZANKA: Já vím svatosvatě, že ten den, kdy odjedete, nastane tu slzavé údolí.

HRABĚNKA: A i kdyby to tak bylo, Zuzko, raději se budu soužit, než abych se ponížila a odpustila mu. Příliš mě urazil.

HRABĚ: Rosino!

HRABĚNKA: Už dávno nejsem ta Rosina, o kterou jste se tak ucházel! Teď jsem ubohá hraběnka Almavivová, smutná, opuštěná žena, kterou jste přestal milovat.

ZUZANKA: Milostpaní!

HRABĚ (*úspěšlivě*): Smilujte se!

HRABĚNKA: Vy jste se nade mnou také nesmíloval.

HRABĚ: Ale když ten lístek... Zpěnil mi krev!

HRABĚNKA: Byl napsán bez mého souhlasu.

HRABĚ: Vy jste o tom věděla?

HRABĚNKA: To ten váš ztřeštěný Figaro...

HRABĚ: V tom měl prsty?

HRABĚNKA: ... A dal ho Bazilioví.

HRABĚ: Který mi řekl, že mu ho dal někdo z vesnice.

Takhle on, na obě strany! Počkej, ty pořádný šumaři! Teď to odneseš za všechny!

HRABĚNKA: Pro sebe žádáte odpuštění, a jiným ho odpíráte: ano, takoví jsou muži! Kdybych se někdy dala pohnout a odpustila vám, vzhledem k tomu, že vás uvedl v omyl ten lístek, požadovala bych generální pardon.

HRABĚ: Ale prosím, ze srdce rád, hraběnko. Jenže jak napravit tak ponižující provinění?

HRABĚNKA (*vstane*): Ponižující bylo pro nás pro oba.

HRABĚ: Ach, proč neřeknete, že jen pro mne? – Ale pořád mi ještě nejde do hlavy, jak mohou ženy tak rychle a věrohodně přizpůsobit okolnostem výraz i celý projev. Vy jste se červenala, plakala, měla jste ztrhané rysy... a ještě i teď je máte, na mou čest.

HRABĚNKA (*nutí se do úsměvu*): Červenala jsem se... hněvem nad vaším podezřením. Ale copak jsou muži tak jemnocitní, aby rozeznali, kdy je uražena počestnost spravedlivě rozhořčena a kdy je žena ve zmatku nad zaslouženým obviněním?

HRABĚ (*usmívá se*): A to páže, prý neupravené, jen v kazajce a polonahé...

HRABĚNKA (*ukazuje na Zuzanku*): Stojí před vámi. Nebo byste tam byl raději objevil toho druhého? Ob-

vykle se právě nehoršíte, když potkáte Zuzanku.

HRABĚ (*směje se ještě víc*): A co ty úspěšlivé prosby a ty falešné slzy...

HRABĚNKA: Málem byste mě rozesmál, ale já na to vůbec nejsem naložena.

HRABĚ: Namlouváme si, že něco znamenáme v politice, a zatím jsme úplné děti. To vás, paní, vás měl král poslat na velvyslanectví do Londýna! Ženy se určitě musely velmi promyšleně cvičit v umění, jak ovládat svůj projev, aby mohly dosáhnout takových úspěchů!

HRABĚNKA: To jenom vy nás k tomu nutíte.

ZUZANKA: Chovejte se k nám, jako bychom byly v zajetí na čestné slovo, a uvidíte, jestli jsme počestné.

HRABĚNKA: Nechme toho, pane hrabě. Snad jsem zašla příliš daleko. Ale za to, že jsem projevila shovívavost v tak povážlivém případě, měl byste vy mi teď oplatit stejně.

HRABĚ: Ale opakujte znovu, že mi odpouštíte.

HRABĚNKA: Zuzko, řekla jsem snad něco takového?

ZUZANKA: Já to aspoň, milostpaní, neslyšela.

HRABĚ: Tak ať už vám to konečně vyklouzne z úst.

HRABĚNKA: Zasloužíte si to vůbec, vy nevděčníku?

HRABĚ: Ano, za to, že se tak upřímně kaju.

ZUZANKA: Myslet si, že by v ložnici u milostpaní mohl být nějaký muž!

HRABĚ: Vždyť mě za to potrestala dost přísně!

ZUZANKA: A ještě jí nedůvěřovat, když řekne, že je to komorná!

HRABĚ: Rosino, copak jste neúprosná?

HRABĚNKA: Ach, Zuzko, jak jsem slabá! Dávám ti pěkný příklad! (*Podává hraběti ruku.*) Teď už nikdo neuvěří, že se žena může hněvat doopravdy.

ZUZANKA: No prosím! Copak to s nimi, milostpaní, může člověk přivést k jinému konci?

HRABĚ *vroucně políbí své choti ruku.*

DVACÁTÝ VÝSTUP

ZUZANKA, FIGARO, HRABĚNKA, HRABĚ.

FIGARO (*přichází, celý udýchaný*): Slyšel jsem, že milostpaní je churavá, a tak jsem honem přiběhl... ale vidím, že na tom nic není. To jsem rád.

HRABĚ (*chladně*): Jste velmi pozorný.

FIGARO: To je má povinnost. Ale když tedy na tom nic není, Milosti – dole čeká mládež, vaši poddaní, hoši a dívky s houslemi a s dudami, chtějí mě doprovodit, až dovolíte, abych si odvedl nevěstu...

HRABĚ: A kdo tady v zámku dohlédne na paní hraběnkou?

FIGARO: Proč ji hlídat? Přece není nemocná.

HRABĚ: Ne, ale co ten cizí muž, který se má s ní sejít?

FIGARO: Jaký cizí muž?

HRABĚ: Ten z toho lístku, který jste dal Baziliově?

FIGARO: Kdo to řekl?

HRABĚ: I kdybych to nevěděl odjinud, ty lotře, stačí se ti podívat na nos, abych poznal, že lžeš.

FIGARO: Když je to tak, pak tedy nelžu já, ale můj nos.

ZUZANKA: Jdi, nebohý Figaro! Nelámej si jazyk zbytečně – my už jsme řekly všechno.

FIGARO: A co jste řekly? Jednáte se mnou jako s nějakým Baziliem!

ZUZANKA: Žes psal ráno ten lístek, abys Jeho Milosti namluvil, že až vejde, najde to páže tady v pokojíku, kam jsem se zavřela já.

HRABĚ: A co ty na to?

HRABĚNKA: Už není co tajit, Figaro. Ten žert skončil.

FIGARO (*snaží se uhadnout*): Žert... už skončil?

HRABĚ: Ano, skončil. Co tomu říkáš?

FIGARO: Já? Říkám... říkám, že bych rád, aby se to mohlo říci i o mé svatbě. A když poručíte...

HRABĚ: Konečně tedy připouštíš ten lístek?

FIGARO: Když milostpaní říká, že ano, a Zuzanka říká, že ano, když vy sám říkáte, že ano, mně nezbyvá nic jiného než říkat taky ano. Ale na vašem místě, Milosti, bych vážně nevěřil ani slovíčka z toho, co vám tu povídáme.

HRABĚ: Zapřel by nos mezi očima! Až se nakonec dopálím.

HRABĚNKA (*směje se*): Ale chuděra malá! Proč tedy na něm chcete, pane, aby najednou mluvil pravdu?

FIGARO (*tiše k Zuzance*): Upozornil jsem ho na nebezpečí. A to je všechno, co slušný člověk může udělat.

ZUZANKA (*tiše*): A tys to páže viděl?

FIGARO (*tiše*): Ještě byl celý potlučený.

ZUZANKA (*tiše*): Můj ty broučku!

HRABĚNKA: Pane hrabě, ti dva se už nemohou dočkat, aby se vzali. Je to přirozené, že jsou netrpěliví! Začneme s tím obřadem.

HRABĚ (*stranou*): A ta Marcelina, ta Marcelina... (*Nahlas.*) Chtěl bych na to být... aspoň oblečen.

HRABĚNKA: Kvůli našim lidem?! Jsem já snad nějak...?

JEDNADVACÁTÝ VÝSTUP

FIGARO, ZUZANKA, HRABĚNKA, HRABĚ, ANTONIO.

ANTONIO (*podnapilý, nese v květináči polámané fialy*): Milosti! Milosti!

HRABĚ: Co mi chceš, Antonio?

ANTONIO: Dejte už jednou zamřížovat okna, co jsou nad mými záhony. Z těch oken vyhazují všechno možné. A zrovna teď před chvílí vyhodili nějakého mužského.

HRABĚ: Z těchhle oken?

ANTONIO: Jen se podívejte, jak mi zřídili fialy!

ZUZANKA (*tiše k Figarovi*): Pozor, Figaro! Pozor!

FIGARO: Milosti, už od rána má v hlavě.

ANTONIO: Náhodou jste vedle. To je zbytek ještě od včerejška. Hned se dělají nějaké závěry... utrápené.

HRABĚ (*zlostně*): A ten muž! Kde je ten muž!?

ANTONIO: Kde je?

HRABĚ: Ano.

ANTONIO: To bych taky rád věděl. Ale musím ho už jednou dostat. Jsem váš sluha a jediný, kdo se vám stará o zahradu. A teď mi tam spadne nějaký chlap. Uznáte... že mám pak hned pošlapanou reputaci.

ZUZANKA (*tiše k Figarovi*): Honem obrať list.

FIGARO: Ty tedy nepřestaneš pít?

ANTONIO: Kdybych nepil, to bych se vztekl.

HRABĚNKA: Ale dávat si jen tak, bez žízně...

ANTONIO: Pít, když není žízeň, a milovat se v kteroukoli dobu, to je, milostpaní, to jediné, čím se lišíme od jiných zvířat.

HRABĚ (*prudce*): Odpověz konečně, nebo tě vyženu.

ANTONIO: A myslíte, že bych šel?

HRABĚ: Jak to?

ANTONIO (*řuká si na čelo*): Jestli vy tady máte oubytě a nechcete si nechat pořádného sluha, já tedy zas nejsem tak pitomý, abych se pustil dobrého pána.

HRABĚ (*vztekle jím zacloumá*): Říkáš, že z tohohle okna vyhodili nějakého chlapa?

ANTONIO: No ovšem, Excellence, zrovna teďka, v bílé kazajce, a vzal nohy na ramena, krucimordyje, a utíkal...

HRABĚ (*netrpělivě*): A co dál?

ANTONIO: Já chtěl běžet za ním, ale dal jsem si vám o mříž takovou mordou do ruky, že jsem si vyvrkl tenhle prst v koleně. (*Zvedne prst.*)

HRABĚ: A poznal bys aspoň toho chlapa?

ANTONIO: Holenku, aby ne!... Jen kdybych si ho byl řádně prohlédl!

ZUZANKA (*tiše k Figarovi*): On ho neviděl.

FIGARO: To je toho pro pár kyticek v hrnci! Co chceš, ty umučená hodino, za takové fialy? Nemusíte už dál pátrat, Milosti, to jsem byl já, ten, co vyskočil.

HRABĚ: Jak to, že vy?

ANTONIO: *Co chceš, ty umučená hodino?* To jste tedy za tu chvíli pěkně vyrostl?! Poněvadž jste mi připadal o hodný kus menší a víc jako pápěrka!

FIGARO: Bodejť, když člověk skáče nebo se skrčí...

ANTONIO: A to já bych zase spíš řekl, že to byl... něco jako ten sušinka páže.

HRABĚ: Myslíš Cherubín?

FIGARO: To se ví, schválně se vrátil na koni až od bran Sevilly, kde už asi teď bude.

ANTONIO: Ne, ne, to jsem neřekl, to jsem zas neřekl. Koně jsem skákat neviděl, o tom bych se byl přece zmínil.

HRABĚ: Kdo tohle má vydržet?!

FIGARO: Byl jsem v pokoji komorných jenom v bílé kazajce – je takové vedro!... Čekal jsem tam na Zuzinku, když vtom slyším hlas Vaší Milosti a nějaký křik, který se kolem strhl. No a popadl mě bůhvíjaký strach kvůli tomu lístku. A když už se tedy musím přiznat k své hlouposti, dlouho jsem se nerozmýšlel a skočil jsem na ty záhony. Ještě jsem si tam trochu narazil pravou nohu. (*Tře si nohu.*)

ANTONIO: Když jste to tedy vy, musím vám vrátit tenhle cár papíru, který vám vypadl z kazajky, jak jste padal.

HRABĚ (*vrhne se na papír*): Dej to sem. (*Rozevře papír a zase ho složí.*)

FIGARO (*stranou*): Teď mě má.

HRABĚ (*k Figarovi*): Doufám, že jste strachy nezapomněl, co je na tom papíře a jak se vám octl v kapse?

FIGARO (*rozpačítě se hrabe v kapsách a vytahuje z nich papíry*): Ovšem, že ne... Jenže jich mám tolik. Když člověk má taky všechno na krku... (*Dívá se do jednoho papíru.*) Tenhle? A, to je dopis od Marceliny, čtyři stránky, ale krásný!... Že by to byla žádost toho nešťastného pytláka, co sedí?... Ne, tu mám tady... A v druhé kapse jsem měl soupis nábytku z malé-
ho záměčku...

HRABĚ *rozevře opět papír.*

HRABĚNKA (*tiše k Zuzance*): Proboha, Zuzko! To je ten důstojnický dekret.

ZUZANKA (*tiše k Figarovi*): Všecko je ztraceno, je to dekret.

HRABĚ (*zase skládá papír*): Tak co, vy, všemi mastmi mazaný, tohle neuhádnete?

ANTONIO (*přistoupí k Figarovi*): Jeho Milost říká, jestli neuhádnete?

FIGARO (*odstrčí ho*): Jdeš, ty sprostáku! Co mi funíš do nosu?!

HRABĚ: Nevzpomínáte si, co by to mohlo být?

FIGARO: A, a, a, á! *Povero!* Že to bude dekret toho nebohého dítěte, který mi dal, a já mu ho zapomněl vrátit? O, o, o, ó! Jsem já ale trdlo! Co si teď počne bez dekretu? To abych se hned rozběhl...

HRABĚ: Proč by vám ho byl dával?

FIGARO (*v rozpacích*): On tam... chtěl ještě něco mít.

HRABĚ (*nahlédne do papíru*): Nic tu nechybí.

HRABĚNKA (*tiše k Zuzance*): Pečeť.

ZUZANKA (*tiše k Figarovi*): Chybí pečeť.

HRABĚ (*k Figarovi*): Co najednou mlčíte?

FIGARO: Totiž... opravdu tam schází nějaká maličkost.

Říkal, že se obvykle...

HRABĚ: Obvykle! Obvykle! Co se obvykle?!

FIGARO: Dává pečeť s vaším erbem. Ale snad to ani nestálo za to.

HRABĚ (*znovu rozevře papír a vztekle ho zmačká*): Jednou už je napsán a dejte mi pokoj. (*Stranou.*) To všechno narařičil ten Figaro, a já že bych se mu neměl pomstít? (*Chce zlostně odejít.*)

FIGARO (*zadrží ho*): Vy odcházíte a ani jste nenařídil, co se svatbou?

DVAADVACÁTÝ VÝSTUP

BAZILIO, BAROLO, MARCELINA, FIGARO, HRABĚ, PABLESQUE, HRABĚNKA, ZUZANKA, ANTONIO, HRABĚCI
SLUHOVÉ A PODDANÍ.

MARCELINA (*tiše k hraběti*): Nic nenařizujte, Milosti. Než mu něco ráčíte povolit, musíte zjednat spravedlivou nápravu. On má vůči mně jisté závazky.

HRABĚ (*stranou*): Nu vida, tu je má pomsta.

FIGARO: Závazky! A jaképak? Jen se vyslovte!

MARCELINA: Však já se vyslovím, ty nestydo!

HRABĚNKA *usedne do lenošky*, ZUZANKA *stojí za ní.*

HRABĚ: Oč jde, Marcelino?

MARCELINA: O slib manželství.

FIGARO: Dlužní úpis na nějaké peníze, co mi půjčila, nic víc.

MARCELINA (*k hraběti*): Pod podmínkou, že si mě vezme. Jste velkomožný pán, nejvyšší soudce v kraji...

HRABĚ: Obraťte se k soudu, tam se každému dostane spravedlnosti.

BAZILIO (*ukazuje na Marcelinu*): V tom případě Vaše Výsost dovolí, abych i já uplatnil své nároky na Marcelinu?

HRABĚ (*stranou*): A heleďme, ten lotr s tím lístkem!

FIGARO: Druhý takový blázen!

HRABĚ (*zlostně k Baziliově*): Nároky! Vaše nároky! Vy máte nejvíc co mluvit, vy arcimamlase!

ANTONIO (*plácá se do rukou*): Ten se ale, namoutě, stre-fil hned napoprvé: to pojmenování sedí.

HRABĚ: Marcelino, všechno se odkládá, dokud neprozkoumáme vaše nároky, což se stane veřejně ve velké soudní síni. Ctihodný Bazilio, jste důvěryhodná a spolehlivá osoba, jděte tedy do vesnice a svolajte přisedící.

BAZILIO: A to kvůli ní?

HRABĚ: Zároveň přiveďte toho chlapíka ze vsi, co vám dal ten lístek!

BAZILIO: Copak ho znám?

HRABĚ: Chcete snad odmítnout?

BAZILIO: Nepřišel jsem na zámek, abych obstarával nějaké pochůzky.

HRABĚ: A proč tedy?

BAZILIO: Jako virtuos na varhany ve zdejší vsi dávám milostivé paní lekce hry na klavír, její komorné vyučuji zpěvu a pážata cvičím ve hře na mandolínu. Ale především jsem ustanoven, abych obveseloval vaši společnost svou kytarou, pokud mi tak ráčíte poručit.

PABLESQUE (*přistoupí*): Jestli je libo, mlospane, já bych tam došel?

HRABĚ: Jak se jmenuješ a kde sloužíš?

PABLESQUE: Já jsem Pablesque, mlospane hrabě, pasáček od koz a zjednali mě sem skrz ten ohňostroj. Celá ta banda má dneska svátek, ale já vím, v kterém splašeném logále to všechno sedí, ty páni od soudu.

HRABĚ: Tvoje horlivost mě těší, zajdi tam. Ale vy (*k Baziliově*) pána doprovodíte a budete mu hrát na kytaru a zpívat, abyste ho cestou obveselil. Patří k mým hostům.

PABLESQUE (*radostně*): Jémíne, já že patřím...

ZUZANKA ukáže na hraběnku a pokynem ruky ho utiší.

BAZILIO (*udiveně*): Já mám doprovodit Pablesqua a hrát mu?...

HRABĚ: K tomu jste ustanoven. Jděte, nebo vás vyženu. (*Odejde.*)

TŘIADVACÁTÝ VÝSTUP

PŘEDEŠLÍ kromě HRABĚTE.

BAZILIO (*pro sebe*): No co, hlavou zeď prorážet nebudu, zvlášť když jsem...

FIGARO: Do ní cvaknutý.

BAZILIO (*stranou*): Ale jim k svatbě pomáhat mě ani ne-napadne. To se raději postarám, abych sám měl veselku s Marcelinou. (*K Figarovi.*) Do ničeho se nepouštěj, rozumíš, dokud se nevrátím. (*Jde si pro kytaru, která leží na křesle v pozadí.*)

FIGARO (*jde za ním*): Do ničeho se nepouštět! Jen jdi a neboj se. A kdyby ses už náhodou nevrátil... nezdá

se, že by ti bylo moc do zpěvu. Mám začít sám?...
Jen do toho a pěkně zvesela! Zazpíváme pro že-
nušku – es půl! (*Vykročí pozpátku, tančí a zpívá násle-
dující seguedillu. Bazilio ho doprovází a všichni ostatní
odcházejí za ním.*)

Seguedilla.

*Mně bude nad poklady
vždy a všady
vtip Zuzančin,
čin, čin, čin,
čin, čin, čin,
čin, čin, čin,
čin, čin, čin.*

*Je půvabná, je skvělá,
že jsem zcela
jen Zuzanin,
čin, čin, čin,
čin, čin, čin,
čin, čin, čin,
čin, čin, čin.*

Hluk se stále vzdaluje, takže konec už není slyšet.

ČTYŘIADVACÁTÝ VÝSTUP

ZUZANKA, HRABĚNKA.

HRABĚNKA (*v lenošce*): Vidíte, Zuzanko, jakou scénu mi
nadrobil ten váš ztřeštěnec tím lístkem.

ZUZANKA: Jéje, milostpaní, kdybyste se byla viděla, jak
vypadáte, když jsem vyšla z toho pokojíku! V tu
ránu jste zbledla, ale to bylo jenom, jako když pře-

jde stín, a pak jste se zato čím dál tím víc zardíva-
la, červenala, rudla!

HRABĚNKA: A on tedy opravdu vyskočil oknem?

ZUZANKA: Bez rozmyšlení, no rozkošný chlapík! A le-
hýnce... jako včelka.

HRABĚNKA: Ale ten nešťastný zahradník! Mě to tak roz-
rušilo... že jsem prostě nebyla schopna kloudné
myšlenky.

ZUZANKA: Co vás nemá, milostpaní, já jsem teprve
koukala, co to dělá, když je člověk zvyklý se pohy-
bovat ve velké společnosti, jak potom ty nejnóblej-
ší dámy dovedou lhát, jako by se nechumelilo.

HRABĚNKA: Myslíš, že hrabě se dal oklamat?? Ale kdy-
by našel na zámku to dítě!

ZUZANKA: Řeknu, aby ho schovali tak dobře...

HRABĚNKA: Musí odejít. Po tom všem, co se stalo, jistě
chápete, že nemám právě chuť poslat ho do zahra-
dy místo vás.

ZUZANKA: To se rozumí, že já tam nepůjdu taky. Zas už
se mi ta svatba...

HRABĚNKA (*vstane*): Počkej... Místo někoho jiného nebo
místo tebe... co kdybych tam šla sama?!

ZUZANKA: Vy, milostpaní?

HRABĚNKA: Nikdo by se aspoň nevydával v nebezpe-
čí... a hrabě by taky nemohl zapřít... Potrestat jeho
žárlivost a zároveň mu dokázat, že je nevěrný! To
by bylo... Nu, když to první dobrodružství dobře
dopadlo, odvážím se pokoušet štěstí ještě podru-
hé. Dej mu okamžité vědět, že přijdeš do zahrady.
Ale hlavně, aby se o tom nikdo...

ZUZANKA: Ani Figaro?

HRABĚNKA: Ne, ne. Chtěl by v tom zase mít prsty...
Přines mi tu sametovou masku a hůlku. Půjdu na
terasu, abych si to všechno promyslíla.

ZUZANKA *odejde do toaletního pokojíku.*

PĚTADVACÁTÝ VÝSTUP

HRABĚNKA *(sama)*: Ten můj plán je ale hodně smělý!
(Otočí se.) Ach, stuha! Má rozkošná stuha! Docela
jsem na tebe zapomněla! *(Vezme ji s lenošky a svinu-
je ji.)* Ale teď už tě nikdy nedám... budeš mi připo-
mínat, jak to nebohé dítě... Ó, pane hrabě, co jste
to udělal?!... A co já, co já to teď dělám?

ŠESTADVACÁTÝ VÝSTUP

HRABĚNKA, ZUZANKA. *Hraběnka potají ukryje stuhu
za řadry.*

ZUZANKA: Tady je hůlka a ta škraboška.

HRABĚNKA: Pamatuj si, že jsem ti zakázala, aby ses o tom
před Figarem jenom slůvkem zmínila.

ZUZANKA *(radostně)*: Milostpaní, ten váš plán je úžasný.
Zrovna jsem o tom přemýšlela. Všecko je v něm,
všecko dá dohromady, všecko vyřeší. A teď už svat-
ba bude, děj se co děj. To je hotová věc. *(Políbí své
paní ruku. Obě odcházejí.)*

*V přestávce upravují sluhové soudní síň. Přinášejí dvě
lavice s opěradly pro obhájce a stavějí je po obou stranách
jeviště, tak aby zezadu zůstal volný příchod. Doprostřed
scény v pozadí umisťují podium s dvěma stupni a na ně
křeslo pro hraběte. Stolek a stoličku pro písaře dávají do-
předu, stranou, a židle pro Goussaupasse a ostatní soud-
ce po obou stranách hraběcího pódia.*

TŘETÍ DĚJSTVÍ

*Na jevišti zámecký sál, nazývaný trůnní síň a sloužící za
soudní síň. Na boční stěně nebesa a pod nimi portrét králův.*

PRVNÍ VÝSTUP

HRABĚ, PEDRILLO *v kazajce a jezdeckých botách, drží
zapečetěný balíček.*

HRABĚ *(rychle)*: Rozuměls?

PEDRILLO: Ano, Excellence. *(Odejde.)*

DRUHÝ VÝSTUP

HRABĚ *(sám, volá)*: Pedrillo!

TŘETÍ VÝSTUP

HRABĚ. PEDRILLO *se vrací.*

PEDRILLO: Excellence?

HRABĚ: Neviděl tě nikdo?

PEDRILLO: Ani živá duše.

HRABĚ: Vem si toho berberského koně!

PEDRILLO: Stojí osedlaný u plotu zelinářské zahrady.

HRABĚ: A pěkně v jednom karé až do Sevilly.

PEDRILLO: Jsou to jen tři míle, to nic není.

HRABĚ: Jak slezeš, hned se budeš ptát po pážeti!

PEDRILLO: V hospodě?

HRABĚ: Ovšem. A hlavně, kdy tam dojel.

PEDRILLO: Rozumím.

HRABĚ: Odevzdáš mu dekret a rychle se vrátíš.

PEDRILLO: A když tam nebude?

HRABĚ: Vráťte se ještě rychleji a okamžitě mi to oznámíte. Jděte.

ČTVRTÝ VÝSTUP

HRABĚ (*sám, zamyšleně přechází*): To bylo nepředložené, že jsem poslal pryč toho Bazilia!... Hněv je špatný rádce. – Dal mi lístek, který mě varoval, že někdo ukládá o hraběnku. Přijdu a komorná je zamčena. Paní hraje zděšení, nebo se vydělala doopravdy. Nějaký chlap vyskočí z okna a jiný se pak k tomu přizná... nebo aspoň předstírá, že to byl on... Pořád tomu nemohu přijít na kloub. Něco tu neklape... Nějaká ta dovolenost, když jde o poddané, no prosím, u takových lidí na tom nesejde. Ale hraběnka! Kdyby si nějaký drzoun zamanul... Kam jsem to zabředl? Stačí mít rozpálenou hlavu a člověk, který jinak uvažuje naprosto střízlivě, začne třestit jako ve snu! – A ona se tím bavila. Ten potlačovaný smích, ta špatně skrývaná radost! – Ona si jistě nezadala, a moje čest... kam ta se, hrome, poděla?! A naopak zas, kde já jsem se to octl? Neprozradila ta potvůrka, ta Zuzanka, moje tajemství?... Když sama ještě nic... Co ve mně vyvolává tyhle choutky? Stokrát už jsem toho chtěl nechat... Je to zvláštní, k čemu vede takové váhání! Kdybych ji měl dostat hladce, stál bych o ni tisíckrát míň. – Ale ten Figaro dá na sebe čekat! Musím ho šikovně ofukat (*Figaro se objeví v pozadí a zastaví se*) a zkusím mezi řečí nějak

šikovně vypátrat, jestli ví nebo neví o mé lásce k Zuzance.

PATÝ VÝSTUP

HRABĚ, FIGARO.

FIGARO (*stranou*): Tu to máme!

HRABĚ: ...Jestli mu jen slovíčkem naznačila...

FIGARO (*stranou*): To jsem si myslil!

HRABĚ: ... ožením ho s tou bábou.

FIGARO (*stranou*): S křehotinkou pana Bazilia?

HRABĚ: ...A co bude s tou kočičkou, to ještě uvidíme.

FIGARO (*stranou*): To je, prosím, moje choť!

HRABĚ (*obrátl se*): He? Co? Co je?

FIGARO (*přistoupí*): To jsem já, k vašim službám.

HRABĚ: A cos mínil těmi slovy?

FIGARO: Já neříkal nic.

HRABĚ (*opakuje*): To je, prosím, moje choť!

FIGARO: Já jsem... zrovna někomu odpovídal a vy jste zaslechl konec: Vyřídte si to se Zuzankou, to je, prosím, moje choť..

HRABĚ (*přechází*): Jeho choť.... Rád bych věděl, co asi může pána zdržet, když ho dám zavolat?

FIGARO (*předstírá, že si upravuje šat*): Umazal jsem se na těch záhonech, jak jsem spadl, a byl jsem se převléknout.

HRABĚ: A to vám trvá hodinu?

FIGARO: Nějakou chvíli to zabere.

HRABĚ: Služebnictvo se tu... obléká déle než pání!

FIGARO: To proto, že nemá sluhy na pomoc.

HRABĚ: ... Nepochopil jsem dost dobře, co vás přimělo zbytečně se vystavovat nebezpečí a skákat...

FIGARO: Nebezpečí! To vypadá, jako bych se byl zaživa vrhl do propasti...

HRABĚ: Chcete to překroutit, abyste se vykroutil. Jste pálený kostelník! A přitom víte moc dobře, že mě nezajímá to nebezpečí, ale vaše pohnutky.

FIGARO: Dostanete falešnou zprávu a přiženete se jako divý, všechno obracíte vzhůru nohama jako dravá bystrina v *Sieře Moreně*. Hledáte nějakého chlapa, musíte ho mít, nebo vyvrátíte dveře, zboříte zeď! Já se k tomu náhodou nachomýtnu a kdoví, jestli byste v tom hněvu...

HRABĚ (*přeruší ho*): Mohl jste prchnout po schodech.

FIGARO: A vy mě chytit na chodbě.

HRABĚ (*zlostně*): Na chodbě! (*Stranou.*) Dávám se unést hněvem a tím si neposloužím, chci-li se něco dovědět.

FIGARO (*stranou*): Počkejme, s čím se vytasí, a hrajme zatím opatrně.

HRABĚ (*mírněji*): No dost už, o tom jsem vlastně nechtěl mluvit. Myslil jsem... ano, myslil jsem, že bych si tě vzal s sebou do Londýna za kurýra... ale když jsem to uvážil kolem a kolem...

FIGARO: Vaše Milost změnila mínění?

HRABĚ: Zaprvé neumíš anglicky.

FIGARO: Umím *Goddam*.

HRABĚ: Nerozumím.

FIGARO: Říkám, že umím *Goddam*.

HRABĚ: Cože?

FIGARO: Hrome, angličtina je pěkná řeč a člověk se s ní dostane daleko, i když toho neumí moc. S takovým *Goddam* vystačíte všude po celé Anglii. – Chcete si dát dobře vykrmené kuřátko? Vstupte do hospody a udělejte na číšníka takhle (*otáčí rožněm*) *Goddam*! Přinesou vám kus soleného hovězího masa bez

chleba. Není to báječné? Máte chuť na lok výtečného burgundského nebo klaretu? Stačí jen (*vytahuje zátku z láhve*) *Goddam*! Postaví před vás pěkný cínový korbel piva s pořádnou čepicí. To je radost! Nebo potkáte hezkou ženskou, takovou, co cupitá se sklopenýma očima, lokty dozadu a kroutí zadečkem? Něžně přiložíte prsty ke rtům: Ach, *Goddam*! Vrazí vám facku jak nádeník. Aspoň vidíte, že pochopila. To se rozumí, Angličané prohodí mezi řečí sem tam i nějaké jiné slovíčko, ale docela snadno přijdete na to, že *Goddam* je podstatou jazyka. A jestli Vaše Milost nemá jiný důvod mě nechat ve Španělsku...

HRABĚ (*stranou*): Chce se dostat do Londýna. Je vidět, že nic neprozradila.

FIGARO (*stranou*): Myslí, že nic nevím. A když on na mne takhle, já mu to nedaruju.

HRABĚ: Proč mi vyvedla hraběnka tenhle kousek?

FIGARO: Na mou duši, to přece vy, Milosti, víte líp než já.

HRABĚ: Ve všem jí vyhovím, dary ji zahrnuju.

FIGARO: Dary, dary – ale jste jí nevěrný. Jak vám má být vděčná za přepych, když jí nedáváte to, bez čeho nemůže být?

HRABĚ: ... Dříve jsi mi pověděl všechno.

FIGARO: A teď vám netajím nic.

HRABĚ: Když ses takhle proti mně spolčil, kolikpak ti za to hraběnka zaplatila?

FIGARO: Kolik jste mi tenkrát zaplatil vy, abych ji vyrval z rukou doktora? Podívejte se, Milosti, neponižoval bych člověka, který mi dobře slouží, už proto, abych z něho neudělal špatného sluhu.

HRABĚ: Ale proč musí být v tom, co děláš, vždycky něco nekalého?

FIGARO: Kdo čeho hledá, snadno nalézá.

HRABĚ: Máš hanebnou pověst!

FIGARO: A co když jsem lepší než má pověst? Je hodně velkých pánů, kteří by to o sobě mohli tvrdit?

HRABĚ: Stokrát už jsem tě viděl, jak se pachtíš za štěstím, ale nikdy jsi nešel přímo.

FIGARO: A jak jinak, když je takový nával? Každý se chce svézt, tlačí se, strká, lokty se dere, poráží a k cíli dojde jenom ten, kdo v tom umí chodit. Ostatní jsou ušlapáni. Dejte mi pokoj, já už o to nestojím.

HRABĚ: O štěstí? (*Stranou.*) To je mi novina.

FIGARO (*stranou*): A teď spustím zas já. (*Nahlas.*) Vaše Milost mě odměnila kastelánstvím tady na zámku. To je náramně pěkné postavení. Nebudu sice kurýrem, toť se ví, nebudu zasvěcen do zajímavých zpráv, ale zato si budu spokojeně žít se ženuškou v Andalusii...

HRABĚ: Kdo ti brání, abys ji vzal s sebou do Londýna?

FIGARO: Musel bych ji tak často opouštět, že bych brzy měl takového manželství až po krk.

HRABĚ: Budeš-li mít charakter a dobrou hlavu, mohl bys jednoho dne udělat kariéru.

FIGARO: Mít dobrou hlavu, abych udělal kariéru? Vaše Milost se mi posmívá. Být zabeđený a podlézat, pak to člověk někam dotáhne.

HRABĚ: ... Stačilo by, kdyby ses u mne trochu přiučil politice.

FIGARO: Však já se v ní vyznám.

HRABĚ: Asi jako v angličtině. Znáš podstatu jazyka.

FIGARO: Bodejť, vždyť na tom nic není. Dělat, jako by člověk nevěděl, co ví, a věděl všechno, co neví, jako by vnímal, co slyší, a neslyšel, co vnímá, a hlavně, jako by mohl víc, než zmůže. Často dělat tajnosti, aby se nezdálo, že není co tajit. Zavřít se do pracovny a tam si přiřezávat brka, zkrátka vypadat

hlubokomyslně, když je v hlavě, jak se říká, pusto a prázdno. Víceméně dobře hrát svou roli, rozesílat špióny a proplácet zrádce, odlepovat pečeti, zachycovat dopisy a snažit se dokázat, že veliké cíle světa bídné prostředky. A v tom je celá ta politika, nebo ať se na místě propadnu!

HRABĚ: Ech, tos podal definici intriky!

FIGARO: Politika, intrika, pro mne za mne – ale poněvadž si myslím, že jsou, jako by si z oka vypadly, ať se jimi zabývá, kdo na to má žaludek. Já raděj mám tu svou, o jé!, jak je v té písničce o hodném králi.

HRABĚ (*stranou*): Chce tu zůstat. To je jasné... Zuzanka mě zradila.

FIGARO (*stranou*): Já mu zavařím. To bude půjčka za oplátku.

HRABĚ: Ty tedy spoléháš, že vyhraješ svou při s Marcelinou?

FIGARO: Měl byste mi za hřích, že nestojím o starou pannu, když všechny mladé nám ráčí přebírat Vaše Excellence?

HRABĚ (*posměšně*): U soudu přestává být úředník sám sebou a řídí se jen zákony.

FIGARO: Které jsou k velkým shovívavé a na malého člověka přísné...

HRABĚ: Snad si nemyslíš, že žertuji?

FIGARO: Ach, kdo ví, Milosti? *Tempo è galant' uomo*, jak říkají Italové. Vždycky poví pravdu. A časem tedy poznám i já, kdo to se mnou myslí dobře a kdo ne.

HRABĚ (*stranou*): Zřejmě mu pověděla všechno. Ožení se s tou bábou.

FIGARO (*stranou*): Chtěl mě doběhnout, a co se dověděl?

ŠESTÝ VÝSTUP

HRABĚ, LOKAJ, FIGARO.

LOKAJ (*ohlašuje*): Don Gusman Goussaupasse.

HRABĚ: Goussaupasse?

FIGARO: Nu ovšem! Příslušný soudce, náměstek předsedy soudu, váš smírčí soudce.

HRABĚ: Ať počká.

Lokaj odejde.

SEDMÝ VÝSTUP

HRABĚ, FIGARO.

FIGARO (*chvíli se dívá na hraběte, který je zamyšlen*): ...Vaše Milost si už nic neráčí přát?

HRABĚ (*vzpamatuje se*): Já?... Říkal jsem, aby se ten sál upravil na soudní síň.

FIGARO: No a chybí tu snad něco? Předsednické křeslo pro vás, pohodlné židle pro soudce, stolička pro písaře, dvě lavice pro advokáty, dole bude sedět honorace a vzadu luza. Sluhy už pošlu pryč. (*Odejde.*)

OSMÝ VÝSTUP

HRABĚ (*sám*): Ten dareba mi dal co proto! Ve slovní potyčce má vždycky vrch, a to vás stiskne, poplete... Povedený párek! Vodit mě za nos, to jste jedna ruka, co? Jen se přátelte, buďte si třeba milenci, buďte co chcete, nic nemám proti tomu. Ale vzít se, hrome, to...

DEVÁTÝ VÝSTUP

ZUZANKA, HRABĚ.

ZUZANKA (*sotva dechu popadá*): Milosti... ach, promiňte, Milosti.

HRABĚ (*mrzutě*): No, co je, slečno?

ZUZANKA: Vy se hněváte?

HRABĚ: Snad něco chcete, ne?

ZUZANKA (*bojácně*): Totiž milostpaní má zas tu migrénu. Běžela jsem vás poprosit, abyste nám půjčil lahvičku s éterem. Za okamžik bych vám ji zas přinesla zpátky.

HRABĚ (*podává jí lahvičku*): Ne, jen si ji nechte pro sebe. Brzy ji budete potřebovat taky.

ZUZANKA: Copak ženská v mém postavení může dostat migrénu? To je přece nóbl nemoc, tu si člověk užene leda v budoárech.

HRABĚ: Ale taková jaksepatří zamilovaná nevěsta, která přijde o ženicha...

ZUZANKA: Když zaplatím Marcelinu tím věnem, co jste mi slíbil...

HRABĚ: Které jsem vám slíbil, já?

ZUZANKA (*klopí oči*): Aspoň se mi zdálo, Milosti, že jsem to zaslechla.

HRABĚ: Ovšem, kdybyste byla ochotna sama mě vyslyšet.

ZUZANKA (*se sklopenýma očima*): Není mou povinností ve všem poslouchat Vaši Excelenci?

HRABĚ: A proč jsi mi to tedy, ty ošklivá, neřekla dřív?

ZUZANKA: Může být někdy pozdě přiznat pravdu?

HRABĚ: Přijdeš za soumraku do zahrady?

ZUZANKA: Copak se tam neprocházím každý večer?

HRABĚ: Ale dnes ráno jsi byla ke mně tak krutá!

ZUZANKA: Dnes ráno? – A co to páže tam za křeslem?

HRABĚ: Máš pravdu, na to jsem zapomněl. Ale proč jsi tak tvrdošíjně odmítala, když ti Bazilio vyřizoval?...

ZUZANKA: Potřebujeme snad nějakého Bazilia?...

HRABĚ: I v tom má pravdu. Ovšem, je tu ještě jistý Figaro a já se bojím, že jste se mu se vším svěřila!

ZUZANKA: No baže mu řeknu všechno... až na to, co před ním musím zatajit.

HRABĚ (*směje se*): Je přece rozkošná! Slibuješ, mi to tedy? Jestli ale nedodržíš slovo, abychom si rozuměli, dušinko: nebude-li schůzka, nebude věno, nebude svatba.

ZUZANKA (*udělá poklonu*): Ale to znamená taky: nebude-li svatba, Milosti, nebude právo první noci.

HRABĚ: Kam na to chodíš? Já se do ní ještě zblázním, na mou čest! Ale tvá paní čeká na tu lahvičku...

ZUZANKA (*s úsměvem mu vrací lahvičku*): Mohla jsem snad s vámi mluvit bez záminky?

HRABĚ (*chce ji obejmout*): Rozkošné stvoření!

ZUZANKA (*vymkne se mu*): Někdo sem jde!

HRABĚ (*stranou*): Je má. (*Uteče.*)

ZUZANKA: A teď honem podat zprávu milostpaní.

DESÁTÝ VÝSTUP

ZUZANKA, FIGARO.

FIGARO: Zuzanko, Zuzanko! Kampak tak rychle utíkáš od jeho Milosti?

ZUZANKA: Teď se začni soudit, jestli chceš. Právě jsi vyhrál svou při. (*Uteče.*)

FIGARO (*běží za ní*): Ale tak mi aspoň řekni...

JEDENÁCTÝ VÝSTUP

HRABĚ (*vrací se sám*): Právě jsi vyhrál svou při! – To jsem se dal pěkně nachytat! Ale počkejte, nestydáčkové! Já vám to spočítám, že ... To bude rozsudek!. Ovšem naprosto spravedlivý... ale kdyby vyplatil tu bábu... jenže čím?... a kdyby přece vyplatil... Ech! Copak nemám neoblomného Antonia, který v své urozené pýše Figara, jako neznámého přivandrovalce, pro svou neteř neuznává? Budu-li podporovat tu jeho bláhovost... a proč ne? Na širém poli intriky musí člověk pěstovat všechno, dokonce i samolibost nějakého blázna. (*Volá.*) Anto... (*Vidí přicházet Marcelinu a ostatní. Odejde.*)

DVANÁCTÝ VÝSTUP

BARTOLO, MARCELINA, GOUSSAUPASSE.

MARCELINA (*ke Goussaupassovi*): Pane, vyslechněte můj případ.

GOUSSAUPASSE (*v taláru, trochu koktá*): Nu, pro-projednáme to v ústním ří-řízení.

BARTOLO: Jde o slib manželství.

MARCELINA: Spojený s peněžní půjčkou.

GOUSSAUPASSE: Ro-rozumím, et caetera, a tak dále.

MARCELINA: Kdepak, pane, žádné et caetera.

GOUSSAUPASSE: Ro-rozumím. A vy máte ty peníze?

MARCELINA: Ne, pane, já jsem je půjčila.

GOUSSAUPASSE: Vždyť já ro-rozumím. Vy chcete ty peníze zpátky.

MARCELINA: Ne, pane, já chci, aby si mě vzal.

GOUSSAUPASSE: Ech, vždyť já tomu ro-rozumím výborně. A on si vá-vás chce vzít?

MARCELINA: Ne, pane, v tom je právě ten případ.

GOUSSAUPASSE: Copak myslíte, že tomu vašemu případu nerozumím?

MARCELINA: Ne, pane. (*K Bartolovi.*) Kde to jsme? (*Ke Goussaupassevi.*) A vy nás tedy budete soudit?

GOUSSAUPASSE: Proč bych si byl jinak ku-kupoval ten úřad?

MARCELINA (*s povzdechem*): To je právě ten největší nešvar, že se prodávají!

GOUSSAUPASSE: Ba, ba. By-bylo by líp, kdyby-by nám je dávali zadarmo. Koho že-žalujete?

TŘINÁCTÝ VÝSTUP

BARTOLO, MARCELINA, GOUSSAUPASSE a FIGARO, který se vrací a mne si ruce.

MARCELINA (*ukazuje na Figara*): Tady toho hanebníka, pane.

FIGARO (*zvesela k Marcelině*): Neruším? – Jeho Milost přijde za okamžik, pane rado.

GOUSSAUPASSE: Neviděl jsem už někde toho chlapíka?

FIGARO: U vaší paní choti v Seville, když jsem u ní sloužil, pane rado.

GOUSSAUPASSE: Kdy-dypak to bylo?

FIGARO: Necelý rok předtím, než se vám narodil nejmladší pan synáček. Opravdu moc hezký chlapec, to se musí nechat.

GOUSSAUPASSE: To-to bych řekl. Nejhezčí ze všech. Ale ty-ty prý tu-tu děláš samou nezdobu.

FIGARO: Pán je velmi laskav. Ale nestojí to ani za řeč.

GOUSSAUPASSE: Slib manželství! Ty ma-mamlase nešťastná!

FIGARO: Pane...

GOUSSAUPASSE: Neviděl me-mého sekretáře, toho kluka dobrého?

FIGARO: Není to písař Bercquedeberre?

GOUSSAUPASSE: A-ano, ten, co hrabe oběma.

FIGARO: Oběma! Rukama nohama, za to vám ručím. Panečku, na vlastní oči jsem viděl, jak bere za výpis z matriky a ještě zvlášť za nějaký dodatek, jak se to ostatně tak dělá.

GOUSSAUPASSE: Všechno musí mít pře-předepsanou formu.

FIGARO: Zajisté, pane. Jestliže žalobcům jde o věc, pak dědičnou výsadou soudu, jak známo, zůstává forma.

GOUSSAUPASSE: Ten chlapík ne-není tak hloupý, jak jsem si napřed myslel. Nuže, příteli, když toho tolik víš, věnujeme tvému případu náležitou pe-péči.

FIGARO: Spoléhám, pane, na vaši spravedlivost, třebaže jste od soudu.

GOUSSAUPASSE: Co-o?... Ovšem, že jsem od sou-soudu. Ale když máš dluhy a ne-neplatíš?

FIGARO: Pak aspoň uznáte, pane, že to je, jako bych je neměl?

GOUSSAUPASSE: O-ovšem. – Co to povídá?

ČTRNÁCTÝ VÝSTUP

BARTOLO, MARCELINA, HRABĚ, GOUSSAUPASSE, FIGARO, SOUDNÍ SLUHA.

SOUDNÍ SLUHA (*jde před hrabětem a volá*): Jeho Milost, pánové!

HRABĚ: Pan Goussaupasse v taláru?! Vždyť je to jen domácí záležitost. Úplně stačil vycházkový oděv.

GOUSSAUPASSE: Jste příliš la-laskav, pane hrabě. Ale já ni-nikdy nevycházím jinak. Tady jde o formu, rozu-

míte, o fo-formu! Leckdo se posmívá soudci v krátkém ka-kabátu, ale třese se při pouhém po-pohledu na prokurátora v ta-taláru. Forma, fo-forma!
HRABĚ (k soudnímu sluhovi): Ať vstoupí obecnstvo!
SOUDNÍ SLUHA (jde otevřít a ječí): Obecnstvo!

PATNÁCTÝ VÝSTUP

PŘEDEŠLÍ, ANTONIO, ZÁMEČTÍ SLUHOVÉ. VESNIČANÉ a VESNIČANKY ve svátečním oděvu.

HRABĚ usedá do velkého křesla, GOUSSAUPASSE na židli po boku, PÍSAŘ na stoličku k svému stolku, SOUDCI a OBHÁJCI na lavice, MARCELINA po boku BARTOLOVI, FIGARO na druhou lavici, VESNIČANÉ a VESNIČANKY stojí vzadu.

GOUSSAUPASSE (k Bercquedeberrovi): Bercquedeberre, přečtete žaloby.

BERCQUEDEBERRE (čte z listiny): Urozený, nejurozenější, veleurozený don Pedro George, hidalgo, baron de los Altos, y Montes Fieros, y otros montes, proti Alonzu Calderonovi, mladému dramatikovi. Jde o mrtvě narozenou veselohru, jejíž původství oba popírají a svalují jeden na druhého.

HRABĚ: Pravdu mají oba. Žaloba se zamítá. Napíší-li společně nové dílo, nařizuje se toto: aby mohlo příznivě zapůsobit ve vyšších kruzích, dá mu šlechtic své jméno a básník svůj talent.

BERCQUEDEBERRE (čte z jiné listiny): André Petrucchio, rolník, proti krajskému výběrčímu daní. Jde o bezdůvodné vymáhání.

HRABĚ: Tahle záležitost mi nepřísluší. Svým poddaným prospěju víc, budu-li je brát v ochranu u krále. Dál.

BERCQUEDEBERRE (vezme třetí listinu. Bartolo a Figaro vstanou): Barbora Hagar Ráchel Magdalena Mikuláška Marcelina de Challevostre, panna, plnoletá (Marcelina vstane a zdraví), proti Figarovi... křestní jméno tu chybí?

FIGARO: Anonym.

GOUSSAUPASSE: A-anonym? Co je to za svatého?

FIGARO: To je můj patron.

BERCQUEDEBERRE (píše): Proti Anonymu Figarovi. Stav?

FIGARO: Šlechtic.

HRABĚ: Vy jste šlechtic? (Písař píše.)

FIGARO: Kdyby byl Pámbu dopustil, byl jsem třeba syn knížete.

HRABĚ (k písaři): Pokračujte.

SOUDNÍ SLUHA (ječí): Klid, pánové.

BERCQUEDEBERRE (čte): ...V záležitosti protestu vznášeného řečenou de Challevostre proti sňatku řečeného Figara. Doktor Bartolo co obhájce žalobkyně, řečený Figaro zastupovaný sám sebou, jestliže to slavný soud připustí proti právním zvyklostem a nálezům zdejšího dvora.

FIGARO: Zvyk často bývá pouhým zlozvykem, mistře Bercquedeberre. Jen trochu zběhlý klient se vždyc-ky vyzná v svém případě líp než všelijací upocení advokáti, co mají jazyk na kolečku, všemu rozumí, až na to, oč právě jde, kterým je lhostejné, jestli rozdrť protivníka, nebo otráví obecnstvo a uspí pány soudce. Naopak, jsou potom ještě nafoukanější, jako by byli složili *Oratio pro Murena*. To já bych vyložil podstatu sporu několika slovy. Pánové...

BERCQUEDEBERRE: Zbytečných slov už bylo dost, jelikož nejste žalobcem a nepřísluší vám tudíž leč právo obhajoby. Předstupte, doktore, a přečtete ten úpis.

FIGARO: Ano, úpis!

BARTOLO (*nasazuje si brýle*): Je naprosto jasný.

GOUSSAUPASSE: Mu-musíme ho vidět.

BERCQUEDEBERRE: Ale klid, prosím, pánové!

SOUDNÍ SLUHA (*ječf*): Klid!

BARTOLO (*čte*): Já, níže podepsaný, potvrzuji tímto, že jsem přijal od slečny et caetera... Marceliny de Challevostré na zámku Aguas-Frescas částku dvou tisíc těžkých vroubených piastrů, kteroužto částku jí na požádání vrátím na tomto zámku. Neb vrátím-li ji, pak stane se mou chotí na důkaz vděčnosti et caetera. Podepsán Figaro, jen tak, docela krátce. Proto navrhuji a žádám proplacení dlužního úpisu, vyplnění slibu a úhradu výloh. (*Začíná obhajobu.*) Pánové... nikdy ještě nebyl úsudku slavného tribunálu předložen případ tak zajímavý! Od Alexandra Velikého, který přislíbil manželství krásné Thalestře...

HRABĚ (*přeruší ho*): Než se bude pan obhájce šířit déle – proti oprávněnosti nároku není námitek?

GOUSSAUPASSE (*k Figarovi*): Co na-na..., co namítáte proti svrchu přečtenému?

FIGARO: Že ve způsobu, jakým byl tento doklad čten, byla zřejmá záludnost, chyba nebo nepozornost. Protože v listině se nepraví: *Neb vrátím-li ji, pak stane se mou chotí*, nýbrž: *nevrátím-li ji pak stane se mou chotí*. V tom je ovšem veliký rozdíl.

HRABĚ: Je ve spisu NEB nebo NE?

BARTOLO: Je tam NEB.

FIGARO: Je tam NE.

GOUSSAUPASSE: Bercquedebere, čtete sám.

BERCQUEDEBERRE (*vezme list*): Takhle to bude nejjistější, poněvadž strany často překrucují, když čtou. (*Čte.*) E-e-e-e... slečna ...e-e-e... de Challevostré... e-e-e... Aha!!... kteroužto částku jí na požádání vrátím na tom-

těž zámku... NEB... NE... NEB... NE... To slovo je tam naškrábáno... a je tam kaňka.

GOUSSAUPASSE: Ka-kaňka? Já už tomu ro-rozumím.

BARTOLO (*pokračuje v obhajobě*): Já však tvrdím, že je to spojka příčinná NEB, spojující dvě souřadné části věty: peníze slečně vrátím, neb vrátím-li je, stane se mou chotí.

FIGARO (*háji se*): Já ovšem tvrdím, že je to slovice záporné NE, udávající, co by nastalo v případě opačném, kdyby totiž nebyla splněna podmínka, obsažená ve větě předcházející: Částku slečně na požádání vrátím. Nevrátím-li ji pak, stane se mou chotí. Chcete-li se hádat o písmenko, budu se přít o puntík. Když on do mne latinsky, já na něho řecky. A kosa padne na kámen.

HRABĚ: Jak tedy vyřešíme takovou otázku?

BARTOLO: Abychom to rozsekli, pánové, a nehašteřili se o slovíčko, připusťme, že je tam NE.

FIGARO: Žádám, aby to bylo zaprotokolováno.

BARTOLO: Souhlasíme. Tak chabá výmluva viníka nezachrání. Prozkoumejme doklad po této stránce. (*Čte.*) Kteroužto částku jí na požádání vrátím na tomto zámku. Nevrátím-li ji, pak stane se mou chotí. To je, pánové, jako bychom řekli: dáte-li si pustit žilou, pak se vám uleví, což znamená: tehdy nebo v tom případě. Předpisuji-li rebarboru, pak dávám vždy přimísit trochu tamarindu, což opět znamená: v tom případě. Proto i nevrátím-li peníze, pánové, pak stane se mou chotí, neboli v tom případě se stane...

FIGARO: Právě naopak: větu je třeba vyložit takto: Dlouho stonal, a když pak zavolal lékaře, umřel. O tom nemůže být sporu. Nebo jiný příklad: Napsat dobrou knihu znamená být pak určitě strhán kritikou. Pak je tu ve významu potom, jako příslovce času, a smysl je

naprosto jasný. Napíšu-li dobrou knihu, budu *potom* strhán kritikou. Mistr Bartolo se snad domnívá, že už jsem docela zapomněl gramatiku? Nuže: nevrátím-li peníze pak, *čárka*, to jest, až budu o ně požádán, stane se mou chotí...

BARTOLO (*rychle*): Čárka je před tím *pak*.

FIGARO (*rychle*): Nikoli, až za ním. Takhle, pánové: nevrátím-li je pak, *čárka*, stane se mou chotí.

BARTOLO (*nahlédne do listiny, rychle*): Čárka je tu před tím *pak*, pánové.

FIGARO (*rychle*): Čárka tam byla správně, pánové, *za pak*. Ostatně, když se už někdo ožení, musí pak ještě vrátet své ženě dluh?

BARTOLO (*rychle*): Ovšem. Sňatkem pro nás nenastává společenství majetku.

FIGARO (*rychle*): My tedy nebudeme sdílet ani společné lože, pokud sňatek nevyrovná taky všechny účty.

SOUDCI *vstávají a potichu se radí.*

BARTOLO: To by bylo pohodlné účtování!

BERCQUEDEBERRE. Klid, pánové!

SOUDNÍ SLUHA (*ječť*): Klid!

BARTOLO: A tomuhle říká ten darebák platit dluhy!

FIGARO: Pan obhájce se o to bere snad ve vlastním zájmu?

BARTOLO: Hájím tady tu slečnu.

FIGARO: Pak tedy pokračujte v těch nesmyslných řečech, ale přestaňte nadávat. Když soudy z obavy před unáhleností sporných stran připustily za obhájce třetí osobu, která se má vyznačovat umírněností, nemínily tím ovšem udělat z advokátů privilegované a beztrestné sprostáky. Tím by se tato veleušlechtilá instituce mohla jen zneucít.

SOUDCOVÉ *pokračují v tiché poradě.*

ANTONIO (*k Marcelině, při čemž ukazuje na soudce*): Co si to tam pošušlávají?

MARCELINA: Podplatili předsedu soudu, ten podplácí teď ty ostatní a já prohraju.

BARTOLO (*tiše a chmurně*): Taky se obávám.

FIGARO (*vesele*): Hlavu vzhůru, Marcelino!

BERCQUEDEBERRE (*vstane, k Marcelině*): To už přestává všechno! Činím na vás udání a pro čest soudního dvora žádám, aby před vynesením rozsudku ve vaší záležitosti rozhodl soud o tom, co se právě stalo.

HRABĚ (*usedá*): Nikoli, písaři, nebudu soudit urážku, která se týká mé osoby. Za takový přehmat pravomoci se nikdy bohdá nebude musit žádný španělský soudce rdít. To by se mohlo stát snad leda někde v Asii. Však je tu dost jiných zlořádů! Jeden z nich hodlám napravit tím, že odůvodním svůj nález. Každý soudce, který se tomu vzpírá, je úhlavním nepřítelem zákonů! Co může žalobkyně vymáhat? Buď sňatek, nebo zaplacení dluhu. Obojí žádat nelze, protože jedno druhé vylučuje.

BERCQUEDEBERRE: Klid, pánové!

SOUDNÍ SLUHA (*ječť*): Klid!

HRABĚ: Co na to odpoví obžalovaný? Že se nechce vzdát osobní svobody. Budiž mu to přáno.

FIGARO (*radostně*): Vyhrál jsem!

HRABĚ: Ale jak praví úpis: *kteroužto částku jí na požádání okamžitě vrátím. Nevrátím-li ji, pak stane se mou chotí et caetera.* Soud odsuzuje obžalovaného, aby žalobkyni zaplatil dva tisíce těžkých piastrů, anebo ji ještě dnes pojal za choť. (*Vstane.*)

FIGARO (*je ohromen*): Prohrál jsem.

ANTONIO (*radostně*): Báječný rozsudek.

FIGARO: Báječný? A proč?

ANTONIO: Protože teď už nebudeš mým synovcem.
Nejuctivější dík, Milosti.

SOUDNÍ SLUHA (*ječí*): Pánové, opusťte soudní síň!

Obecenstvo odchází.

ANTONIO: Teď to musím všechno honem povědět neteri.
(*Odejde.*)

ŠESTNÁCTÝ VÝSTUP

HRABĚ *přechází*, MARCELINA, BARTOLO, FIGARO,
GOUSSAUPASSE.

MARCELINA (*usedá*): Uf, to jsem si oddychla!

FIGARO: A já bych zas pukl.

HRABĚ (*stranou*): Aspoň jsem se pomstil. To člověku
uleví.

FIGARO (*stranou*): A ten Bazilio, který se měl postavit
proti sňatku s Marcelinou! Tak se podívejte, kde je
ho konec! (*K hraběti, který odchází.*) Vy nás opouští-
te, Milosti?

HRABĚ: Rozsudek už byl vynesěn.

FIGARO (*ke Goussaupassovi*): To všechno tenhle pupkatý
rada...

GOUSSAUPASSE: Já, pu-pupkatý?!

FIGARO: Bodejť. Stejně si ji nevezmu. Jednou jsem šle-
chtic a basta! (*Hrabě se zastaví.*)

BARTOLO: A vezmete si ji.

FIGARO: Bez souhlasu svých urozených rodičů?

BARTOLO: Tak je jmenujte nebo nám je ukažte.

FIGARO: Nesmíte na mne tak pospíchat. Shledám se
s nimi zas co nevidět. Už patnáct let po nich pátrám.

BARTOLO: Chvastoun jeden! Vždyť je to nalezené dítě!

FIGARO: Ztracené dítě, doktore. Anebo spíš ukradené.

HRABĚ (*vrací se*): Ukradené, ztracené, ale kde je nějaký
důkaz?! Ještě by vyváděl, že se mu stala křivda.

FIGARO: Milosti, i kdyby krajkový povijan, vyšíváné
přikrývky a zlaté skvosty, které u mne našli ti lupiči,
neoznačovaly můj urozený původ, snad by aspoň to
poznávací znamení, jimž jsem byl opatřen, sdosta-
tek svědčilo, jak drahým a vzácným dítětem jsem
byl. A ten hieroglyf na mé paži... (*Chce si vyhrnout
pravý rukáv.*)

MARCELINA (*prudce vstane*): Špátle na pravé ruce?

FIGARO: Jak víte, že ji tam mám?

MARCELINA: Bože, to je on!

FIGARO: Ano, to jsem já.

BARTOLO (*k Marcelině*): A kdo – on?

MARCELINA (*živě*): Emanuel!

BARTOLO (*k Figarovi*): Tebe unesli Cikáni?

FIGARO (*vzrušeně*): Nedaleko zámku. Drahý doktore,
vrátíte-li mě do lůna vznešené rodiny, žádejte za to
cokoli. Ani celé hory zlata nemohou odradit mé
slovutné rodiče.

BARTOLO (*ukazuje na Marcelinu*): Hle, tvá matka.

FIGARO: ... Moje kojná?

BARTOLO: Vlastní matka.

HRABĚ: Jeho matka!

FIGARO: Vysvětlete mi to.

MARCELINA (*ukazuje na Bartola*): Hle, tvůj otec.

FIGARO (*zničeně*): Och, běda mi!

MARCELINA: Copak ti to hlas krve nenašeptával už ti-
síckrát?

FIGARO: Nikdy.

HRABĚ (*stranou*): Jeho matka!

GOUSSAUPASSE: To je ja-jasné, teď si ji nevezme.

 BARTOLO: Ale ani já ne.

MARCELINA: Ani vy?! A váš syn? Přísahal jste mi...

BARTOLO: Nebyl jsem při smyslech. Kdyby člověka měly zavazovat takové vzpomínky, to by se musel oženit s každou.

GOUSSAUPASSE: A kdyby-by se to zase bralo moc přísně, to by si ni-nikdo nemohl vzít nikoho.

BARTOLO: Takový běžný poklesek! Nebohé mládí!

MARCELINA (*stále víc se rozechřívá*): Ovšem, že nebohé! A víc, než si myslíte. Nechci zapírat své poklesky, dneska vyšly až příliš dobře najevo. Ale není kruté, má-li za ně člověk pykat po třiceti letech odříkavého života?! Narodila jsem se k počestnosti a taky jsem se stala počestnou, jakmile jsem dostala rozum. Ale jak může ve věku, kdy máme plno iluzí a tužeb, a žádnou zkušenost, kdy vás obléhají svědci a zároveň kruší bída, jak může takové dítě čelit tolika společným nepřátelům? Ten, kdo nás tu přísně soudí, možná sám už v životě zničil deset nešťastných děvčat!

FIGARO: Čím víc hříchů, tím méně shovívavosti. To je vždycky tak.

MARCELINA (*prudce*): Muži víc než nevděční, kteří stíháte opovržením své oběti, hříčky svých vášní! Vy byste měli být trestáni za chyby našeho mládí. Vy a vaši úředníci, kteří se holedbají, že nás mohou soudit, ačkoli nás svou trestuhodnou nedbalostí připravují o všechny prostředky slušné obživy. Je snad jediné povolání, v němž by se chudé dívky mohly uchytit? Měly by přirozené právo vyrábět všechno, čím se zdobí ženy. Jenže to necháváte dělat tisíce dělníků-mužů.

 Text mezi dvěma ukazateli byl herci Comédie Française při představeních v Paříži vynechán.

FIGARO (*v hněvu*): Dokonce už i vojáci musejí vyšívat!

MARCELINA (*vzrušeně*): I v těch nejvyšších kruzích prokazují muži ženám jen jakousi posměšnou úctu. Jsou hýčkány zdánlivou ohleduplností, ale ve skutečnosti žijí v otroctví. Pokud jde o nějaké výhody, vždycky jsme pokládány za nesvéprávné, ale za každý poklesek neseme trest s plnou odpovědností! Prostě chováte se k nám po každé stránce tak, že to budí odpor nebo soucit!

FIGARO: Má pravdu!

HRABĚ (*stranou*): Je to až příliš pravda!

GOUSSAUPASSE: Svatá p-pravda.

MARCELINA: Ale co na tom, synáčku, že se nás takový nesvědomitý člověk zříká? Nehleď na to, odkud pocházíš, ale kam dojdeš. Jedině na tom má každému záležet. Za několik měsíců nebude tvá nevěsta už na nikom závislá a vezme si tě, za to ručím. Žij mezi něžnou chotí a něžnou matkou, obě se budou předstihovat v lásce k tobě. Bud k nim shovívavý a sám v sobě šťastný, synáčku. Ke všem ostatním buď veselý, otevřený a dobrý. Tvé matce nebude pak už chybět nic.

FIGARO: To jsou zlatá slova, maminko, a já se docela s tebou shoduji. Jak jsou lidé opravdu pošetilí! Svět se už točí tisíce a tisíce let a já jsem z toho moře času náhodou ulovil mizerných třicet roků, které se už nikdy nevrátí. A to bych si ještě měl lámat hlavu, komu za ně poděkovat? Tím hůř pro ty, kdo se o to starají. Promarnit život takovým hašteřením – to znamená bez oddechu pociťovat tíhu chomoutu jako ti nebozí koně, co vlekou lodě proti proudu a neodpočinou si, ani když se zastaví a táhnou pořád dál, třebaže nepokračují v chůzi. Počkáme si.

HRABĚ: Tohle pitomé překvapení mi udělalo škrt přes rozpočet!

GOUSSAUPASSE (*k Figarovi*): A co je s tou vaší u-urozeností a kde máte ten zámek? Takhle ba-balamutit soud?

FIGARO: Ten váš soud by mě byl málem dohnal k pěkným věcem! Kvůli zatraceným sto zlaťákům jsem už aspoň dvacetkrát jen taktak unikl pokušení přerazit tady toho pána, z kterého se dnes vyklubal můj otec! Ale když už nebesa ode mne odvrátila toto nebezpečí a zachránila mou ctnost: otče, přijměte mou omluvu... a vy, matičko, obejměte mě... co nejmaterštěji.

MARCELINA *mu padne kolem krku.*

SEDMNÁCTÝ VÝSTUP

BARTOLO, FIGARO, MARCELINA, GOUSSAUPASSE, ZUZANKA, ANTONIO, HRABĚ.

ZUZANKA (*přiběhne s měšcem v ruce*): Zadržte, Milosti, neoddávejte je! Zaplatím paní Marcellině tím věnem, které mi dává paní hraběnka.

HRABĚ (*stranou*): K čertu s paní hraběnkou! Tak se mi zdá, že se všichni proti mně spikli. (*Odejde.*)

OSMNÁCTÝ VÝSTUP

BARTOLO, ANTONIO, ZUZANKA, FIGARO, MARCELINA, GOUSSAUPASSE.

ANTONIO (*dívá se, jak Figaro objímá svou matku, a říká*

Zuzance): Já ti dám platit! Jen se na ně podívej!

ZUZANKA (*obráť se*): Už jsem viděla dost. Pojdme, strýčku.

FIGARO (*zastaví ji*): Prosím vás, ne! Co vidíš?

ZUZANKA: Jak jsem pitomá a ty jak jsi podlý.

FIGARO: Ale co tě nemá!

ZUZANKA (*zlostně*): A že si ji bereš z vlastní vůle, poněvadž se tu s ní mazlíš.

FIGARO: Mazlím se, ale nevezmu si ji.

ZUZANKA *chce odejít, FIGARO ji zadrží.*

ZUZANKA (*dá mu políček*): Jste velký nestyda, když si mě tu ještě troufáte držet!

FIGARO (*k ostatním*): Tomu přece říkám láska! Než odejdeš, snažně tě prosím, prohlédni si dobře tu milovanou ženu.

ZUZANKA: Vždyť se na ni dívám.

FIGARO: A jaká je?

ZUZANKA: Ohavná.

FIGARO: Ať žije žárlivost! Ta aspoň nelichotí.

MARCELINA (*s otevřenou náručí*): Obejmi svou matku, roztomilá Zuzanko! Ten ošklivec, který tě tu trápí, je můj syn.

ZUZANKA (*rozběhne se k ní*): Vy jste jeho matka?! (*Zůstane si v náručí.*)

ANTONIO: To přišlo nějak znenadání?

FIGARO: ... Pro mne ano.

MARCELINA (*vzrušeně*): Ne, srdce mě k němu táhlo, jenomže z jiných pohnutek. V tom se mýlilo, ale hlas krve se ve mně přece jen ozval.

FIGARO: A ve mně zase hlas zdravého rozumu, který mě instinktivně vedl k tomu, abych vás odmítal. Že to ani zdaleka nebylo z nenávisti, o tom svědčí ty peníze...

MARCELINA (*vrací mu listinu*): Jsou tvé: vezmi si ten úpis jako věno.

ZUZANKA (*hodí mu měšec*): Vezmi si i tohle!

FIGARO: Upřímný dík!

MARCELINA (*vzrušeně*): Jako dívce mi osud nepřál, pak by se málem byla ze mne stala nejubožejší žena, a teď jsem nejšťastnější matkou! Obejměte mě, děti! Zahrmu vás vši láskou, co jí mám. Teď, když jsem na vrcholu štěstí, děti, děti moje, jak budu milovat!

FIGARO (*je dojat; vroucně*): Dost už, maminko, dost! Chceš, abych si docela vyplakal oči, do nichž se poprvé v životě vloudila slza? Ještě že to jsou slzy radosti. Ale jsem já to pitomec. Div že jsem se za ně nestyděl. Cítil jsem, jak se mi řinou mezi prsty, pohled – (*ukazuje roztažené prsty*), a já je hloupě zadržoval! Ale už dost toho falešného studu! Budu se smát a plakat zároveň. To, co já teď cítím, může člověk zakusit jen jednou v životě. (*Po jednom boku objímá matku, po druhém Zuzanku.*)

MARCELINA: Můj milý!

ZUZANKA: Miláčku!

GOUSSAUPASSE (*kapesníkem si otírá oči*): A co já? Já jsem asi taky pi-pitomý!

FIGARO (*vzrušeně*): Teď už se nebojím žádného soužení. Jen ať si na mne přijde, troufne-li si, když mám po boku tyhle dvě milované ženy.

ANTONIO (*k Figarovi*): Nechte už, prosím vás, toho miliskování. Pamatujte si, že když jde o svatbu, ve slušných rodinách mají rodiče přednost. Tak co, jestlipak si ti vaši podají ruku?

BARTOLO: Podat ruku?! To ať mi raději uschne a upadne, než bych ji kdy podal matce takového uličníka!

ANTONIO (*k Bartolovi*): Tedy jste jenom krkavčí otec? (*K Figarovi.*) V tom případě máš, milánku, utrum.

ZUZANKA: Ach, strýčku...

ANTONIO: Mám snad dát sestřino vlastní dítě někomu, kdo je ničí dítě?

GOUSSAUPASSE: Copak je to mo-možné, ty moulo? Člověk je vždycky něčí dítě.

ANTONIO: Třesky plesky!... Nedostane ji, a basta. (*Odejde.*)

DEVATENÁCTÝ VÝSTUP

BARTOLO, ZUZANKA, FIGARO, MARCELINA, GOUSSAUPASSE.

BARTOLO (*k Figarovi*): A teď si hledej, kdo si tě vezme za vlastního. (*Chce odejít.*)

MARCELINA (*běží za ním, chytí ho za ruku a přivádí ho zpět*): Počkejte, doktore, neodcházejte.

FIGARO (*stranou*): Ne, snad se všichni blázni z celé Andalusie spikli proti té mé nešťastné svatbě!

ZUZANKA (*k Bartolovi*): Ale tatíčku zlatý, vždyť je to váš syn!

MARCELINA (*k Bartolovi*): Duchem, nadáním i podobou.

FIGARO (*k Bartolovi*): A který vás ještě ke všemu nestál ani pětník.

BARTOLO: A co těch sto zlaťáků, které mi vypálil?

MARCELINA (*hladí ho*): Budeme vás na rukou nosit, tatínku!

ZUZANKA (*hladí ho*): A jak vás budeme mít rádi, taťoušku!

BARTOLO (*je dojat*): Táto, tatínku, taťoušku! Vida, tak já jsem ještě větší hlupák než tenhle pán. (*Ukazuje na Goussaupasse.*) Dělalí se mnou jako s dítětem. (*Marcelina a Zuzanka ho objímají.*) Pomalu, pomalu, ještě jsem neřekl ano. (*Obrátí se.*) A kam se poděla Jeho Milost?

FIGARO: Běžme za ním. Musíme z něho dostat poslední slovo. Kdyby si vzpomněl kout zase nějaké pikle, mohli bychom začít všechno od začátku.
VŠICHNI: Tak honem, honem! (*Vlekou Bartola ven.*)

DVACÁTÝ VÝSTUP

GOUSSAUPASSE (*sám*): Ještě větší hlu-hlupák, než tenhle pán! Takhle by si člověk mohl nejvýš na-nadávat sám, ale... Ty li-lidi tady nemají ani za m-mák slušného chování. (*Odejde.*)

ČTVRTÉ DĚJSTVÍ

Na jevišti zámecká galerie s velkými svícny a rozžatými lustry, ozdobená květinami, girlandami, zkrátka připravená k slavnosti. V popředí vpravo stolek s psacím náčiním a za ním křeslo.

PRVNÍ VÝSTUP

FIGARO, ZUZANKA.

FIGARO (*drží ji kolem pasu*): Tak co, miláčku, jsi spokojena? Maminka má dobře nabroušený, ale zlatý jazyk, když se jí podařilo zpracovat i toho jejího doktora! Ať se bránil, jak se bránil, nakonec si ji vezme a tvůj mrzoutský strýček musí sklapnout. Teď už zuří jenom pan hrabě, poněvadž naše svatba překazí jeho spády. Zasměj se přece trochu, že všechno tak dobře dopadlo.

ZUZANKA: Viděls jakživ něco tak podivného?

FIGARO: Raději řekni něco tak veselého. Chtěli jsme z Jeho Excelence vypáčit věno. A teď nám spadlo do rukou hned dvojí, ale ani jedno není od něho. Tebe pronásledovala zavilá sokyně, a mne zas týrala jako furie! A najednou se všechno obrátilo a našli jsme v ní nejlepší matku. Včera jsem byl ve světě docela sám, vidíš, a teď mám rodičů habaděj. Nejsou, pravda, tak vznešení, jak jsem si je maloval, ale nám stačí, nejsme přece tak ješitní jako nějakí boháči.

ZUZANKA: Ale z toho, co sis usmyslil, můj milý, a nač jsme čekali, se neuskutečnilo nic!

FIGARO: Ale náhoda, holčičko, to zařídila líp než my všichni dohromady. Tak to na světě chodí: člověk se tady pachtí, dělá si plány, urovnává si cestičku, a zatím štěstěna to někde za rohem vyřeší po svém: a od toho nenasytného dobyvatele, který by chtěl pohltnout celou zem, až k tomu mírumilovnému slepci, který se dává vodit svým psem, jsou všichni pouhými hříčkami jejích rozmarů. A to ještě často je ten slepec se psem veden líp, míň bývá zklamán v svých představách než ten druhý zaslepenec s celým svým komonstvem. – Ale ten rozkošný slepec, kterému se říká Amor... *(Opět ji něžně obejmě.)*

ZUZANKA: A na tom mně jediné záleží!

FIGARO: Dovol mi tedy, abych si zalaškoval a stal se tím hodným pejskem, který ho dovede k brance tvé rozkošné chaloupky, kde se uvelebíme na celý život.

ZUZANKA *(směje se)*: Amor a ty?

FIGARO: Já a Amorek.

ZUZANKA: A nebudete si hledat byteček jinde?

FIGARO: Kdybys mě při tom dopadla, tak ať tisíc miliónů záletníků...

ZUZANKA: Jen nepřeháněj: pověz pravdu.

FIGARO: Říkám ti nejpravdovateljší pravdu.

ZUZANKA: Ale jdi, ty hanbáři! Copak je několik pravd?

FIGARO: Toť se ví, že ano. Jakmile lidé jednou zjistili, že z toho, co dřív byl holý nerozum, se časem stává moudrost, a že ze starých nehorázných lží vznikly mohutné a velikánské pravdy, rozlišuje se tisíce druhů pravd. Třeba takové, co každý zná, ale netroufá si veřejně vyznávat, protože každou pravdu se nedoporučuje říkat, a jiné zas, které se halasně vytrubují, aniž kdo na něco dá, protože každé prav-

dě se nedoporučuje věřit, a pak jsou vášnivé přísahy, pohružky matek, sliby pijáků, závazky vysokých činitelů, pevné ceny obchodníků a tak to jde bez konce. Jenom má láska k Zuzance je pravda nejryzejší.

ZUZANKA: Mně se líbí, když máš takovou bláznivou radost. Aspoň vidím, že jsi šťastný. Ale promluvme si o té schůzce s hrabětem.

FIGARO: Raději o ní už nikdy nemluvme. Málem by mě byla stála Zuzanku.

ZUZANKA: Ty už tedy nechceš, aby k ní došlo?

FIGARO: Jestli mě máte ráda, Zuzanko, dejte mi čestné slovo, že ho tam necháte vystát důlek. To bude jeho trest.

ZUZANKA: Nerada jsem k tomu přivolila, ale zato s lehkým srdcem odmítnu. A víc už ani muk.

FIGARO: Svatá pravda?

ZUZANKA: Nejsem tak honěná jako vy. Já mám jen jedinou pravdu.

FIGARO: A budeš mě mít trochu ráda?

ZUZANKA: Moc.

FIGARO: To je málo.

ZUZANKA: Jak to?

FIGARO: Víš, jde-li o lásku, pak moc pořád ještě není dost.

ZUZANKA: V těchhle kličkách já se nevyznám. Ale milovat budu jen svého muže.

FIGARO: Drž slovo a budeš tou nejkrásnější výjimkou z pravidla. *(Chce ji obejmout.)*

DRUHÝ VÝSTUP

FIGARO, ZUZANKA, HRABĚNKA.

HRABĚNKA: Jestlipak jsem to neříkala?! Ať jsou, kde jsou, vždycky je najdete spolu. Dejte pokoj, Figaro, to se okrádáte sám, o svatbu, o všechno, co teprve má přijít, když vymáháte tyhle důvěrnosti. Už na vás čekají a jsou netrpěliví.

FIGARO: Máte pravdu, milostpaní, já se zapomněl. Ale ukážu jim na omluvu, co mě zdrželo. *(Chce odvést Zuzanku.)*

HRABĚNKA *(zadrží ji)*: Přijde hned za vámi.

TŘETÍ VÝSTUP

ZUZANKA, HRABĚNKA.

HRABĚNKA: Máš všechno, abychom si mohly vyměnit šaty?

ZUZANKA: Nic nepotřebujeme, milostpaní. Dostaveníčko nebude.

HRABĚNKA: Vy jste si to rozmyslila?

ZUZANKA: Figaro.

HRABĚNKA: To znamená, že mě podvádíte.

ZUZANKA: Božíčku můj!

HRABĚNKA: Jak znám Figara, ten by si přece nenechal ujít věno.

ZUZANKA: Ach, co si to, milostpaní, myslíte?!

HRABĚNKA: Nakonec jste se přece jen domluvila s hrabětem a teď vás mrzí, že jste mi prozradila jeho spády. Vždyť do vás vidím. Nechte mě. *(Chce odejít.)*

ZUZANKA *(padne na kolena)*: Pro milostivé nebe! Ani nevíte, milostpaní, jak Zuzance ubližujete! A vždycky jste ke mně byla tak dobrá, i to věno mi dáváte!...

HRABĚNKA *(zvedá ji)*: Ale vždyť... ani nevím, co povídám! Když se v zahradě budu vydávat za tebe, nemusíš tam přece jít ty, dušinko, dodržíš slovo, které jsi dala manželovi, a jenom mi pomůžeš, aby se můj muž zas vrátil ke mně.

ZUZANKA: Bože, to jste mě potrápila!

HRABĚNKA: To je z toho, že už nevím, čím jsem. *(Políbí ji na čelo.)* Kde máš mít tu schůzku?

ZUZANKA *(políbí jí ruku)*: Uvázlo mi v hlavě jen slovo zahrada.

HRABĚNKA *(ukáže na stůl)*: Vezmi pero a určíme mu, kde to má být.

ZUZANKA: Psát mu?!

HRABĚNKA: Nic jiného nezbývá.

ZUZANKA: Kdybyste aspoň sama, milostpaní!...

HRABĚNKA: Všechno беру na sebe. *(Zuzanka usedá, hraběnka diktuje.)* Nová píseň na nápěv: ...*Jak bude krásně dnes, až večer pod kaštany... Jak bude krásně dnes...*

ZUZANKA *(píše)*: Až večer pod kaštany... a dál?

HRABĚNKA: Obáváš se, že to nepochopí?

ZUZANKA *(znovu pročítá, co napsala)*: To stačí. *(Skládá lístek.)* Čím to mám zapečetit?

HRABĚNKA: Špendlíkem, pospěš si! Současně se hodí za odpověď. Připiš na rub: *vraťte mi pečeť.*

ZUZANKA *(píše a usmívá se)*: Ach, pečeť!... Tahle vypadá, milostpaní, přece jenom veseleji než ta na tom dekretu!

HRABĚNKA *(bolně se rozpomene)*: Ach!

ZUZANKA *(hledá u sebe)*: A já tu zrovna nemám žádný špendlík!

HRABĚNKA *(rozpíná šaty)*: Vezmi si tenhle. *(Cherubínova stuha jí vypadne z výstřihu.)* Ach, má stuha!

ZUZANKA *(zvedne ji)*: To je toho nezbedy! Že jste ale byla tak krutá a...?

HRABĚNKA: Měla jsem mu ji nechat na ruce? To by tak bylo! Dejte mi ji!

ZUZANKA: Přece ji takhle milostpaní nebude nosit. Ještě je na ní krev toho mládenečka.

HRABĚNKA (*vezme si zas stuhu*): Báječně se mi hodí pro Fanyнку... až mi zas přinese nějakou kytici.

ČTVRTÝ VÝSTUP

MLADÁ PASTÝŘKA, CHERUBÍN *převlečený za dívku*. FANYNKA *a mnoho děvčat stejně oděných jako ona; nesou kytice*. HRABĚNKA, ZUZANKA.

FANYNKA: To jsou, milostpaní, děvčata ze vsi. Přinesla vám květiny.

HRABĚNKA (*rychle schová stuhu*): Jsou rozkošné. Mrzí mě, děvčátka, že vás všechny neznám. (*Ukáže na Cherubína.*) Čípak je tahle půvabná holčička, co se tak skromně tváří?

JEDNA PASTÝŘKA: To je moje sestřenka, milostpaní. Přišla sem jenom na svatbu.

HRABĚNKA: Je hezounká. Když nemohu pobrat všech dvacet kytic, poctím aspoň tu cizí dívku. (*Vezme si kytici od Cherubína a políbí ho na čelo.*) Jak se začervenala! (*K Zuzance.*) Nezdá se ti, Zuzko, ... že je někomu podobná?

ZUZANKA: Opravdu, k nerozeznání.

CHERUBÍN (*stranou, tiskne ruku k srdci*): Ach, ten polibek neplatil mně!

PÁTÝ VÝSTUP

DÍVKY, CHERUBÍN *uprostřed mezi nimi*, FANYNKA, ANTONIO, HRABĚ, HRABĚNKA, ZUZANKA.

ANTONIO: A já vám zas říkám, Milosti, že tu je. Oblékaly ho u Fanyanky, zůstaly tam celé jeho šaty. Tady máte jeho klobouk od uniformy. Ten jsem vytáhl z toho balíku. (*Přistoupí k dívkám, všechny si je prohlíží, a když pozná Cherubína, sejme mu ženský čepec, čímž uvolní jeho dlouhé vlasy, spletené do důstojnického copánku. Nasadí mu na hlavu služební klobouk a říká:*) Vida našeho oficírka, krucinál!

HRABĚNKA (*couvne*): Proboha!

ZUZANKA: Je to ale uličník!

ANTONIO: A neříkal jsem vám hned, že to byl on?!...

HRABĚ (*je rozhněván*): Tak co, paní?

HRABĚNKA: Tak co, pane! Jsem překvapena ještě víc než vy a mrzí mě to při nejmenším zrovna tolik jako vás.

HRABĚ: : Prosím. Ale co dneska ráno?

HRABĚNKA: Pokládala bych za hřích ještě teď vám něco zatajovat. Ano, byl u mne. Připravovali jsme ten žertík, který tahle děcka právě provedla. Překvapil jste nás, když jsme ho oblékaly. A protože jste vždycky tak ukvapený, on prchl, já byla zmatená a všeobecné zděšení to dovršilo.

HRABĚ (*zlostně k Cherubínovi*): Proč jste neodjel?

CHERUBÍN (*strhne klobouk*): Milosti...

HRABĚ: Potrestám tě pro neuposlechnutí rozkazu.

FANYNKA (*s drzou naivností*): Milosti, vyslechněte mě! Víte, že pokaždé, když mě chodíte líbat, vždycky mi říkáte: budeš-li mě mít ráda, Fanynko, dostaneš, co budeš chtít.

HRABĚ (*začervená se*): Já? Já, že to řekl?

FANYNKA: Ano, Milosti. A tak, místo abyste Cherubína trestal, dejte mi ho za muže a já vás budu mít ráda k zbláznění.

HRABĚ (*stranou*): Nalítnout nějakému pážeti!

HRABĚNKA: Teď bych zas já mohla říkat: tak co, pane? To dítě se přiznalo stejně naivně jako já, a má pravdu hned ve dvou věcech: dávám-li já vám kdy příčinu k znepokojení, děje se to vždycky bezděky a nechtěně, kdežto vy naopak děláte všechno, abyste zvětšil a potvrdil mé obavy.

ANTONIO: Tak vy taky, Milosti? Ale šlaka, já jí ukážu, zač je toho loket, jako nebožce její mámě, dej jí Pámbu nebe... Copak teď to ještě nic není, ale jak milostpaní dobře ví, když potom takové holčičky jednou vyrostou...

HRABĚ (*je přiveden z míry, stranou*): Tady je určitě nějaký zloduch, který mi všechno dělá na potvoru!

ŠESTÝ VÝSTUP

DÍVKY, CHERUBÍN, ANTONIO, FIGARO, HRABĚ, HRABĚNKA, ZUZANKA.

FIGARO: Milosti, jestli nám už ta děvčata nepustíte, tak ze slavnosti nebude nic a ani si nezatančíme.

HRABĚ: Vy byste chtěl tančit? Co vás to napadá! Když máte vyvrtnutou nohu po tom ranním pádu!

FIGARO (*pohybuje nohou*): Ještě trochu mě to bolí, ale to už nic není. (*K dívkám.*) Tak pojdte, děťátka, pojdte!

HRABĚ (*vrátí ho*): Měl jste z pekla štěstí, že na těch záhonech byla jen měkká hlína!

FIGARO: Vážně, to jsem tedy měl, poněvadž jinak...

ANTONIO (*vrátí ho*): A když dopadal, tak se ještě přikrčil.

FIGARO: Být šikovnější, zůstal jsem asi trčet ve vzduchu, ne? (*K dívkám.*) Tak co, slečinky, půjdeme?

ANTONIO (*vrátí ho*): A to páže mezitím tryskem uhánělo na koni do Sevilly?

FIGARO: Tryskem, nebo krokem!...

HRABĚ (*vrátí ho*): A vy jste měl jeho dekret v kapse?

FIGARO (*je trochu udiven*): Toť se ví, ale nač ten výslech? (*K dívkám.*) Tak jdem, děvčata!

ANTONIO (*přitáhne Cherubína za ruku*): Ale tady jedna tvrdí, že můj nastávající synoveček je kůže proľhaná.

FIGARO (*překvapeně*): Cherubín!... (*Stranou.*) Hrom aby do toho kluka darebného!

ANTONIO: Co, už jsme doma?

FIGARO (*přemýšlí, jak se z toho dostat*): Ano... ano... Jakou báchorku si zas vymyslíl?

HRABĚ (*chladně*): Žádnou báchorku. Řekl, že na ty fialky skočil on.

FIGARO (*přemýšlivě*): Nu, když to řekl, proč ne?! O to, co nevím, se přece nehádám.

HRABĚ: Takže i vy i on jste...?

FIGARO: A divíte se? Taková skákací horečka je nakažlivá. Jen si vzpomeňte na Panurgovy ovce. A když vás, Milosti, popadne zlost, to by se každý raději odvážil třeba...

HRABĚ: Jděte? A hned dva najednou! ...

FIGARO: Třeba dva tucty by jich vyskákaly. A co je konečně na tom, Milosti? Hlavně, že si nikdo neublížil. (*K dívkám.*) Tak co, půjdete, nebo ne?

HRABĚ (*neovládne se už*): Budeme si dělat ze sebe blázny?

Zazní fanfára.

FIGARO: Už je tu znamení k svatebnímu pochodu. Na místa, děťátka, na místa! Pojdme, Zuzanko, podej mi rámě. *(Všichni vyběhnou, zůstane jen Cherubín se sklopenou hlavou.)*

SEDMÝ VÝSTUP

CHERUBÍN, HRABĚ, HRABĚNKA.

HRABĚ *(dívá se za Figarem)*: Viděli jste už něco drzejšího? *(K pážeti.)* A vy, pane tichošlápku, co se tváříte tak stydlivě, honem se běžte převléknout a dnes večer mi nechoďte na oči.

HRABĚNKA: Bude se hrozně nudit.

CHERUBÍN *(vyhrkne)*: Nudit? Odnáším si na čele takové štěstí, že bych za ně rád sto let v žaláři odseděl. *(Nasadí si klobouk a odběhne.)*

OSMÝ VÝSTUP

HRABĚ, HRABĚNKA.

HRABĚNKA *se prudce ovívá a mlčí*.

HRABĚ: Co to má s tím štěstím na čele?

HRABĚNKA *(v rozpacích)*: Nejspíš... nejspíš, že má poprvé na hlavě důstojnický klobouk. Děti si přece se vším tak vyhrají. *(Chce odejít.)*

HRABĚ: Vy nezůstanete s námi, hraběnko?

HRABĚNKA: Víte, že mi není dobře.

HRABĚ: Aspoň na okamžik, už kvůli té své chráněnce. Nebo bych si myslel, že se hněváte.

HRABĚNKA: Už jsou tu oba svatební páry, posadme se, ať je uvítáme.

HRABĚ *(stranou)*: Svatba! Co naplat?! Nezbyvá než kousnout do toho kyselého jablka.

HRABĚ s HRABĚNKOU *se usadí po straně galerie*.

DEVÁTÝ VÝSTUP

HRABĚ, HRABĚNKA – *oba sedí*. Hudba hraje španělský tanec s kastanětami v pochodovém rytmu.

Průvod:

HAJNÍ s puškami na rameni,

SOUDNÍ ZŘÍZENEC, PŘÍSEDÍCI, GOUSSAUPASSE.

VESNÍČANÉ a VESNÍČANKY *ve svátečních šatech*.

DVĚ DÍVKY *nesou panenský čepce s bílými pery*,

JINÉ DVĚ DÍVKY *s bílým závojem*.

DALŠÍ DVĚ DÍVKY *nesou rukavice a kytici*.

ANTONIO *vede ZUZANKU jako ten, kdo ji provdává za FIGARA*.

JINÉ DÍVKY *nesou podobný čepce, závoj a bílou kytici pro MARCELINU*.

FIGARO *vede MARCELINU, aby ji dal DOKTOROVI, který ne- se velkou kytici a uzavírá průvod*. Když dívky přecházejí kolem hraběte, odevzdávají sluhům ZUZANČINU a MARCELININU *svatební výstroj*.

VESNÍČANÉ a VESNÍČANKY *utvořili dvě řady po obou stranách sálu*. Tančí se *repetice fandanga s kastanětami podle zaznamenané melodie*. Pak se hraje *závěr dueta, při němž ANTONIO převádí ZUZANKU k HRABĚTI*.

ZUZANKA *poklekne*. Zatím co jí hrabě nasazuje čepce a závoj a odevzdává jí kytici, dvě dívky *zpívají následující duet*.

*Pěj, mladá nevěsto, o vzácné laskavosti
pána, jenž šlechetně práv nad tebou se vzdá:
nad vlastní rozkoší zvítězil v počestnosti,
jako sníl čistou tě ženichu odevzdá.*

ZUZANKA klečí a při posledních verších dueta zatahá hraběte za plášť a ukáže mu lístek. Ruku, jíž je obrácena k obecnstvu, zvedne k hlavě a podá tak lístek hraběti, který předstírá, že jí upravuje čepec.

HRABĚ potají lístek ukryje, zpěv dueta končí. Nevěsta vstane a udělá velikou poklonu.

FIGARO ji přijímá z rukou hraběte a spolu s ní pak ustoupí na druhou stranu sálu, takže se octnou poblíž Marceliny. Mezitím se tančí druhá repríza fandanga.

HRABĚ, který si chce honem přečíst obdržení lístek, postoupí na okraj jeviště a vytahuje papír ze záňadří. Ale když jej vyndává, učiní pohyb člověka, který se hrozně píchl do prstu. Třepe prstem, tiskne ho a saje. Pohlédne na papír sepnutý špendlíkem.

HRABĚ: (Pokud mluví on a po něm Figaro, orchestr hraje pianissimo.) Čert aby ty ženské, do všeho musí nastrkat špendlíky! (Hodí špendlík na zem, potom si přečte lístek a políbí jej.)

FIGARO (který to všechno pozoroval, říká matce a Zuzance): Je to milostné psaníčko. Asi mu je podstrčilo některé z těch děvčat, když přecházelo kolem něho. Bylo sepnuté špendlíkem, a on se o něj pořádně píchl.

Znovu začíná tanec. Když si HRABĚ lístek přečetl, obrátí ho a spatří výzvu, aby jako odpověď vrátil pečeť. Hledá po zemi, konečně špendlík najde a zastrčí si ho do rukávu.

FIGARO (k Zuzance a Marcelině): Co pochází od milované bytosti, všechno je nám drahé. Vida, dokonce sbírá i ten špendlík. Je to divný patron!

ZUZANKA se mezitím pohledy dorozumívá s HRABĚNKOU. Tanec končí, opakuje se závěr dueta. FIGARO vede MARCELINU k HRABĚTI jako předtím ANTONIO ZUZANKU. Ve chvíli, kdy HRABĚ uchopí čepec a má začít duet, je situace přerušena výkřiky.

SOUDNÍ SLUHA (křičí u dveří): Stůjte, pánové! Všichni nemůžete dovnitř!... Strážte sem! Strážte!

HAJNÍ rychle odejdou ke dveřím.

HRABĚ (vstane): Co se děje?

SOUDNÍ SLUHA: Je tu pan Bazilio, Milosti, a s ním celá ves, poněvadž si zpíval do kroku.

HRABĚ: Ať vstoupí sám.

HRABĚNKA: Dovolte, abych odešla.

HRABĚ: Nezapomenu vám, že jste mi vyhověla.

HRABĚNKA: Zuzanko... Za chvíli se vrátí. (Stranou k Zuzance.) Pojďme si vyměnit šaty. (Odejde se Zuzankou.)

MARCELINA: Z toho nikdy nic dobrého nekouká.

FIGARO: Však já už ho naučím skákat na jinou notu!

DESATÝ VÝSTUP

PŘEDEŠLÍ mimo HRABĚNKU a ZUZANKU, BAZILIO s kytarou, PABLESQUE.

BAZILIO (*vstupuje a zpívá na nápěv závěrečné písničky*):

*Srdce věrná, s pohrdáním
k láskám křídel větrných,
přestaňte už s krutým lkáním.
Copak ve změně je hřích?
Proč má láska křídla, trala,
Ne-li, aby přelétala,
Ne-li, aby přelétala,
Ne-li, aby přelétala?*

FIGARO (*přistoupí k němu*): Toť se ví, že jen proto jí vyrostla křídla. Co jste ráčil mínit tím koncertním vystoupením, vážený příteli?

BAZILIO (*ukazuje na Pablesqua*): Když jsem Jeho Milosti dokázal svou poslušnost a obveselil tohoto pána, který je jeho hostem, že bych se snad mohl teď zas já dožadovat spravedlnosti.

PABLESQUE: A jéje, milostpane, ten mě tím svým kdákáním pěkně obveselil!...

HRABĚ: Co tedy chcete, Bazilio?

BAZILIO: To, co mi náleží, Milosti, ruku slečny Marceliny. Přicházím protestovat...

FIGARO (*přiblíží se*): Vy už jste asi dlouho neviděl, pane, žádného blázna?

BAZILIO: Právě se na něho dívám, pane.

FIGARO: Když v mých očích máte tak dokonalé zrcadlo, něco vám teď řeknu a dávejte dobře pozor, co se v nich stane. Kdybyste hnul jen brvou s úmyslem přiblížit se paní...

BARTOLO (*směje se*): Nač to? Jen ho nech mluvit.

GOUSSAUPASSE (*vstoupí mezi ně*): Je-je třeba, aby se dva přátelé...

FIGARO: My a přátelé?!

BAZILIO: To se vám povedlo!

FIGARO: Snad proto, že píše kantáty pro svíčkové báby?

BAZILIO (*rychle*): A on zas verše na cikorku?

FIGARO (*rychle*): Takový šumař!

BAZILIO (*rychle*): Taková drbna novinová!

FIGARO (*rychle*): Kostelní myš!

BAZILIO (*rychle*): Diplomatický jockey!

HRABĚ (*sedí*): Že se nestydíte, oba dva!

BAZILIO: Uráží mě, kde může.

FIGARO: To jste uhodl. Jen kdyby to bylo možné!

BAZILIO: Všude vykládá, že jsem pitomec.

FIGARO: Pokládáte mě snad za ozvěnu?

BAZILIO: A to, prosím, všichni slavní pěvci chodili ke mně na kondice.

FIGARO: A teď kvičí ještě více.

BAZILIO: Vidíte, že nepřestane!

FIGARO: A proč taky, když je to pravda? Jsi nějaký kníže, aby ti člověk musel mazat med kolem huby? Když si nemůžeš vydržovat pochlebníka, nauč se snášet pravdu, taškáři! A jestli se jí ode mne bojíš, kdo tě sem zval, abys nám kazil veselku?

BAZILIO (*k Marcelině*): Slíbila jste, že mi dáte přednost, nebudete-li do čtyř let pod čepcem? Odpovězte: ano, nebo ne?

MARCELINA: Ale pod jakou podmínkou.

BAZILIO: Že budu ochoten přijmout za vlastního nějakého vašeho ztraceného syna, kdybyste ho náhodou našla.

VŠICHNI: Už se našel.

BAZILIO: No a co na tom?

VŠICHNI (*ukazují na Figara*): Tady ho máte.

BAZILIO (*zděšeně couvne*): Tenhle ďábel?

GOUSSAUPASSE (*k Baziliově*): To se tedy zříkáte jeho drahé ma-matinky?

BAZILIO: Co by mě mohlo potkat strašlivějšího než se stát otcem takového šibeničnicka?!

FIGARO: Než se stát jeho synem! To si přece jen nezasloužím.

BAZILIO (*ukazuje na Figara*): Než tohle vyženit, to raději nic. Už jsem se zařekl. (*Odejde.*)

JEDENÁCTÝ VÝSTUP

PŘEDEŠLÍ *mimo* BAZILIA.

BARTOLO (*směje se*): Cha! Cha! Cha! Cha!

FIGARO (*skáče radosti*): Nakonec tu svou přece jen dostanu za ženu.

HRABĚ (*stranou*): A já za milenku. (*Vstane.*)

GOUSSAUPASSE (*k Marcelině*): A vš-všichni jsou spokojeni.

HRABĚ: Ať vyhotoví obě smlouvy. Podpíšu je.

VŠICHNI: Vivat! (*Odcházejí.*)

HRABĚ: Musím si na hodinku odpočinout. (*Chce odejít s ostatními.*)

DVANÁCTÝ VÝSTUP

PABLESQUE, FIGARO, MARCELINA, HRABĚ.

PABLESQUE (*k Figarovi*): A já jdu připravovat ohňostroj. Říkali, že bude pod kaštiny.

HRABĚ (*přiběhne zpátky*): Který pitomec to nařídil?

FIGARO: Co je na tom špatného?

HRABĚ (*ostře*): A když paní hraběnce není dobře, odkud by se asi dívala na ten ohňostroj? Udělejte ho na terase, proti jejímu pokoji.

FIGARO: Rozuměls, Pablesque? Na terase.

HRABĚ: Pod kaštiny! To je nápad! (*Na odchodu, stranou.*)
Ještě by mi podpálili dostaveníčko!

TŘINÁCTÝ VÝSTUP

FIGARO, MARCELINA.

FIGARO: Takový záchvat ohleduplnosti k své choti! (*Chce odejít.*)

MARCELINA (*zadrží ho*): Na slovíčko, synáčku! Chci si s tebou ještě něco vyřídit: zvrácený cit mě vedl k tomu, že jsem byla nespravedlivá k tvé roztomilé ženě. Podezřívala jsem ji, že je smluvena s hrabětem, ačkoli jsem od Bazilia dobře věděla, že ho vždycky příkře odbývala.

FIGARO: Já že bych něco dal na takové ženské popichování? Co vás napadá! To znáte špatně svého syna. Mě neobalamutí ani ta nejprohnanější. To mohu směle prohlásit.

MARCELINA: Šťastný člověk, kdo si tolik věří, synáčku. Protože žárlivost...

FIGARO: ... Je jenom hloupou dcerou pýchy, anebo nemocí bláznů. Na to já, matko, mám svou filozofii... docela nezvratnou. A kdyby mě Zuzanka jednoho dne podvedla, odpouštím jí už předem. Ale musí se notně přičinit... (*Obrátí se a spatří Fanyнку, která tam leluje.*)

ČTRNÁCTÝ VÝSTUP

FIGARO, FANYNKA, MARCELINA.

FIGARO: Ale, ale... sestřenička poslouchala?

FANYNKA: Ne, kdepak. To je prý neslušné.

FIGARO: To je sice pravda, ale poněvadž se to leckdy vyplácí, každý taky neodolá.

FANYNKA: Já se jenom dívala, jestli tu někdo není.

FIGARO: Vida, jak už je podšitá, nezdárnice malá! Však vy dobře víte, že tady nemůže být.

FANYNKA: Kdo?

FIGARO: Cherubín.

FANYNKA: Toho nehledám. To já dobře vím, kde je. Hledám sestřenku Zuzanku.

FIGARO: A copak jí chce moje malá sestřenička?

FANYNKA: Vám já to, bratránku, povím. – Chci... chci ji jenom vrátit špendlík.

FIGARO (*ostře*): Špendlík! Špendlík!... a od koho, ty darebo? To jste se brzy naučila čistému řemes... (*Vzpamatuje se a hovoří mírně.*) Že jste se brzy naučila dobře vyřizovat vzkazy, Fanyňko. Jste opravdu ochotná a zdvořilá sestřenička...

FANYNKA: Na koho se tedy čertíte? Já jdu odtud.

FIGARO (*zadrží ji*): Ale ne, ne, vždyť já jenom žertuji. Pan hrabě ti přece řekl, abys ten špendlík dala Zuzance. Spínal takový papírek, co držel v ruce. Vidíš, že vím všechno.

FANYNKA: Proč se tedy ptáte, když to víte sám tak dobře?

FIGARO (*hledá odpověď*): Poněvadž by mě hrozně bavilo vědět, jak tě asi pan hrabě pověřil tímhle posláním.

FANYNKA (*prostoduše*): Zrovna tak, jak to povídáte: *Podívej, Fanyňko, dej tenhle špendlíček své krásné sestřence. Stačí, když jí řekneš, že to je pečeť od kaštanů.*

FIGARO: Od kaštanů?...

FANYNKA: *Od kaštanů.* Pravda, pak ještě dodal: *Dej pozor, ať tě nikdo nevidí.*

FIGARO: Musíš tedy poslechnout, sestřenko. Naštěstí tě nikdo neviděl. Jen to hezky vyříd, ale neříkej Zuzance víc, než ti Jeho Milost poručila.

FANYNKA: Proč bych ji taky měla víc říkat? Vy mě pokládáte za nějaké dítě, bratránku. (*Odhopsá.*)

PATNÁCTÝ VÝSTUP

FIGARO, MARCELINA.

FIGARO: Tak co, maminko?

MARCELINA: Nu co, synáčku?

FIGARO (*jako by se dusil*): Tohle tedy už!... Tady se ale dějí věci!...

MARCELINA: Jaképak věci? Co se děje?

FIGARO (*tiskne ruce k hrudi*): To, co jsem právě slyšel, maminko, mi tady sedí jako balvan.

MARCELINA (*směje se*): To srdce plné důvěry a spolehnutí bylo tedy jen jako nafouknutý míč? Stačil špendlíček – a splasklo!

FIGARO (*zuřivě*): Špendlíček, maminko! Ale když je to ten, co sebral!

MARCELINA (*připomíná mu, co řekl předtím*): Žárlivost! Na to já, matko, mám svou filozofii. Docela nezvratnou. A kdyby mě Zuzanka jednoho dne doběhla, odpouštím jí...

FIGARO (*prudce*): To víte, maminko, co na srdci, to na jazyku! Zkuste dát tomu nejlhostejnějšímu soudci rozsoudit vlastní spor a uvidíte, jak bude vykládat zákony! – Teď už se nedivím, že ho ten ohňostroj tak rozkatil! – Ale ať si nemyslí kočička s pichlavými

špendlíčky, s těmi kaštany to ještě nevyhrála, matko! Se svatbou jsme sice už dost daleko, abych měl plné právo se vztekat, ale tak ženatý zas nejsem, abych si nemohl vzít jinou a tuhle nechat...

MARCELINA: Teď jsi tomu dal! Všecko ať se zhatí pro pouhé podezření! Řekni, kde máš jaký důkaz, že vodí zá nos tebe, a ne hraběte? Dal sis práci, abys ji dobře porozuměl, že ji takhle nadobro odsuzuješ? Víš, jestli vůbec půjde pod ty kaštany? A s jakým úmyslem? Co tam bude povídat? Co tam udělá? To jsem si myslila, že máš zdravější úsudek!

FIGARO (*nadšeně jí líbá ruku*): Máte pravdu; maminko, máte pravdu, pravdu, tisíckrát pravdu! Ale povolme taky něco, maminko, lidské slabosti. Člověku to pomůže. Opravdu, přesvědčme se napřed, než ji obviníme nebo něco podnikneme. Víím, kde je to dostaveníčko. Sbohem, maminko. (*Odejde.*)

ŠESTNÁCTÝ VÝSTUP

MARCELINA (*sama*): Sbohem. Však já to taky víím. Jeho jsem ukrotila, ale teď se podívejme Zuzance po stopě. Anebo spíš ji budu varovat. Vždyť je to taková roztomilá potvůrka! A pokud nás nerozeštve osobní zájem, my nebohé, utiskované ženy vždycky máme sklon táhnout za jeden provaz proti těm domýšlivým, hrozným... (*usměje se*) a přece jen trochu hloupým mužským. (*Odejde.*)

PÁTÉ DĚJSTVÍ

Na jevišti prostranství v parku, obklopené kaštany. Po pravé i po levé straně pavilón, besídka nebo zahradní chrámeček. V pozadí vyzdobená mýtinka, vpředu drnové sedátko. Je tma.

PRVNÍ VÝSTUP

FANYNKA (*sama, v jedné ruce má dva suchary a pomeranč, v druhé rozžatou papírovou svítilnu*): Říkal v levém pavilónu. To je tenhle. – Ale kdyby nepřišel hned, tak ta má rolička... Ti hrubiáni v kuchyni mi nechtěli dát ani pomeranč a dva suchary! – Pro koho, slečno? – To víte, pane, že pro někoho. – Však my víme. – A i kdyby: kvůli tomu, že ho Jeho Milost nechce vidět, má snad umřít hlady? – Stálo mě to sice pořádnou pusou na tvář... ale kdoví, třeba mi ji vrátí. (*Spatří Figara, který si ji přišel prohlédnout. Vykřikne.*) Ach!... (*Uteče do levého pavilónu.*)

DRUHÝ VÝSTUP

FIGARO, *přes ramena dlouhý plášť a širák se sklopenou střechou*, BAZILIO, ANTONIO, BARTOLO, GOUSSAU-PASSE, PABLESQUE, *zástup sluhů a dělníků*.

FIGARO (*je napřed sám*): To je Fanyinka! (*Zběžně se podívá na ostatní, jak postupně přicházejí, a nevládně zdraví*): Dobrý den, pánové, dobrý večer. Jste tu všichni?

BAZILIO: Ti, které jsi sem nahnal.

FIGARO: Kolik asi tak je?

ANTONIO (*pohlédne vzhůru*): Měsíc už jistě vyšel.

BARTOLO: Co nekalého zase máš za lubem? Vypadá jako spiklenec!

FIGARO (*podrážděně*): Nepřišli jste snad, prosím vás, na zámek kvůli svatbě?

GOUSSAUPASSE: No o-ovšem.

ANTONIO: Šli jsme tam dolů do parku počkat si, až ohlásí začátek slavnosti.

FIGARO: Dál už nemusíte chodit, pánové. Tady, pod kaštany, oslavíme počestnou pannu nevěstinku, kterou si беру, a ušlechtilého pána, který si ji vyhlédl.

BAZILIO (*rozpomene se, co se za den událo*): Á, pravda, já už vím, oč jde. Poslechněte mě a pojďme odtud. Bude tu nějaké dostaveníčko. Všecko vám vysvětlím tady za rohem. –

GOUSSAUPASSE (*k Figarovi*): My zas př-přijdeme.

FIGARO: Až mě uslyšíte volat, hned sem přiběhněte. A jestli ta podívaná nebude stát za to, můžete Figara zneuctít jaksepatri.

BARTOLO: Ale vzpomeňte si, že rozumný člověk si s velkými pány nic nezačíná.

FIGARO: Však já vím.

BARTOLO: Poněvadž už svým postavením nás vždycky mají v hrsti.

FIGARO: A to ještě zapomínáte, že jsou mazaní. Ale pamatujte si taky, že s tím, kdo je ustrašený, si každý darebák může dělat co chce.

BARTOLO: To je pravda.

FIGARO: A že se po své ctihodné matce jmenuji *de Challevostre*.

BARTOLO: Ten je za devět čertů!

GOUSSAUPASSE: To-to je.

BAZILIO (*stranou*): Hrabě se Zuzankou se dali dohromady beze mne? Pěkné nadělení – ale já se nezlobím.

FIGARO (*k sluhům*): A vy, kluci mizerní, jak jsem vám nařídil, ať mi to tu všude kolem řádně prosvítíte! Nebo jestli některého z vás popadnu, jako že bych vraždil na potkání... (*Chytne za rameno Pablesqua a zacloumá jím.*)

PABLESQUE (*utíká s křikem a pláčem*): A, á, ó, ó! Zatracený surovec!

BAZILIO (*na odchodu*): Aby vás pámbu při dobrém humoru zachovati ráčil, pane ženichu! (*Odchází.*)

TŘETÍ VÝSTUP

FIGARO (*sám, přechází ve tmě, hovoří velmi zasmušile*): Ó ženo! Ženo! Ženo! Stvoření slabé a šalebné!... Žádný tvor nemůže zapřít svůj pud. Znamená to, že tedy musíš klamat? Mně živou mocí odpírala, když jsem ji o to snažně prosil před její paní. A teď, kdy mi dala slovo, dokonce při samém obřadu... A ten zrádce se ještě smál, když to četl, zatím co já jako pitomec!... Ne, pane hrabě, nedostanete ji... nedostanete. Protože jste velký pán, myslíte si o sobě bůhvíco!... Urozenost, majetek, hodnosti, úřady, to člověk lehko zpychne! Ale zač máte tolik výhod, co jste vykonal? Ráčil jste se narodit – toť vše. Ostatně jako člověk – nic zvláštního! Kdežto já, prachzatra, utopený tamhle někde v bezejmenném davu, já musel, jen abych se protloukl, vynaložit víc rozumu a víc důmyslu, než ho bylo třeba za sto let k vládě nad celým Španělskem. A vy se chcete se mnou pustit do křížku... Někdo jde... to

je ona... ne, nikdo. – Po čertech tmavá noc, a já tu vyvádím jak manžel – paroháč, třebaže jsem ještě nedopečený manžel! (*Usedne na lavičku.*) Mám já to stejně prapodivný osud! Nevím ani, čím jsem dítě, ukradnou mě lupiči, vychovávají si mě po svém, a když se mi takový život zprotiví a chci nastoupit poctivou cestu, odevšad mě vyhánějí! Učím se chemii, farmacii, chirurgii, a všečen vliv velkomožného pána mi stěží dopomůže k zvěrolékařské kudle! – Když mám dost takového trápení nemocných zvířat a chci začít z docela opačného konce, po hlavě se vrhnu do divadla. Kdybych si byl raději uvázal kámen na krk! Spíchnu komedii ze života v harému. Jako španělský autor se domnívám, že si mohu bez rozpaků smlsnout na Mohamedovi. Ale vtom už nějaký vyslanec... bůhví odkud, si stěžuje, že svými verši urážím Vysokou Portu, Persii, část poloostrova indického, celý Egypt, království kyrenské, tripolské, tuniské, alžírské a marocké. A má komedie shoří, jen abychom se zalichotili machometánským knížatům, z nichž ani jeden určitě neumí číst, ale zato všichni nám důkladně dávají na frak a ještě nadávají *křesťanských psů!* – Když nemohou ducha ujařmit, mstí se mu alespoň všelijakým týráním. – Tváře mi vpadly; lhůta prošla, zdálky už jsem viděl přicházet děsivého exekutora s perem zastrčeným v paruce. Strachy a vzteky se jen tetelím, ale vzchopím se. Je položena otázka o podstatě bohatství. A poněvadž člověk nemusí vlastnit to, o čem chce uvažovat, nemaje ani vindry, píšu o hodnotě peněz a o jejich čistém výnosu. Ale to už se dívám z bryčky, jak kvůli mně spouštějí padací most v pevnosti, kde jsem hned u vrat zanechal svobodu i naději. (*Vstane.*) Kdybych tak

mohl popadnout jednoho z těch jepičích mocipánů, kteří s lehkým srdcem rozkazují a páší jenom zlo! Popadnout ho tak, když je pěkně v nemilosti, když mu spadne hřebínek, já bych mu pověděl..., že vytištěná slátanina má váhu leda tam, kde nesmí kolovat, že bez svobodné kritiky nelze ani upřímně chválit a že jen bezvýznamní lidé se bojí bezvýznamných knížek. (*Opět usedá.*) Když je omrzelo živit nepatrného strážníka, vyhodili mě jednoho krásného dne na ulici. A poněvadž člověk musí jíst, i když není ve vězení, znovu jsem si přiřízl husí brk a vyptávám se na potkání, co asi tak je teď ve vzduchu. Říkají, že zatím co jsem šetřil kapsu po bytem v ústraní, byl v Madridu zaveden systém volného prodeje výrobků, který se prý dokonce vztahuje i na tiskoviny. A nebudu-li se v svých spisích zmiňovat ani o vrchnosti, ani o náboženství, ani o politice, ani o morálce, ani o vysokých úřednících, ani o vlivných osobách, ani o Opeře, ani o jiných divadlech, prostě o ničem, na čem někomu něco záleží, mohu prý všechno tisknout svobodně, pod dozorem dvou nebo tří cenzorů. Abych využil té sladké svobody, ohlásím časopis a nazvu ho, protože nikomu nechci lézt do zelí, *Zbytečný list*. Juj! Hned se na mne vyřítilo tisíc pokoutních pisálků. Zastavili mě. A tak jsem byl zas na dlažbě! – Málem jsem už propadl zoufalství. Vzpomněli si na mne s jedním místem, pro něž jsem se na neštěstí hodil. Potřebovali účetního – dostal to tanečník. Nezbylo mi než krást. Stal jsem se bankéřem při farau. Lidičky dobří, na večeri jsem, toť se ví, nechodil domů, uctivě mě zvali, jak se říká, *v lepších rodinách*, a nechávali si tři čtvrtiny čistého zisku. Snad bych se byl už postavil zas na nohy, začínal jsem

dokonce chápat, že člověk vydělá víc, když v tom umí chodit, než když něco umí. Ale poněvadž všeko okolo mne kradlo rukama nohama, a na mně ovšem chtěli, abych byl poctivý, zas to nemohlo skončit jinak než krachem. Tentokrát jsem se už rozžehnával se světem a dvacet sáhů vody by mě bylo od něho dělilo, když tu mě nějaký dobrotivý bůh povolal zas k původnímu řemeslu. Znovu jsem popadl svá barbířská fidlátka a anglický obtahovací řemen, plané naděje jsem ponechal bláznům, kteří se jimi živí, falešný stud jsem odhodil do škarpy, poněvadž při chůzi jen tíží, a tak si to holím od města k městu a konečně mohu žít jednou bezstarostně. V Seville se ukáže jistý velký pán, pozná mě, já ho ožením a za to, že mým přičiněním získal choť, chce mi vypálit tu mou! Jsou z toho, toť se ví, pletky, zmatky, hromy a blesky. Už už se řítím do propasti, div se neožením s vlastní matkou, když vtom vstupují na scénu husím pochodem praví rodiče. (*Rozhořčeně vstane.*) Učiněná mela: to jste vy, to je on, to jsem já, tos ty, ne, to nejsme my: tak kdo tedy, u všech všudy? (*Klesne zas na lavičku.*) Ó prapodivný sled událostí! Jak se mi to mohlo stát?! Proč zrovna tohle, a ne něco jiného? Kdo to všechno uvalil na mou nebohou hlavu? Když už se chtě nechtě musím ubírat touhle cestou, na kterou jsem se dostal bez vlastního přičinění a kterou zas bez vlastní vůle opustím, vystlal jsem si ji aspoň kvítím, pokud mi to moje veselá nátura dovolila. Říkám veselá nátura, ale vlastně nevím, jestli si na ni mohu dělat větší nárok než na všechno ostatní, nevím ani, co nebo kdo je to já, o kterém tu mudruju. Napřed neladná hromádka neznámých vlastností, potom hloupý drobeček, neposedné zvířátko,

mladiček lačný kdejaké rozkoše, k níž má všechny předpoklady, devaterým řemeslem se živí, hned pán, hned sluha, jak se právě osudu zlíbí! Ctižádostivý z ješitnosti, ba i pracovitý, když to musí být, a líný... vždycky s rozkoší! Samá výmluvnost, jde-li do tuhého, ve chvílích oddechu zas básník, pokud je třeba též muzikant a v záchvatech lásky úplný blázen. Všechno jsem viděl, do všeho dělal, vším jsem už prošel. Jenže potom se vzdušný zámek rozplynul a rozčarován... Příliš rozčarován!... Zuzko, Zuzko, Zuzko! Mám já to s tebou soužení!... Slyším kroky... už jde. Teď to praskne. (*Schová se v první kulise po pravici.*)

ČTVRTÝ VÝSTUP

FIGARO, HRABĚNKA v Zuzčiných šatech, ZUZANKA zas v hraběnciných, MARCELINA.

ZUZANKA (*tiše k hraběnce*): Ano, Marcelina mi říkala, že Figaro tu bude.

MARCELINA: Však tu taky je. Mluv tiše.

ZUZANKA: Takže jeden nás poslouchá a druhý sem za mnou přijde. Jen do toho.

MARCELINA: Aby mi neuniklo ani slůvko, schovám se tady do pavilónku. (*Vstoupí do pavilónu, do něhož předtím vešla Fanyňka.*)

PATÝ VÝSTUP

FIGARO, HRABĚNKA, ZUZANKA.

ZUZANKA (*nahlas*): Milostpaní se chvěje! Je jí snad zima?

HRABĚNKA (*nahlas*): Je takový vlhký večer. Já se vrátím.

ZUZANKA (*nahlas*): Kdyby mě milostpaní nepotřebovala, zůstala bych ještě chvíli tady pod stromy, na čerstvém vzduchu.

HRABĚNKA (*nahlas*): Z té rosy by sis mohla něco uhnat.

ZUZANKA (*nahlas*): Ale když mně se tu líbí.

FIGARO (*stranou*): Z rosy, já vím!

ZUZANKA *zajde do kulisy, na opačnou stranu než FIGARO.*

ŠESTÝ VÝSTUP

FIGARO, CHERUBÍN, HRABĚ, HRABĚNKA, ZUZANKA.
Figaro a Zuzanka jsou ukryti vpředu každý po jedné straně.

CHERUBÍN (*v důstojnickém stejnokroji, přichází a vesele si propěvuje melodii závěrečných veršů romance*): La, la, la atd.

*Královno, do skonání
budu ji milovat.*

HRABĚNKA (*stranou*): Pážátko!

CHERUBÍN (*zarazí se*): Někdo se tu prochází. Rychle do skryše, kde mě Fanyňka... Je to nějaká žena!

HRABĚNKA (*naslouchá*): Bože můj!

CHERUBÍN (*skrčí se a zdálky pozoruje*): Že bych se mýlil? Podle toho účesu s pery, který se tam ve tmě rýsuje, to vypadá na Zuzku.

HRABĚNKA (*stranou*): Kdyby teď přišel hrabě!...

HRABĚ se objeví v pozadí.

CHERUBÍN (*přiblíží se a uchopí hraběnku za ruku; ta se brání*): Nu ano, je to děvenka naše roztomilá, naše

Zuzanka! Jakpak bych ji nepoznal podle něžné ručinky, podle nepatrného chvění, ale hlavně podle toho, jak mi buší srdce! (*Chce k němu přitisknout hřbet hraběčiny ruky. Hraběnka ji odtáhne.*)

HRABĚNKA (*tiše*): Odejděte.

CHERUBÍN: Tebe soucit přivedl zrovna sem, do toho zákoutí v parku, kde jsem se schoval?

HRABĚNKA: Přijde sem teď Figaro.

HRABĚ (*přiblíží se, mluví stranou*): Že to je Zuzanka?

CHERUBÍN (*k hraběnce*): To víš, Figara se budu bát, když na něho tu stejně nečekáš!

HRABĚNKA: Na koho tedy?

HRABĚ (*stranou*): A je tu s někým.

CHERUBÍN: Pan hrabě, potvůrko, na tobě vyloudil tohle dostaveníčko, a to dnes ráno, když jsem se schovával tam za lenoškou.

HRABĚ (*stranou, zuřivě*): Už zase to dábelské páže!

FIGARO (*stranou*): A to se pak říká, že člověk nemá nastavovat uši!

ZUZANKA (*stranou*): Je to ale kus žvanila!

HRABĚNKA (*k pážeti*): Buďte tak laskav a odejděte!

CHERUBÍN: To bych napřed musel dostat odměnu za to, že poslechnu.

HRABĚNKA (*zděšeně*): Vy byste za to chtěl?...

CHERUBÍN (*zaníceně*): Nejdřív dát dvacet hubiček tobě, a pak ještě sto tvé krásné paní.

HRABĚNKA: Vy byste si troufal?...

CHERUBÍN: Toť se ví, že bych si troufal. Ty zaujímáš její místo u pana hraběte, já zastupuji zas Jeho Milost u tebe, a jestli někdo na to doplácí, je to jenom Figaro.

FIGARO (*stranou*): Darebák jeden!

ZUZANKA (*stranou*): Drzý jako páže!

CHERUBÍN *chce hraběnku políbit*; HRABĚ *vstoupí mezi ně a polibek dostane on.*

HRABĚNKA (*ustoupí*): Nebesa!

FIGARO (*stranou, když uslyšel polibek*): To jsem si vzal pěknou koroptvičku! (*Naslouchá.*)

CHERUBÍN (*ohmatává hraběti šaty. Stranou*): Jeho Milost! (*Prchne do pavilónku, kam předtím už vešly Fanyňka a Marcelina.*)

SEDMÝ VÝSTUP

FIGARO, HRABĚ, HRABĚNKA, ZUZANKA.

FIGARO (*přiblíží se*): Já mu přece...

HRABĚ (*domnívá se, že hovoří k pážeti*): Když se už k té druhé hubičce nemáte... (*Chce mu dát políček.*)

FIGARO (*kteří je na dosah, ho slízne*): Au!

HRABĚ: ... Tady je aspoň za tu první.

FIGARO (*stranou, odchází a mne si tvář*): Ani poslouchat se vždycky nevyplácí!

ZUZANKA (*na opačné straně se hlasitě směje*): Ha, ha, ha, ha!

HRABĚ (*k hraběnce, kterou pokládá za Zuzanku*): Pak se vy-znejte v tom pážeti! Dostane pohlavek, a když utíká, ještě se může smíchy rozsypat!

FIGARO (*stranou*): Co by se taky pro něj trápil!...

HRABĚ: Člověk tu neudělá ani krok, aby ho... (*K hraběnce.*) Ale nechme už těch hloupostí. Otrávil by mi všechnu radost z toho, že tě konečně mám na takovém místěčku.

HRABĚNKA (*napodobí Zuzanin hlas*): Vy jste doufal, že přijdu?

HRABĚ: Po tom důvtipném lístečku! (*Vezme ji za ruku.*) Ty se chvěješ?

HRABĚNKA: Polekala jsem se.

HRABĚ: Nechci tě připravit o hubičku tím, že jsem ho odehnal. (*Políbí ji na čelo.*)

HRABĚNKA: Taková opovážlivost!

FIGARO (*stranou*): Mrcha!

ZUZANKA (*stranou*): Je rozkošná!

HRABĚ (*uchopí svou ženu za ruku*): Jak hebká a něžná pleť; hraběnka zdaleka nemá tak krásnou ručku!

HRABĚNKA (*stranou*): Vida, co dělá zaujatost!

HRABĚ: Má snad tak pevnou, buclatou paži? Takové půvabné, šibalské prstíčky?

HRABĚNKA (*Zuzančíným hlasem*): Že by láska?

HRABĚ: Láska není nic jiného než román psaný srdcem. Jeho obsahem je rozkoš. A rozkoš mě přivádí k tvým nohám.

HRABĚNKA: Vy už ji tedy nemilujete?

HRABĚ: Mám ji velmi rád, jenže za tři roky společného života se z manželství stává něco tak důstojného...

HRABĚNKA: Co vám na ní chybí?

HRABĚ (*hladí ji*): To, co nacházím u tebe, ty má krásná...

HRABĚNKA: Jen to povězte.

HRABĚ: ... Nevím. Snad kdyby nebyla pořád tak stejná, kdyby dovedla víc dráždit svým chováním, prostě chybí jí to okouzlující něco. Třeba by stačilo, kdyby se někdy zdráhala, co já vím? Ženy se domnívají, že je dost na tom, když nás milují! Řeknou si: když milovat, tak milovat. (Pokud jsou ovšem vůbec schopny milovat.) A jsou tak povolné a stále ochotné, a vždycky a pořád, až je člověk jednoho krásného dne překvapen, že našel omrzlost tam, kde hledal štěstí.

HRABĚNKA (*stranou*): To byla, panečku, lekce!

HRABĚ: Opravdu jsem si už, Zuzko, tisíckrát myslil, proč se pachtíme jinde po rozkoši, která nám u nich

schází? Jen proto, že se dost nevyznají v umění, jak si udržet naši náklonnost, jak nacházet v lásce vždy něco nového, jak stále rozněcovat, abych tak řekl, půvab toho, že se nám vzdaly, kouzlem proměny.

HRABĚNKA (*podrážděně*): Všechno tedy záleží na ženě?...
 HRABĚ (*směje se*): A na muži nic? Změníme snad zákon přírody? Naším úkolem bylo je získat, a jejich...
 HRABĚNKA: A jejich?
 HRABĚ: Udržet si nás. Na to se příliš často zapomíná.
 HRABĚNKA: Já ne.
 HRABĚ: Ani já.
 FIGARO (*stranou*): Ani já.
 ZUZANKA (*stranou*): Ani já.
 HRABĚ (*vezme svou ženu za ruku*): Je tu ozvěna. Mluvme tišeji. Ty se tím vůbec nemusíš trápit, z tebe láska udělala tak rozkošnou a vznětlivou ženu! Jen špetka rozmaru, a bude z tebe nejvábnější milenka! (*Líbá ji na čelo.*) Zuzanko moje, kastilský šlechtic drží slovo. Tady máš zlato, které jsem ti slíbil, když mi dovolíš, abych si jím vykoupil ztracené právo na tento líbezný okamžik. Ale žes to dovedla učinit tak půvabně, to je k nezaplacení. Proto ti přidávám ještě brilliant. Nos ho z lásky ke mně.

HRABĚNKA (*udělá poklonu*): Zuzanka nic neodmítne.
 FIGARO (*stranou*): Kdo viděl jakživ takovou ničemnost?
 ZUZANKA (*stranou*): Zase nám něco spadlo do klína.
 HRABĚ (*stranou*): Vida, je na peníze. Tím líp.
 HRABĚNKA (*zadívá se dozadu*): Vidím pochodně.
 HRABĚ: Už se chystají na tvou svatbu. Pojdme na chvíli, než přejdou, tady do pavilónku.
 HRABĚNKA: To budeme potmě?
 HRABĚ (*něžně ji odvádí*): Proč ne? Přece si tam nejdeme čist.
 FIGARO (*stranou*): Na mou věru, ona s ním jde! Já to tušil! (*Přiblíží se.*)

HRABĚ (*obráť se a promluví hlasitěji*): Koho sem zas čerti nesou?

FIGARO (*vztekle*): Čerti? Já přišel sám od sebe.

HRABĚ (*tiše k hraběnce*): To je Figaro!... (*Uteče.*)

HRABĚNKA: Přijdu za vámi. (*Vstoupí do pavilónu po své pravici, zatím co hrabě mizí v lese v pozadí.*)

OSMÝ VÝSTUP

FIGARO, ZUZANKA. Oba ve tmě.

FIGARO (*snaží se poznat, kam odcházejí hrabě s hraběnkou, kterou pokládá za Zuzanku*): Teď už neslyším nic. Jsou vevnitř a já civím tady. (*Rozrušeně.*) Manželé, vrtáci ženatí, vy, co si platíte špehy, po celé měsíce slídíte pro nějaké podezření, a stejně nezískáte jistotu, proč si nevezmete příklad ze mne? Od prvního dne sleduji svou ženu a tajně naslouchám. A vidíte: než řekneš švec, jsem doma. To je ono! Žádné pochyby, člověk aspoň ví, na čem je. (*Prudce přechází.*) Ještě štěstí, že mi na tom nezáleží a že si z její zrady nic nedělám. Konečně je tedy mám oba v hrsti.

ZUZANKA (*kteřá se potmě tiše přiblížila. Stranou*): Tohle podezření ti přijde drahé! (*Hraběnciným hlasem.*) Kdo je tu?

FIGARO (*je jako vyšinut*): Kdo je tu? Ten, kdo trpce lituje, že ho hned při narození nezchvátil mor...

ZUZANKA (*hraběnciným hlasem*): Ale vždyť je to Figaro!

FIGARO (*podívá se a vyhrkne*): Paní hraběnka!

ZUZANKA: Jen mluvte tiše.

FIGARO (*živě*): Ach, milostpaní, samo nebe vás posílá zrovna včas! Kdepak asi je pan hrabě, co myslíte?

ZUZANKA: Co je mi do takového nevděčníka? Pověz mi...

FIGARO (*prudčeji*): A kde myslíte, že je Zuzanka, moje nevěstinka?

ZUZANKA: Říkám, abyste mluvil tiše!

FIGARO (*divoce*): Ta Zuzanka, kterou jsem si maloval jako vtělenou počestnost! Která mi ještě dělala drahoty! Zamkli se tamhle dovnitř. Ale já zavolám...

ZUZANKA (*zakryje mu rukou ústa a zapomene změnit hlas*): Nikoho nevolejte!

FIGARO (*stranou*): To je Zuzka! Goddam!

ZUZANKA (*hraběnciným hlasem*): Jste nějaký rozčilený.

FIGARO (*stranou*): Nevěrnice! Chce mě doběhnout!

ZUZANKA: Figaro, musíme se pomstít.

FIGARO: Opravdu po tom tak toužíte?

ZUZANKA: To bych ani nesměla být žena! Ale muži mají sto různých možností.

FIGARO (*důvěrně*): Milostpaní, jsme tu sami. A ta možnost, kterou mají ženy,... vydá za všechny ostatní.

ZUZANKA (*stranou*): S chutí bych mu dala pár pohlavků!

FIGARO (*stranou*): Před svatbou by to nebylo špatné vyražení!

ZUZANKA: Ale pomsta bez lásky je jako polévka bez soli.

FIGARO: Věřte, že úcta, kterou vám všude projevují, je jenom zástěrkou lásky.

ZUZANKA (*podrážděně*): Snad to říkáte ze srdce, ale zní to velmi nesrdečně.

FIGARO (*poklekne a mluví s komickým zápalem*): Ach, zbožňuji vás, milostpaní! Pohledte, jaká chvíle, kde to jsme a za jakých okolností! Váš spravedlivý hněv ať je náhradou za vášeň, která snad chybí mému poznání.

ZUZANKA (*stranou*): Svrbí mě dlaň!

FIGARO (*stranou*): Srdce mi buší!

ZUZANKA: Ale pomyslí jste, pane?...

FIGARO: Ano, milostpaní, ano, pomyslí.

ZUZANKA: ... Že zlost i lásku...

FIGARO: ... Třeba kout, dokud je žhavá. Vaši ručku, milostpaní?

ZUZANKA (*promluví přirozeným hlasem a vytne mu políček*): Tady ji máte.

FIGARO: Ach, *demonio*! Ta sedla!

ZUZANKA (*dá mu druhý políček*): Že sedla? A co tahle?

FIGARO: Ale copak, copak?! Hromské dílo! Dneska je u nás výplata?

ZUZANKA (*bije ho za každým slovem*): Já ti dám: *copak*?! Zuzanka, žádné *copak*! Tumaš za to podezřívání, a tady za tu pomstu, a za to, žeš mě zradil, a že ses hned chtěl utěšit, a za ty urážky a za ty nestoudné návrhy! Tak co, je tohle ta pravá láska? Cos ráno povídal? Jen to opakuj!

FIGARO (*směje se a vstává*): Santa Barbara! Ovšem, že láska! A jaká! Ó ty rozkoši blažená! Šťastný, stokrát šťastný Figaro! Jen bij, miláčku, a neustávej bít! Ale až mě zmaluješ, že budu samá modřina, pak, Zuzko, pak vlídně pohlédni na nejšťastnějšího muže, jakého kdy žena zmlátila.

ZUZANKA: *Nejšťastnější muž*! Frejří jeden, jako byste před chvílí navlas stejně nesváděl hraběnku! To bylo lichometných řečiček, že jsem opravdu málem zapomněla, kdo jsem, a bývala bych povolila místo ní.

FIGARO: Myslíš, že mě mohl ošálit ten tvůj líbezný hlásek?

ZUZANKA (*směje se*): Tys mě tedy poznal? Ach, teď to teprve slízneš!

FIGARO: Nařezat, a ještě se hněvat, to taky dovedou jen ženy! Ale vysvětli mi konečně, jakým šťastným zázrakem tě tu mám, když jsem už byl přesvědčen, žeš odešla s ním? A jak ty šaty, které mě oklamaly, teď dokazují, žeš učiněné jehňátko?...

ZUZANKA: Jehňátko jsi leda ty, žes vlezl do pasti políčené na jiného! Je to snad naše vina, že jsme chtěly lapit jednu lišku, a načapaly dvě?

FIGARO: A kdo chytá tu druhou?

ZUZANKA: Jeho žena.

FIGARO: Jeho žena?

ZUZANKA: Jeho žena.

FIGARO (*ztřeštěně*): Ó, Figaro, jdi se oběsit! Vidíš, a na tohle jsi nepřišel! – Jeho žena? Každá sukně má dvanáct, ne, patnáctisíckrát víc fištrónu! – Takže ty hubičky, co padly tady pod stromy?...

ZUZANKA: Dostala milostpaní.

FIGARO: A tu od pážete?

ZUZANKA (*směje se*): Milostpán.

FIGARO: A předtím, tam za lenoškou?

ZUZANKA: Nikdo.

FIGARO: Víte to jistě?

ZUZANKA (*směje se*): Pohlavky už zas lítají ve vzduchu, Figaro!

FIGARO (*políbí jí ruku*): Pohlavek od tebe je jako pohlazení. Ale ten od hraběte už stál za to.

ZUZANKA: A teď, furiantě, se hezky pokor!

FIGARO (*dělá všechno, co říká*): Patří mi to. Na kolena, pěkně nahrbit hřbet, k nohám, padnout až na břicho.

ZUZANKA (*směje se*): Chudák hrabě! Co mu to dalo práce...

FIGARO (*vstane na kolena*): ... Aby se zmocnil vlastní ženy!

DEVÁTÝ VÝSTUP

HRABĚ přichází z pozadí jeviště a míří rovnou k pavilónu po své pravici, FIGARO, ZUZANKA.

HRABĚ (*pro sebe*): V lese ji hledám marně, nejspíš zašla sem.

ZUZANKA (*k Figarovi, mluví potichu*): To je on.

HRABĚ (*otvírá pavilón*): Zuzko, jsi tam?

FIGARO (*tiše*): On ji hledá, a já myslil...

ZUZANKA (*tiše*): Nepoznal ji.

FIGARO: Tak už ho dorazíme, ne? (*Políbí jí ruku.*)

HRABĚ (*obráť se*): Nějaký muž klečí před hraběnkou!...

A já nemám u sebe zbraň! (*Přiblíží se.*)

FIGARO (*vstane a změní hlas*): Promiňte, madame, neuvědomil jsem si, že na obvyklém místě našich schůzek se má konat ta dnešní slavnost.

HRABĚ (*stranou*): To je ten, co byl ráno tam v pokojíčku! (*Udeří se do čela.*)

FIGARO (*pokračuje*): Ale to neznamená, že by tak hloupá překážka mohla zhatit naši rozkoš.

HRABĚ (*stranou*): Brány pekelné, utopím je v krvi!

FIGARO (*odvádí ji do pavilónu. Tiše*): Už kleje. (*Nahlas.*)

Jen si pospěšme, madame, ať si vynahradíme, oč jsme přišli, když jsem musel vyskočit z okna.

HRABĚ (*stranou*): Konečně všechno vyšlo najevo!

ZUZANKA (*před pavilónem po své levici*): Podívejte se, než vejdemo, jestli nás nikdo nesledoval. (*Figaro ji políbí na čelo.*)

HRABĚ (*vykřikne*): Pomsta!

ZUZANKA prchne do pavilónu, kam předtím už vešli Fanyňka, Marcelina a Cherubín.

DESÁTÝ VÝSTUP

HRABĚ, FIGARO. *Hrabě popadne Figara za ruku.*

FIGARO (*předstírá nesmírné zděšení*): Proboha, můj pán!
HRABĚ (*pozná ho*): Ach, tos ty, bídáku?! Hej, kde je kdo?
Všichni sem!

JEDENÁCTÝ VÝSTUP

PEDRILLO, HRABĚ, FIGARO.

PEDRILLO (*v jezdeckých botách*): Konečně jsem vás, Milosti, našel!
HRABĚ: Pedrillo? Dobrá. Tys přišel sám?
PEDRILLO: Rovnou ze Sevilly, div jsem koně nestrhal.
HRABĚ: Pojď ke mně a křič, co můžeš!
PEDRILLO (*křičí z plna hrdla*): Po pážeti ani stopy. Tady je ten balíček.
HRABĚ (*odstrčí ho*): Ty zvíře!
PEDRILLO: Vaše Milost řekla, že mám křičet.
HRABĚ (*stále drží Figara*): Ale abys někoho přivolal. – Hola, kde jste kdo?! Copak neslyšíte!? Všichni sem ke mně!
PEDRILLO: Figaro a já, to už jsme dva. Co se vám může stát?

DVANÁCTÝ VÝSTUP

PŘEDEŠLÍ, GOUSSAUPASSE, BARTOLO, ANTONIO, PABLESQUE. *Všichni svatebčané přibíhají s pochodněmi.*

BARTOLO (*k Figarovi*): Vidiš, jen jsi dal znamení, a už jsme tady...
HRABĚ (*ukáže na pavilón po své levici*): Pedrillo, hlídej tyhle dveře! (*Pedrillo jde k nim.*)
BAZILIO (*tiše k Figarovi*): Tys ho přistihl se Zuzankou?

HRABĚ (*ukazuje na Figara*): Vy všichni, moji poddaní, obklopte toho muže. Ručíte mi za něj svým životem.

BAZILIO: Jeje, jeje!

HRABĚ (*zuřivě*): A vy mlčte! (*K Figarovi, ledově.*) Tak co, urozený pane, odpovíte na mé otázky?

FIGARO (*chladně*): Ech, kdo by vám mohl zakázat, Milosti, abyste mě vyslýchal? Vy tu přece neomezeně vládnete nade vším, jen sebe neumíte ovládnout.

HRABĚ (*přemáhá se*): Jen sebe ne!

ANTONIO: To je slovo do pranice.

HRABĚ (*znovu propadne hněvu*): A on se ještě tváří, jako by se nechumelilo. Vážně, to by mě mohl čert vzít!

FIGARO: Jsme snad vojáci, abychom zabíjeli a nechávali se zabíjet, ale nevěděli, proč a zač? Když už se mám dohrát, chci mít aspoň nějaký důvod.

HRABĚ (*zlostí bez sebe*): To by se člověk vztekl! (*Ovládne se.*) Vy duše nevinná, když už se tváříte, jako byste nevěděli, oč jde, mohl byste nám aspoň laskavě povědět, kdo je ta dáma, kterou jste právě dovedl do toho pavilónu?

FIGARO (*zlomyslně ukáže na druhý pavilón*): Sem do toho?

HRABĚ (*ostře*): Tam do toho.

FIGARO (*chladně*): To je ovšem něco jiného. Jistá mladá dáma, která mě vyznamenává zvláštní přízní.

BAZILIO (*udiveně*): Ale, ale!

HRABĚ (*rychle*): Považte, pánové!

BAZILIO (*udiveně*): To je tedy na pováženou!

HRABĚ (*k Figarovi*): A ta mladá dáma, pokud je vám známo, nemá snad určitý poměr ještě k někomu jinému?

FIGARO (*chladně*): Víím, že jistý velký pán se o ni po nějaký čas zajímal, ale buď že ji zanedbával, nebo že se jí líbím víc než jiný, který by si toho zasloužil spíš, prostě dneska mi dala přednost.

HRABĚ (*prudce*): Před... (*Opanuje se.*) Aspoň je upřímný!
Ano, poněvadž to, k čemu se přiznává, jsem slyšel,
pánové, na mou čest, z vlastních úst té, co se s ním
spřáhla.

GOUSSAUPASSE (*je ohromen*): S-s-spřáhla!

HRABĚ (*zuřivě*): Nuže, když veřejná hanba, ať je taky
pomsta veřejná! (*Vstoupí do pavilónu.*)

TŘINÁCTÝ VÝSTUP

VŠICHNI PŘEDEŠLÍ *kromě* HRABĚTE.

ANTONIO: To má pravdu.

GOUSSAUPASSE (*k Figarovi*): Kdo-do tu vlastně komu
přebral ženu?

FIGARO (*zasměje se*): To se nepodařilo nikomu.

ČTRNÁCTÝ VÝSTUP

PŘEDEŠLÍ, HRABĚ, CHERUBÍN.

HRABĚ (*mluví v pavilónu a táhne ven někoho, ježž zatím ne-
vidíme*): O nic se nepokoušejte, paní. Jste ztracena,
vaše hodina už odbila! (*Vychází, ale neohlédne se.*)
Naštěstí zůstal náš hanebný svazek bez následků...

FIGARO (*vykřikne*): Cherubín!

HRABĚ: Moje páže?

BAZILIO: Chm, chm!

HRABĚ (*v nepřičetném vzteku, stranou*): Pořád a pořád ten
pekelný zmetek! (*K Cherubínovi.*) Co jste dělal v tom
pavilónu?

CHERUBÍN(*bojácně*): Schovával jsem se tam, jak jste mi
poručil.

PEDRILLO: To stálo za to, že jsem strhal koně!

HRABĚ: Jdi tam ty, Antonio, a přived tu hanebnici před
toho, kdo ji bude soudit!

GOUSSAUPASSE: To ta-tam jako má být milostpaní?

ANTONIO: Krucipísek, to je zrovna prst boží. Vy už jste
jich tady po kraji tolik přivedl...

HRABĚ (*zuřivě*): Tak jdi už! (*Antonio vstoupí do pavilónu.*)

PATNÁCTÝ VÝSTUP

PŘEDEŠLÍ *mimo* ANTONIA.

HRABĚ: Teď uvidíte, pánové, že to páže tam nebylo samo.
CHERUBÍN(*bojácně*): Bývalo by to příliš kruté, kdyby mně
byla soucitná duše trochu neosladila ten trpký úděl.

ŠESTNÁCTÝ VÝSTUP

PŘEDEŠLÍ, ANTONIO, FANYNKA.

ANTONIO (*vleče za ruku někoho, ježž zatím nevidíme*): Jen
pojdte hezky, pojdte, milostpaní, a žádné drahoty.
My stejně víme, že jste tam.

FIGARO (*vykřikne*): Sestřenka!

BAZILIO: Ajaj!

HRABĚ: Fanynka!

ANTONIO (*obráť se a vykřikne*): Mordhadry, Milosti, to
byl peprný vtip, vybrat si zrovna mne, abych musel
všem tady ukázat, že to celé spískala ta moje holka!

HRABĚ (*krajně pobouřen*): Kdo mohl tušit, že tam je? (*Chce
vstoupit sám.*)

BARTOLO (*zastoupí mu cestu*): Dovolte, pane hrabě, teď
už se v tom nikdo nevyzná. Ale já jsem aspoň chlad-
nokrevný. (*Vejde do pavilónu.*)

GOUSSAUPASSE: To je mi za-zatrápeně zmotaný případ!

SEDMNÁCTÝ VÝSTUP

PŘEDEŠLÍ, MARCELINA.

BARTOLO (*začne mluvit ještě vevnitř, pak vychází*): Nebojte se, milostpaní, nic se vám nestane. Já vám za to ručím. (*Obrátí se a vykřikne.*) Marcelina!...

BAZILIO: Cha, cha!

FIGARO (*směje se*): Hotový blázinec! I matička je v tom?!

ANTONIO: To už přestává všechno!

HRABĚ (*soptí*): Dejte mi už pokoj! Hraběnka...

OSMNÁCTÝ VÝSTUP

PŘEDEŠLÍ, ZUZANKA. Zuzanka si zakrývá tvář vějířem.

HRABĚ: ... No, konečně taky vyšla! (*Prudce ji uchopí za ruku.*) Co byste řekli, pánové, že zaslouží nestoudná...

ZUZANKA se vrhne se na kolena a sklopí hlavu.

HRABĚ: Ne, ne.

FIGARO se vrhne na kolena z druhé strany.

HRABĚ (*hlasitěji*): Ne, ne.

MARCELINA se taky se před ním vrhne na kolena.

HRABĚ (*ještě hlasitěji*): Ne, ne.

VŠICHNI kromě Goussaupasse, se vrhají na kolena.

HRABĚ (*vzteky bez sebe*): A kdyby vás tu klečelo třeba sto!

DEVATENÁCTÝ A POSLEDNÍ VÝSTUP

VŠICHNI PŘEDEŠLÍ. HRABĚNKA vychází z druhého pavilónu.

HRABĚNKA (*vrhne se na kolena*): Aspoň nebudu chybět do počtu!

HRABĚ (*pohlédne na hraběnku a na Zuzanku*): Ach, co to vidím?!

GOUSSAUPASSE (*zasměje se*): Mordyjánsky, to je-je milostpaní!

HRABĚ (*chce zvednout hraběnku*): To jste tedy byla vy, hraběnko? (*Pokorně prosí.*) Pak ovšem by mě mohlo jen šlechetné odpuštění...

HRABĚNKA (*směje se*): Vy byste na mém místě řekl: *ne, ne!* Ale já, dneska už po třetí, vám odpouštím bez výhrad. (*Vstane.*)

ZUZANKA (*vstává*): Já taky.

MARCELINA (*vstává*): Já taky.

FIGARO (*vstává*): Já taky. Opravdu je tu ozvěna!

Všichni vstávají.

HRABĚ Ozvěna! – Chtěl jsem je doběhnout, a oni mě zatím vodili za nos jako malé dítě!

HRABĚNKA (*směje se*): Nelitujte toho, pane hrabě.

FIGARO (*oprašuje si kloboukem kolena*): Takovýhle den, pane vyslanče, je pravá zkouška státníkova!

HRABĚ (*k Zuzance*): A ten zašpendlený lístek...?

ZUZANKA: ...mi diktovala milostpaní.

HRABĚ: Jsem jí tedy dlužen odpověď. (*Políbí hraběnce ruku.*)

HRABĚNKA: Každý dostane, co mu patří. (*Podává Figarovi měšec a Zuzance diamant.*)

ZUZANKA (*k Figarovi*): Další věno.

FIGARO (*zatřepe mešcem*): Do třetice. Ale tohle jsme si
perně vysloužili!

ZUZANKA: Jako tu naši svatbu.

PABLESQUE: A co nevěstin podvazek – nebude?

HRABĚNKA (*vytáhne stuhu, kterou až dosud schovávala za
ňadry, a hodí ji na zem*): Podvazek? Měla ho v šatech.
Tady je.

CHLAPCI, kteří přišli na svatbu, se po něm vrhnou.

CHERUBÍN (*je čilejší a sebere ho*): Kdo ho chce, ať mi ho
vyrve.

HRABĚ (*s úsměvem, k pážeti*): Pán je tak citlivý na čest,
ale copak ho tolik rozesmálo, když tu před chvílí
padl pohlavek?

CHERUBÍN (*couvne a napolo tasí meč*): Já že..., pane plu-
kovníku?

FIGARO (*v komickém hněvu*): Pěkně ho dostal, jenže na
mou tvář! Takhle chápou spravedlnost velcí páni!

HRABĚ (*směje se*): Tak ho slízl on? Cha, cha, cha, co tomu
říkáte, má drahá?

HRABĚNKA (*kteřá byla zabrána do svých myšlenek, se vzpa-
matuje a říká procítěně*): Ach, ovšemže, můj milý, pro
celý život a nerozlučně, to vám přísahám.

HRABĚ (*poklepe soudci na rameno*): A vy, done Goussau-
passe, co vy o tom teď soudíte?

GOUSSAUPASSE: O-o tom všem, co se tu sběhlo, pane
hrabě?... Na mou du-duši, já nevím, co-co bych
vám řekl: to už je takový můj ná-názor.

VŠICHNI: Ten to rozsoudil!

FIGARO: Jako chudák jsem byl v opovržení. Když se uká-
zalo, že mám něco v hlavě, začali mě nenávidět. Teď
jsem získal hezkou ženu a nějaký ten majeteček...

BARTOLO (*směje se*): ...A budeš zahrnován přízní.

FIGARO: Myslíte?

BARTOLO: Přece znám lidi.

FIGARO (*zdraví diváky*): Ženu a peníze nechme, prosím,
stranou. Jinak mi vaše účast bude ctí a potěšením.

Hraje se úvod závěrečné písně.

ZAVĚREČNÁ PÍSEŇ

BAZILIO:

*Trojí věno, žena sladká,
jaký státek pro muže!
Na pána či holobrádka
chytrák žárilit nemůže.
Římským příslovím se zkrátka
řídí, veden penáty. (Bis)*

FIGARO: Já vím... (*Zpívá.*) *Gaudeant bene nati.*

BAZILIO: Kdepak... (*Zpívá.*) *Jásej, kdo jsi bohatý.*

ZUZANKA:

*Když se manžel jinam točí,
chlubí se, jsou všichni s ním,
když si žena poodskočí,
má co dělat s mužem zlým.
Tohle přece bije v oči!
A proč? Proto – já to vím,
zákon straní silnějším. (Bis)*

FIGARO:

*To chce mít jen Honza hloupý
klid a ženu zároveň.
Zlého psa si tedy koupí:
Rvi galány, trhej, žeň!*

*Pes rve Honzu, jak tam vstoupí,
galán však je klidný. Věz,
od něho je onen pes... (Bis)*

HRABĚNKA:

*Ta, v níž lásky není více,
muži dál však přísahá,
tahle, málem nevěrnice,
na svou hrdost hodně dá.
Ta však, jež se převelice
sama hlídá, bez přísah,
ta je počestná až strach... (Bis)*

HRABĚ:

*Ty husičky ze vsi znáte,
těžko od práce je svést,
zbytečně je dobýváte.
Proto dámě světa čest!
Podobá se minci zlaté,
pod znamením manžela
co se dobra nadělá!... (Bis)*

MARCELINA:

*Všichni vlastní matku znají,
matka život dala jim.
Vše ostatní skryto v taji
lásky a tím tajemstvím...*

FIGARO (pokračuje v melodii):

*...lidé vysvětleno mají,
proč syn hňupa může být
skvělý, jen ho pozlatit... (Bis)*

*Podle toho, kde se zrodí,
ten je král, ten pastucha,*

*tak to na tom světě chodí.
Změnu čekej od ducha.
Smrt i krále z trůnů shodí,
jejich trůny rozbije:
Voltaire nesmrtelný je... (Bis)*

CHERUBÍN:

*Ženy skvělé, věrolomné,
žale našich krásných dní,
kdekdo žehrá na neskromné,
ale dá jim poslední.
Obraz publika jste pro mne:
dělám, že ho nedbám nic,
ale vždy mu vyjdu vstříc... (Bis)*

ZUZANKA:

*Hra poučná trochu byla,
veselá však víc než dost,
za to, že vás pobavila,
odpusťte jí pravdivost.
Příroda, ta matka milá,
také k cíli všechen čas
rozkošemi vede nás. (Bis)*

GOUSSAUPASSE:

*Nuže, panstvo, komedie,
již jste právě soudili,
líčí, jak dobrý lid žije,
i když třeba s omyly.
Ať ji, kdo chce, vězní, bije,
ať jde z hněvu do hněvu.
Všechno skončí ve zpěvu (Bis)*

Všichni tančí.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA HODONÍN

Přír. č. _____

Sign. _____

— DĚJSTVÍ V., VYSTUP 19. [181